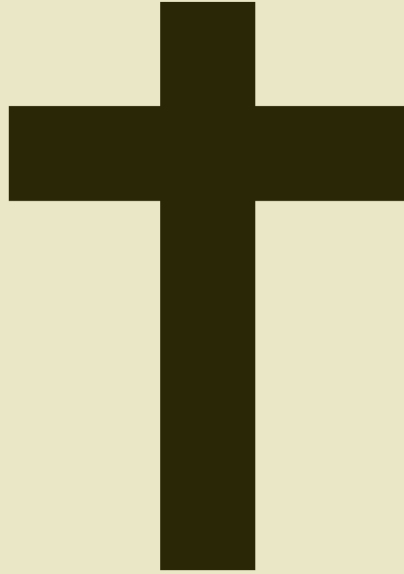

Lukri Né Kena

Wagi: Lukri Né Kena Portions

Lukri Né Kena
Wagi: Lukri Né Kena Portions
Luk long tokples Wagi long Niugini

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wagi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Feb 2023 from source files dated 29 Jan 2022
6967869f-9588-59ed-91d2-0158edb59705

Contents

LUK	1
---------------	---

LUK

Né Ura Koptak

Lukri Né ge danah wénih Luk qe yan. Nug ge dokta am Grikrer. Nug danah nusgur am danah lawardı Tiwur pi dosi qe ole olag mére mérigrí né ene yan. Tiwurdi Né os ge wénih Aposel qe ole Luk nug yan. Lukri Né e owa ge Luk Yesus kérdi wan ewa uríyan qeri yan: Nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhribak éurdigri uríyan (19:10). Yesus danahas kunum asilag kug owari buliko diardigri uríyan (2:10; 2:30-32; 3:6; 24:47). Né Kena enewa, ig Yesusri o mousak hipunin danahas dilag nie qe ewqétu (6:20; 7:22; 14:11-13; 21:1-4). Ig nug o mousak as dilag qe ewqétu (né ene sillah 7:11-17; 8:2-3; 10:38-42; 13:10-13; 21:1-4; 23:27-31). Am nug o mousak nir nounu dilag qe ole ewqétu (né ene sillah 8:41-42; 54-55; 9:38-42; 9:46-48; 18:15-17).

Lukri Né Watiak

1. Né digumak (1:1-4)
2. Le Luarak danah Yon memnak am Yesus ole (1:5—3:20)
3. Yesus kekuak diguman (3:21—4:13)
4. Yesus Galili kekuan (4:14—9:50)
5. Yesus kekolle Yerusalem atan (9:51—19:27)
6. Kuha usih qe owa Yerusalem kérdi ban (19:28—23:56)
7. Yesus buliko fou meko asko am bégur gumarko wanan (sapta 24)

Né Digumak

¹ O danah nári Tiofilus, danah kurum la os ag tatam kérdi kérdi ig gamnigwa beko atan qeri né ene yeg. ² Ag né qe danahas ig mariweg duet qe sillah ole yeg. Danahas qe digumakwa Yesus kérdi kérdi sew

amlagwa peg qe, dimba ag Tiwurdi Néri kuak danah beg. ³ Da Luk da né qe digumakwa arereg ban qe peko kepańko kouturin. Qeri da ole né ene kérdi kérdi kunum ban qe dimlamurko yarildi kena elle qe yin. ⁴ Danah nári Tiofilus, na né ismireg qe, né mére qe doka ot mourdig.

Le Luarak Danah Yon Memnakri Né

⁵ Sén qewa Herod* nug king delle Yudia gumewew, pris† os wénih Sakaraia daré. Nug pris ameg Abiya qewari, am nug waw Elisabet ole a olele pris Aron fuńuh. ⁶ A olele Nařinahri Ro am Né ole kunum dimlamurdap, qeri ge Tiwur a danahas mangunah qere piatan. ⁷ Gam a keinmanah am a nir kawa, kérdi Elisabet nug owa nir kawa. ⁸ Sén os pris ameg Sakaraia nug daré ole qe asilag sén kekuakri dewew ge, déř os pris Sakaraia nug Tiwur nohwa kekuan. ⁹ Pris ag koulagwa wenlag ker masawa yeksi tourweg ge, Sakaraia wénih ban. Wénih bew ge, nug keprurweg Tiwur Lougwa noko ker ahu os kew kas murdig kena ole Tiwurdi mandigri nuan. ¹⁰ Ker ahu os kew kas murdig kena be ole qe nug manewew ge, danahas kunum dimdim qagleksi unuqoreg. ¹¹ Sén qewa Tiwurdi doup Sakaraia gumurko doko, qaréw ker ahu os murdig kena ole ařelle dian qe séku kenariwa sirko dian. ¹² Dewew ge, Sakaraia aminko doup qe peko ge, nug wawtuńko ole fańan. ¹³ Gam Tiwurdi doup amegwa anan. “Sakaraia, na aw fańwen. Tiwur unuqorak nasip duan. Na wat Elisabet nug nir danah memanko mirdig, am na nir qe wénih Yon katař. ¹⁴ Geisah nug dow, na ot gamag nári asdig. Am nug durig qeri danahas la kurum ole olag gamag asdig. ¹⁵ Kérdi nug Tiwur nohwa danah wénih ole darig. Nug wain am le gagrag la qe ole ospi

* 1:5 1:5 Herod ene Herod king dewew Yesus katleg ole qe memeg. † 1:5 1:5 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

lew, am nug anig owa niewew, sén qewa ole Koulli Gun nug ole wit-tew dessa omaldig. ¹⁶ Nug anuqko Israel danahas kuřum omlarew ag olag buliew asilag Nařinah Tiwur gumdeksi dolag. ¹⁷ Profet† Elaisa gagragsak morew kekuan qe sillah Yon Nařinah noh oko anuqko attig. Atewew ge, nug sew nir memelgar ole ag olag usih nirig. Am nug danahas Tiwur nohwa tapewnak sési qe omlarew olag buliew Tiwur o nie sillah diakri dahmelag. Qewa ge, nug sew Nařinah uřirigri qeri danahas olag bawressi dalag,” eko anan. ¹⁸ Sakaraia Tiwurdi doup kořmoran, “Da qe areg ol meře mérig? Keřdi da wal ole i keinmanah am i nir ole makri sén eřtan.” ¹⁹ Tiwurdi doup nug kořewa oko anan, “Da doup Gebrel. Da Tiwur nohwa deina ole. Nug da meřilew nasip né kena ene oko na amenwa andildi uřiyém. ²⁰ Na doka koutor. Gei ole na né kařdew né ospi mariwen, keřdi na dasil né ot meře pi mé. Na dawew atew nir nasip dow am bulika né maririp. Da keř aném qe sén nusig morakwa bérig.” ²¹ Sén qewa danahas Sakaraia dimdim bérigri ameg méksi dessi dahmak kuřum og. “Aregri Tiwur Lougwa gun awen owa wagannah de?” ²² Sén nug dimdim ban ge, nug né mariakri olele kawa. Ag nug Tiwur Lougwa kowol os pian ge, nug ewegwa ih sew peksi olag mouran, keřdi nug né kařdan. ²³ Nug pris kuakri sén nusig qe malako ge, buliko lougwa atan. ²⁴ Qe dimba ge, waw Elisabet o ole meko, nug kalam tanig ole qe louw ih daré. ²⁵ Elisabet anan, “Nařinah dasil o niew, nug sew da nir ole mein. Géri danahas nolagwa uřa nak dorém ge, nug sew kawa man.”

Yesus Memnakri Né

²⁶ Kalam 6 qere Elisabet nirdi weiewew, Tiwur doup nusig wénih Gebrel qe meřorew taun nagur wénih Nasaret qewa atan. Taun

qe Galili atu owa de. ²⁷ Tiwurdi doup nug Tiwurdi né oko as magun os danah ole ospi weiyes ole qe dowata anan. Nug danah os wénih Yosep king Dewit fuřuhwari qeri féq ořweg. As magun qe wénih Maria. ²⁸ Tiwurdi doup nug gumurko atko amegwa anan, “Maria, na kena te dana? Tiwur nasip o naři nie. Tiwur na ole dasa.” ²⁹ Maria doupri né qe doko wawtuřko kawat qew ge dahman, “Keř digurinah né ene ané.” ³⁰ Gam Tiwurdi doup anan, “Maria, na aw fařwen. Tiwur nasip o nie. ³¹ Geisah na ot ole meka nir danah os memanka am nug wénih Yesus katař. ³² Tiwur sew nug binag naři ole bérig am nug wénih Tiwur Karannah Bega éksi anlag. Nařinah Tiwur sew nug king beko alag dugiah Dewit king daré sillah darig. ³³ Nug Yakop fuřuh gumarelle king sansan darig. Kingdom nusig ge ospi kawa mew,” eko anan. ³⁴ Maria Tiwurdi doup amegwa anan, “Da danah ole ospi weiyer gam, aregnah kowol qere dagnéwa bérig?” ³⁵ Tiwurdi doup kořewa oko anan, “Koulli Gun neko na tonirew gagragsak Tiwur Karannahri na qanřirdig. Qeri nir gunnah na memandip qe wénih Tiwur Bega éksi anlag. ³⁶ Na doka koutor. Na liap Elisabet ole nug keinmanah, nug owa nir kawa éksi andéw, gam gei nug kalam 6 qere nirdi weiyer, géri nug nir ole darig. ³⁷ Keřdi Tiwur nug keř os sakri ane ge, qe mou bérig.” ³⁸ Maria Tiwurdi doup kořewa oko anan, “Da Nařinahri kuak as, na né anam qe sillah bar.” Qere anew ge, Tiwurdi doup nug munurko atan.

Maria Elisabet Perig Atan

³⁹ Qe dimba wagam ole kawa, Maria bawarko usihri teko Yudia atu owa taun os qoukuwa, Sakaraia Elisabet ole des qewa atan. ⁴⁰ Atko Sakaraia lougwa wanew Elisabet peko sumdew ge, Maria ole Elisabet

† 1:17 1:17 Tiwurdi né oko mariak danah

sumdan. ⁴¹ Sumdewew ge, nir Elisabet owa nian qe ole kawqan. Koulli Gun Elisabet wittew dessa dahmak moran. ⁴² Elisabet qalko Mariari anan, "Tiwur na as la kunum éarak wittak kena miran, am Tiwur nir na otwa nie qe wittak kena moran. ⁴³ Da ol gamagnah ase, kérdi Nařinah dasil anig peirdigri uriyé. ⁴⁴ Na sumram qe dueppi ole nir da olwa ene gamag asew kawqé. ⁴⁵ Tiwur na wittak miran, kérdi na nug anan qe beko mou murdigri ot meře man," eko Elisabet Maria anoran.

Mariari Kasi

⁴⁶ Maria anan, "Da ol dahmak ole kunum Nařinah morko binag meina. ⁴⁷ Da Tiwurdi ol gamag naři ase, kérdi nug da hipunin dasil noh uwindi seko buliko wiran. ⁴⁸ Da Tiwurdi kekuak as sam, gam nug da dahmirko koutoran. Qeri gei digumak am dimba dimba ole danahas anlag, 'Tiwur as qe wittak kena moran,' éksi anlag. ⁴⁹ Kérdi Tiwur Gagragsak Digu, nug dagrowa kowol danah sakri kawa qe sew ban. Nug wénih gunnah. ⁵⁰ Nug sew danahas nug fařursi ole qe ag alalgar dugialgar ole ag nusig o duak owa dalag. ⁵¹ Nusig gagragsakwa kowol danah sakri kawa qe san. Nug sew danah ag agégé binlag meg qe kum qétieg. ⁵² Nug king binlagri seréw qe dilag gagragsak sew kawa meweg, am danah binlag kawa sam daréw qe sew ag nug nohwa nařibeg. ⁵³ Nug danahas ke kawa qe ke kena nusigwa begaran am sew danahas kehlag ole qe ewlag sam qere ateg. ⁵⁴⁻⁵⁵ Nug kuak nir nusgur Israel danahas kehnanan. Kérdi nug Abraham am algur dugiahur ole o duak nusig owa sansan diakri né fagqan qe dahmorko, ig alangar dugiagar agop ole qere sérig," eko Maria Tiwur binag man. ⁵⁶ Maria nug Elisabet ole kalam kiam sillah dessa, am buliko kawagwa Nasaret

atan. ⁵⁷ Elisabetri nir memnak sén dow ge, nug nir danah memnan. ⁵⁸ Nug gému ole asilaswari am leilti ag Elisabet nug Nařinahri o duak naři owa dian qe dueksi, uriweg nug ole arié olag gamag asan. ⁵⁹ Der 8wa ge nir féru gone kotřakri sén dew, ag uriyeg. Ag memeg Sakaraia wélqorlagri seg. ⁶⁰ Gam nir anig anaran, "Kawa, nir wénih Yon katařnig," eko anan. ⁶¹ Anew ge, ag Elisabet anoreg, "Asilag atérwari ounté os wénih qere ole kawa." ⁶² Am ag Sakaraia nir wénih oun katařdig qe dolagri ewlagwa nug perigri kowol seg. ⁶³ Seweg ge, nug keke os morweg yarigri ewegwa ih sew uksi morweg ge, "Nug wénih Yon," yew peksi dorlag nan. ⁶⁴ Sén qewa ih Sakaraia nug koře koptew digumeko né mariyelle Tiwur binag suman. ⁶⁵ Danahas arié daréw ole qe né qe kunum duessi wawtuřeg. Yudia atu kunum qoukuwari danahas ag ole kowol qe neihwah marieg. ⁶⁶ Danahas kowol qeri né duessi olag meweg te meweg new ge aneg, "Nir ene kéř danahnah bérig?" éksi aneg. Kérdi Nařinah eweg§ Yon dowa dian.

Sakaraiari Kasi

⁶⁷ Koulli Gun Yon memeg Sakaraia wittew des, géri nug Tiwurdi né qe oko marian. ⁶⁸ "Nařinah Israel isanig Tiwur binag ménig. Nug danahas nusgur kehnardigri uriko kegeř asilgar ewlagwari buliko diaran. ⁶⁹ Tiwur kéhnigak danah os gagragsak naři ole ignéwa mew uriyen. Nug Nařinahri kuak danah king Dewit fuřuh. ⁷⁰ Algu Tiwur sew profet gun ag nusig né qe uksi marieg. ⁷¹ Nug danah qe gagragsak naři ole ig kéhnigrigri mew uririg. Nug isanig kegeř am danahas are ag ig nouni dahmigi ole qe ewlagwari buliko wigri. ⁷² Tiwurdi o duak ig alangar dugiagar ole deg am nug titwanak gun qe doug ospi katian.

§ 1:66 1:66 "Nařinah eweg Yon dowa dian" digu ge Nařinahri gagragsak Yon dowa dian.

⁷³ Tiwur nug alnig dugianig Abraham dowá né qe fagqan. ⁷⁴⁻⁷⁵ Nug ig kegeér isangar ewlagwari wigrigri né fagqan. Qeri ig pi fařhut, nug nohwa onig kunum morettu sansan mangu weiyettu gun dettu nug binag ménig. ⁷⁶ Am nir dasil Yon, na geisah Tiwur sew na Tiwur Karannahri profet éksi aniřlag. Keřdi na Nařinah noh oka anuřka atenna ih nusig ořdip. ⁷⁷ Na danahas nusgur anardip: Nařinah hipunin asilag kusuřko buliko diardig. ⁷⁸ Keřdi Tiwur isanig o duak naři nie, qewa ge kem be sillah Nařinah kéhnigrigri saw kappari uřirig. ⁷⁹ Danahas gattuwa dasi am mousakri fařakwa dasi qe agop sonřelle nug ih ismigew Tiwurdi maror ihwa atnig," eko anan. ⁸⁰ Nir qe dahmak am o mourak kena ole kena man. Nug atu meřak danah kawawa daré, gam dimba Israel danahas gumarko wanan.

2

Maria Yesus Memnan

¹ Sén qewa Ogastus nug Rom atu qe kunum dilag king delle, nug ró os man: Danahas kunum atu qewa daréw ag wenlag yalagri ró qe man. ² Kurinius nug Siriari kuri danah naři delle ge, wenlag yakri ró qe diguman. ³ Am danahas kunum ag kawlag awen awen wenlag yalagri aseksi ateg. ⁴ Géri Yosep nug ole Galili owa taun Nasaret qewari am Dewitri taun Betlehem Yudia atu qewa atan. Keřdi nug Dewit fuřuh. ⁵ Nug Maria ole ařié wenlas yalasri ates. Maria nug Yosep uřigri fég ořwak dewew am Maria nir uřigri sén unaka dewew ole ates. ⁶ A Betlehem qewa dessa ge, Mariari nir memnak sén duan. ⁷ Sén qewa nug nir danah memnan. Nug ge nir anřakri. Maria nir qe lamen nařiwa saputko ge, doř dilag kelak awen qewa awen bawarko mew

nian. Keřdi ró danah niakri lo qe ambew ag awen ole kawa.

Sipsip Gumarak Danah Tiwurdi Doup Ole

⁸ Sipsip gumarak danah ag Betlehem kaw qe mourak awen gisgař olewa sipsip asilgar gumareksi tuřan qewa deg. ⁹ Tiwurdi doup nug ag gumarko gamlagwa now ge, Nařinahri kamsahlak sonařko talilaran. Talilarew, olag nařinah fařan. ¹⁰ Am Tiwurdi doup nug ag anaran, "Ag aw fařweg. Da asilag né kenanah os oko uřiyém. Né qe sew danahas kunum olag gamag naři asdig. ¹¹ Gei deř ewa Dewitri taunwa as os nir danah memanko maré. Nir qe hipunin noh asilag owegri seko buliko diarak danah am nug Nařinah Kristus.* ¹² Ag nir qe peksi olag mourdigri ge kowol os ere pelag: Nir anig nug lamenwa saputko doř dilag kelak awenwa mew niewew pelag," eko anaran. ¹³ Tiwurdi doup nug né qe mariko malwew ge, usihri saw karan Tiwurdi doup ameg naři doweg qagleksi Tiwur binag sumessi kasi iřeg. ¹⁴ "Tiwur karannah nug kamsahlak gun olewa de. Am danahas wanwa Tiwur asilag o nie ole qe ag maror nusig owa dasi."

Sipsip Gumarak Danah Yesus Pelagri Ateg

¹⁵ Sén Tiwurdi doup ag minareksi saw karan atweg ge, sipsip gumarak danah qe ag agégé né marieg. "Ig Betlehem atektu Nařinah anigé ole am keř bé qe penig." ¹⁶ Géri usihri atessi ge, Maria Yosep ole am nir yu qe doř dilag kelak awenwa niewew mariareksi piareg. ¹⁷ Ag nir qe peksi ge, nir qeri né dueg ole qe danah la os taun qewari ole amlagwa aneg. ¹⁸ Danahas ag né qe dueksi dahmak lanah qere og. ¹⁹ Gam Maria keke kunum béksi ateg qe owa ih dewew dahmak naři oré. ²⁰ Am sipsip gumarak danah olag gamag

* **2:11** 2:11 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

asewew Tiwur binag karan sumessi am binag messi bulieksi ateg. Keŕdi ag keke kunum Tiwurdi doup anan qe sillah amlagwa peg am doulagwa dueg.

Yesus Memeg Anig Ole Oksa Tiwur Lougwa Ates

²¹ Deŕ 8wa Yosep Maria ole nir yu féru gone kotrák sén dow ge, wénih Yesus katrés. Nug anig o ole pi mak Tiwurdi doup wénih qe moran.

²² Sén a Mosesri Őo yakwa gun kowol qe dimlamdeksa malweksa ge, a nir oksa Yerusalem Tiwur Lougwa Tiwur ewegwa melasri ates.

²³ Naŕinahri Őo yakwa de ge, “Nir memeg anig ole nir danah anqakri memanas qe Tiwur ewegwa melas.”

²⁴ Am Maria ofa oko Tiwur murdigri qe ole ses. Keŕdi Tiwurdi Őo yakwa ane, “Kuhŕil naŕi aŕit kawa ge, kuhŕil nounu masiksik fou kena mak aŕit os pris mores.”

Simion Tiwur Binag Man

²⁵ Sén qewa, danah os wénih Simion Yerusalem qewa daré. Nug Tiwur nohwa mangu weiré am Tiwurwa ih daré. Nug Tiwur Israel kug asilagwari buliko diardigri qe ameg meré. Koulli Gun nug ole darap. ²⁶ Koulli Gun sew nug duan ge, nug Naŕinah dowari Kristus uŕiyew peko tatam am mousdig.

²⁷ Koulli Gun sew nug Tiwur Lougwa teko qewa dewew, Yosep waw ole Őo yakwa ane qe dimlamdeksa nir asilas Yesus oksa qewa tes. ²⁸ Simion nir qe oko momowa oŕako Tiwur binag sumko anan. ²⁹ “O Naŕinah, na atu kunum gumna ole, na né faggen ge, na sewe nasip kuak danah da ol marorwa mousko attil. ³⁰ Keŕdi da amelwa danahas buliko diardigri danah uŕiyan qe piém. ³¹ Na nug keprurka bawwurka mewe uŕiyan. Qeri danahas kuŕum atu kunumba nug pelag. ³² Nug Yuda danahas

kawa la qe am danahas naspar Israel dilag ole Tiwurdi kamsahlak gun ole oko uŕirig,” eko anan. ³³ Nir memeg anig ole Simion nirdi anan qeri dorlas nan. ³⁴ Simion wittak marko am nir anig Mariari anan. “Nir ene Israel danahas kuŕum sew tolalag am gagrag dalagri ole am nug Tiwurdi ih ismardigri toqoran. Gam danahas kuŕum nug dimorlag. ³⁵ Qeri danahas kunum dilag dahmak olagwa nie qe ambo mérig am na otwa qoum yako qetko attig,” eko anan. ³⁶ Am as profet os wénih Anna. Nug Fanuel aŕeg am Aser ater qewari. Nug keinmanah am nug gému ole nug oksa makaŕ 7 qer dessa, gému mousan. ³⁷ Géri nug gehŕas dew uŕiyew makaŕ 84 qer ban. Nug sansan tuqan kémun ole Tiwur Lougwa noko Tiwur binag mérigri kurdelle am unuqordé. ³⁸ Sén qewa ih nug Yosep Maria ole am nir asilas ole gumarko doko nir qeri Tiwur kena sam eko anan. Anelle ge, nir qe Yerusalem danahas kug owari buliko diardigri ameg meg qe anaran. ³⁹ Yosep waw Maria ole Tiwurdi Őo yak de qe dimlamdeksa kuak kunum malweksa ge, a kawlas diguwa Nasaret, Galili atu qewa bulieksa ates. ⁴⁰ Nir asilas qe gagragsak ole kena man. Nug dahmak kena ole ban am Tiwur wittak kena mordé.

Nir Nag Yesus Tiwur Lougwa Dian

⁴¹ Makaŕ dorog Yesus anig memeg ole a Yerusalem Nanŕurak Deŕdiŕ mallenwa attap. ⁴² Sén nug makaŕ 12 qer dewew ge, ag koulag qe dimlamdeksi Yerusalem mallenwa ateg. ⁴³ Sén mallen qe kawa mew, nug anig memeg ole bulieksa kawlagwa atepes ge, nalas Yesus nug Yerusalem qewa dian, gam a qe pi dues. ⁴⁴ A danahas ole aŕié atsi essa deŕ usih ge ates. Deŕ oswa ge a digumeksa Yesus mariessa asilaswari am leilti koŕmares. ⁴⁵ Sén

† 2:41 2:41 Nanŕurak Deŕ ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanŕaran qe dahmorakri sén.

nug ospi peksa, a nug marilasri bulieksa Yerusalem ates. ⁴⁶ De' kiam qewa, a nug Tiwur Lougri ka' owa Tiwurdi Néri duak marak danah qe olagwa dewew pes. Nug ag né marieg qe doko ge ko'rmaman. ⁴⁷ Ag kunum ole nusig duak marian qe am ko'rmak buliko noh man qe ole dueksi dorlag nan. ⁴⁸ Sén anig memeg ole nug peksa ge, a ole katat aqatan. Anig anoran, "Nir dasil, na kerdi i qere sitam? Na memen am da ole i dahmak na'ri nasip ollu mariyirah," eko anan. ⁴⁹ Nug a ko'rmatan, "A kerdi da mariyirsa? A pi te dosa da Mem Lougwa deina?" eko anan. ⁵⁰ Gam nug né anatan ge, a olas ospi mouran. ⁵¹ Yesus nug a dimlamatew bulieksi Nasaret ateg. Nug anig memeg ole ko'rlas dimlamurdé. Gam Maria nug ke' ke' beko atan qe owa ih dahmelle daré. ⁵² Yesus nug dahmak kena ole kena man. Tiwur am danahas ole nusig olag gamag asdé.

3

Le Luarak Danah Yon Né Kusuan

¹ Maka' 15 owa Taiberias nug Rom atu qe kunum dilag king daré. Pontius Pailot nug Yudia wan atu qe gumdé, Herod Antipas nug Galili atu qe gumdé, am kama'g Filip nug wan atu arit Ituria am Trakonitis ole gumatdé. Am Lisania' nug Abilene wan atu qe gumdé. ² Anas am Kaiafas ole a pris* dilag kuri darap. Sén qewa Sakaraia nag Yon atu meirak danahas kawawa dewew, Tiwurdi Né nugrowa uriyen. ³ Yon nug atu le na'ri Yordan mourak qe kunumba weiyelle né kuswelle danahas dilag anan. "Tiwur hipunin asilag kusurigrigri ge, ag olag buliew le luak os." ⁴ Qe sillah profet† Aisaiari Né yakwa algu anan, "Danah os atu meirakwa qalko ururig. 'Na'rinah uririgri ih bawres. Ih mangu

mores. ⁵ Ollu kunum meglares am qouku nounu am qouku wagé wagé qe ole kunum mangu marweg urémqes. Ih mériak qe kunum mangu mares, am ih goto goto qe bawres. ⁶ Danahas kunum Tiwur asilag kugwari buliko diardig qe pelag,' " eko anan. ⁷ Danahas ameg na'ri Yon le luardigri gumdeksi ateg. Atweg ge, Yon anaran, "Ag mat nou bégur. Oun anew ag Tiwurdi uhríbak uririgri unaka de qe erdeksi kum atsi? ⁸ Ag me'nenah olag buliew pe, mou kena qe seweg bar. Am ag agégé 'Ig Abraham furuh,' éksi aw anweg. Da ag anarina, Tiwur qar nisi ene oko sew Abraham furuh belag olele. ⁹ Palangis qe ker kuardigri ifil diglagwa bawrak de. Ker are os mou kena ospi niweg pe, kuarko kewba tou'ardig," eko anan. ¹⁰ Yon qere anew ge, danahas ku'rum ag ko'rmoreg. "Am ig aregnah sénig?" éksi aneg. ¹¹ Yon ko'rlagwa oko anan. "Danah siot arit ole ge os ge danah siot kawa ole qe morar. Am danah oun nug ke ole ge nug ole qere ih sar." ¹² Takis wak danah os ole le luarakri Yon gumdeksi uriyeksi ko'rmeg. "Duak marak danah, am ig ge aregnah sénig?" ¹³ Yon ko'rlagwa oko anaran, "Ag qarég takis wakri anak qe ih mangu os am aw qe é'urweg," eko anan. ¹⁴ Fan danah os ole ko'rmoreg. "Am ig ge areg sénig?" Yon ko'rlagwa oko anaran, "Ag danah aw keigarweg fa'areksi qarég marweg. Am ag danah aw yago' mareksi qarég oweg, ag kuak asilag noh mangu olag gamag asakwa os," eko anan. ¹⁵ Danahas ag Kristus‡ ameg méksi daréw, géri ag dahmak ku'rum og. Qewa ge ag kunum olagwa ih ere dahmeg. "Yon nug Kristus qenan te?" éksi dahmeg. ¹⁶ Géri Yon danahas kunum ko'rlagwa oko anan. "Da lewa ih le luarina, gam geisah

* 3:2 3:2 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah † 3:4 3:4 Tiwurdi né oko mariak danah ‡ 3:15 3:15 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

danah os da eřlak nug gagragsak ole uřirig. Da danah kena kawa am nug fég gařa darér kusqakri olele kawa. Nug Koulli Gunwa am kew ařikwa luardig. ¹⁷ Danah qe nug iřil kekuakri bawré de. Nug darweh owa reis mou ge, kepařko qagulko nug lougwa mérig. Gam reis gařa ge kew pi qouse ole qewa mandig,” eko anan. ¹⁸ Yon nug né la kuřumba danahas doulag patelle am Né Kena ole kusuan. ¹⁹ Gam sén Herod atu qe gumewew, Yon Herodri hipunin uřa kopatko gařa moran. Keřdi nug kamag waw Herodias kařurko am nug hipunin la kuřum os ole san. ²⁰ Am Herod nug hipunin nusig la os qe tuřurko sew kuak danah nusig Yon uksi kalabuswa yaneg.

Yon Yesus Le Louran

²¹ Sén Yon kalabuswa pi atak delle danahas kuřum le luarelle, Yesus ole le louran. Le lourak qe oko malako unuqorewew saw matlan. ²² Saw matlew ge, Koulli Gun kuhřil sillah Yesus dowa new am Tiwur fag saw karandi anan. “Na nir dasilnah. Da nasip ol mouse am ol gamag ase,” eko anan.

Yesus Algur Wenlag

²³ Sén Yesus makař nusig 30 keke gere dewew, kekuak nusig diguman. Danahas dahmeg ge nug Yosep nag éksi aneg. Yosep nug Heli nag. ²⁴ Am Heli nug Matat nag, am Matat nug Liwai nag, Liwai nug Melki nag, Melki nug Yanai nag, Yanai nug Yosep nag. ²⁵ Am Yosep nug Matatias nag, am Matatias nug Amos nag, am Amos nug Nahum nag, am Nahum nug Esli nag, Esli nug Nagai nag. ²⁶ Nagai nug Mat nag, Mat nug Matatias nag, Matatias nug Semen nag, Semen nug Yosek nag, am Yosek nug Yoda nag. ²⁷ Am Yoda nug Yoanan nag, Yoanan nug Resa nag, Resa nug Serubabel nag, Serubabel nug Sialtiel nag, Sialtiel nug Neri nag. ²⁸ Am Neri nug Melki nag, Melki nug Adi nag, Adi nug Kosam nag, Kosam

nug Elmadam nag, am Elmadam nug Er nag. ²⁹ Am Er nug Yosua nag, Yosua nug Elieser nag, Elieser nug Yorim nag, Yorim nug Matat nag, Matat nug Liwai nag. ³⁰ Am Liwai nug Simion nag, Simion nug Yuda nag, am Yuda nug Yosep nag, am Yosep nug Yonam nag, Yonam nug Eliakim nag. ³¹ Am Eliakim nug Melea nag, Melea nug Mena nag, Mena nug Matata nag, am Matata nug Natan nag, am Natan nug Dewit nag. ³² Am Dewit nug Yesi nag, Yesi nug Obet nag, Obet nug Boas nag, Boas nug Salmon nag, Salmon nug Nason nag. ³³ Am Nason nug Aminadap nag, Aminadap nug Atmin nag, Atmin nug Arni nag, Arni nug Hesron nag, Hesron nug Peres nag, Peres nug Yuda nag. ³⁴ Am Yuda nug Yakop nag, Yakop nug Isak nag, Isak nug Abraham nag, am Abraham nug Tera nag, Tera nug Nahor nag. ³⁵ Am Nahor nug Seruk nag, Seruk nug Reu nag, am Reu nug Pelek nag, Pelek nug Eber nag, Eber nug Sela nag. ³⁶ Am Sela nug Kainan nag, Kainan nug Arpaksat nag, Arpaksat nug Sem nag, am Sem nug Noa nag, Noa nug Lamek nag. ³⁷ Am Lamek nug Metusela nag, Metusela nug Inok nag, Inok nug Yaret nag, Yaret nug Mahalalel nag, Mahalalel nug Kenan nag. ³⁸ Am Kenan nug Inos nag, Inos nug Set nag, Set nug Adam nag, Adam nug Tiwur nag.

4

Nou Memeg Yesus Qepian

¹ Yesus Yordan le minko atew, sén qewa Koulli Gun nug owa olele morew dessa Yesus omalko atu meřak danah kawawa atan. ² Omalko atew ge, Yesus deř 40 qere dewew, nou memeg* qepian. Am sén qewa Yesus nug kité ospi lan, géri deř qe malwew ge nug laké qan. ³ Qew ge, nou memeg Yesusri anan, “Na Tiwur Bega daka pe, qar ene anwe ke buliar,” eko anan. ⁴ Anew ge, Yesus anan, “Tiwurdi

* 4:2 4:2 Satan

Né yakwa ane, 'Danahas kewa ih fou pi dasi,' " eko anan. ⁵ Anew ge, nou memeg Yesus omalko atu goukuwa teko usihri Yesus wan atu kunum ismuran. ⁶ Ismurko anan, "Da na gagragsak mirwi wan atu e kunum gumdip am da séwi binam nañi ole darip. Keñdi keke ene kunum ge da mirak. Qeri da danah os murdildi ge da murdil. ⁷ Qeri na da nolwa duk noka binal mérip ge keke kunum nasip darig," eko anan. ⁸ Yesus koñewa oko anan. "Tiwurdi Né yakwa ane, 'Na Nañinah nasip Tiwur ih binag me am kallowa da,' " eko anan. ⁹ Anew ge, nou memeg Yesus omalko Yerusalem atko sew Tiwurdi Lo koño karannah qewa tew anoran. Na Tiwur Bega daka pe, olka wanap no. ¹⁰ Keñdi Tiwurdi Né yakwa ere ane, "Tiwur doup nusgur anew na dahmireksi koutorlag." ¹¹ Ag ewlagwa na urwirlag géri na fén qar ospi yew, eko anan. ¹² Anew ge, Yesus koñewa oko anan, "Tiwurdi Né ane, 'Na Nañinah Tiwur nasip aw mena pewen,' " eko anan. ¹³ Nou memeg nug ih kuñumba Yesus qepian malako ge, Yesus munurko am sén os qeperigri ameg man.

Yesus Kuak Nusig Galili Diguman

¹⁴ Sén qewa Koulli Gundi gagragsakwa Yesus buliko Galili atu qewa atko dian, am nug neihwah atu qe kunumba tualan. ¹⁵ Nug Yuda dilag binag mak lo kuñumba danahas Tiwurdi Néri duak mardé. Danahas kuñum nug binag sumdéw.

Yesus Kawag Diguwa Né Kusuan

¹⁶ Yesus nug nir nagurwa delle kena man ole kaw Nasaret qewa atan. Am nug Sabatwa sansan seré sillah Yuda dilag binag mak lo owa noko, Tiwurdi Né ewqerigri asan. ¹⁷ Asew ge, binag mak lori kuak danah profet Aisaiari Né yak qe nug moreg. Morweg kolako ge, né os ere anko yak qe mariko peko ewqan. ¹⁸ "Nañinahri Koulli ge

dagnéwa de. Keñdi nug da danahas o duak agop Né Kena kusurildi kurulwa goñen gogoñko toqíran. Tiwur nug da Né Kena qe kuswelle danah kalabuswa qagrakwa dasi qe da séwi kusqak olagri am danah amlag gañu qe séwi bulieksi aminlagri meñrew uríyin. Tiwur nug da danah kug owa dasi qe séwi kusqak olagri meñrew uríyin. ¹⁹ Am sén uríyew, da Nañinah danahas nusgur buliko diardigri né qe kusurildi meñrew uríyin." ²⁰ Ewqeko malako ge, Yesus Né yak qeko buliko kuak danah qe morko, am nug Né digu kusurigri dian. Dewew ge, danahas kunum Yuda dilag binag mak lowa deg qe amlag atew nug keñ eko anew dolagri kittureksi deg. ²¹ Am nug digumeko Né ewqan qe kusuan. "Geñ Tiwurdi Né ewqewi iril duéw ene meñenah bé," eko anan. ²² Danahas kunum dueksi nug binag sumeg. Ag nug koñewa né kenanah ban qeri dahmak kuñum ossi am aneg. "Danah uni Yosep nag, gam areg?" éksi aneg. ²³ Qere anweg ge, Yesus anan. "Meñenah, ag geisah nun né dasil ene anlag. 'Dokta, na nagégé férun sewe pasaorar. Kowol are na Kaper-naum sewe ig duet ole qe ih na kawan diguwa ewa ole qere se,' éksi anirflag." ²⁴ Qere anañelle anan, "Da meñenah amlagwa anina. Profet nug kawag diguwari danahas ag nug pi sumursi. ²⁵ Am da ag amlagwa anina. Elaisari sénwa saw megalko gu kawa makañ kiam am kalam 6 qere laké nañi Israel atu kunumba nian. Sén qe as qehñas kuñum Israel daréw. ²⁶ Gam Tiwur nug Elaisa mew Israel as qehñas usih os kéhnurdigri pi atan. Nug Elaisa mew Sarefat Saidon† atu qewa as qehñas os kéhnurdigri atan. ²⁷ Qe sillah sén profet Elisari sénwa Israel danah kuñum lepra wañe ole daréw. Gam olagwa Elisa danah usih os wañe

† 4:26 4:26 Sarafet kaw am Saidon atu ge Yudia atu kawa.

nusig qe pi sew kawa man. Gam Naman Siriarer† qe ih sew pasao-
ran,” eko anan. ²⁸ Qere anew ge,
danah Yuda dilag binag mak lowa
deg ole ge né qe dueksi olag uhri
nounah ban. ²⁹ Uhfilag bew aseksi,
Yesus berweksi kawlag qoukuwa de
qe dougwa waneg. Waneksi qouku
sékuwa béwa toufweg nurigri qere
seg. ³⁰ Gam qer seppeg, nug buliko
gamlagwa wanko ole ih nusig oko
atan.

Yesus Koulli Nou Gerdan

³¹ Dimba ge, Yesus Nasaret minko
noko Galili atu qe owa Kapernaum
qewa atan. Qewa atko ge, Sabat der
oswa ge Yuda dilag binag mak lo
owa danahas Tiwurdi Né ismaran.
³² Ismarew ge, ag nusig né qe dueksi
dahmak kuřum og, kerdi né nusig
ge gagragsak am kuakri wittak ole.
³³ Am danah os féruwa koulli nou
ole Yuda dilag binag mak lowa qewa
dian. Nug qalko urwan. ³⁴ “Ei!
Yesus Nasaret, na ig ker sigripri
uriam? Na sewe ig paral menigri
te uriam? Da na duirina. Na
Tiwurdi Gun Danah,” eko uruko
anan. ³⁵ Uruko anew ge, Yesus
koulli nou qe gagrag anoran. “Na
torcka danah qe paroka beka eit.”
Qere anew ge, koulli nou danah
qe parwurko beko atelle, tourew
danahas nolagwa atko qewew beko
atan. Gam nug gurak ospi moran.
³⁶ Danahas kunum dořlag new, ag
agégé né marieksi aneg. “Uni ge ker
nenah? Nug kuakri wittak ole am
gagragsak olewa koulli nou né mare.
Qeri ag dueksi ole parwureksi atsi,”
éksi aneg. ³⁷ Qewa ge, Yesus neih-
wah Galili atu kunumba tualan.

Yesus Pita Numia Sew Waře Pasaoran

³⁸ Yesus Yuda dilag binag mak lo
qe minko danah os wénih Saimon
lougwa atan. Qewa ge Saimon
numia féru gagrak narinah doko
niewew, Yesus waře qe sew pasaur-
digri anoreg. ³⁹ Géri nug wanko duk

noko delle waře gařa morew ge, as
qe waře pasaoran. Pasaorew ge, as
qe usihri asko ke asilag bawardigri
dian. ⁴⁰ Kem nowew ge, danahas
leilgar waře digu kowol kowol ole qe
diaressi Yesus dowa uriyeg. Uriweg
ge, nug danahas kunum waře asi-
lag usih usih qere ferlag orwelle
kunum ole sew pasaoreg. ⁴¹ Am
qe ih kawa, koulli nou danahas
kuřum parwaressi atessi ole Yesusri
urweg, “Na Tiwur Bega!” éksi
aneg. Gam nug gařa marew korlag
qamteksi né ospi marieg. Kerdi ag
dueg ge nug Kristus. ⁴² Kuagřewew
ge, Yesus awen os danah kawawa
unuqurdigri atan. Atew ge, dana-
has nug marieksi atessi peg. Peksi
ge, nug minarko atewri dagoreg.
⁴³ Gam nug anan, “Da Né Kena
Tiwur danahas nusgur dilag king
delle gumare né qeř kusuwi kaw
lalawa ole dolag. Kerdi da kuak
qe sérildi anew uriyin,” eko anan.
⁴⁴ Qewa ge, nug Né Kena kuswelle,
Yuda dilag binag mak lo kuřumba
Yudia atu owa weiré.

5

Yesus Nug Béğur Digumeko Di- aran

¹ Der os Yesus Genesaret le koře
kawa řanwa asko dewew, danahas
kuřumnah nug Tiwurdi Né mariew
dolagri omoreksi deg. ² Deppeg
nug řanwa kuh arit os deppes pi-
atan. Sén qewa, kaké wak danah ag
kuh minatweg deppes usu isaressi
deppes piaran. ³ Yesus nug olko
kuh oswa tan, kuh qe Saimonri.
Teko Saimon kuh nakok bitlew řan
minko lewa nurigri amegwa anan.
Now ge, Yesus kuhwa delle danahas
doulag patan. ⁴ Nug doulag patko
malako ge, Saimonri anan. “Kuh
palniwe nagur le gamagwa wanew,
usu kaké wakri parwarweg nos,”
eko anan. ⁵ Anew Saimon kořewa
oko anan, “Danah nari, ig tuřan
usu touřehut kuagře, gam kaké ospi

† 4:27 4:27 Siria ole Yudia atu kawa. § 4:43 4:43 Qe ge Tiwurdi Kingdom.

wam. Gam na anam qeri usu buliko parwarwi nolag," eko anan. ⁶ Qere séksi ge, kaké kuřumnah diarweg usu tatařlag seg. ⁷ Qere sew ge, leilgar kuak usih kuh oswa deg qe dolagri ewta qarweg, duksi keh narweg beřweg. Beřwarweg beweg ge, kuh ařit olele kaké yanweg ambew, torieksa lewa nolasri ses. ⁸ Sén Saimon wénih os ge Pita qere peko ge, unaka Yesus féğwa gatewa yako duk noko ge anan. "Nařinah, da hipunin danah. Qeri na da parwilka eit," eko anan. ⁹ Keřdi nug leigur kunum ole kaké huhak diareg qe peksi dorlag nan. ¹⁰ Saimon leikuř Yems, Yon ole Sebedi békuř qe a ole dorlas nan. Géři Yesus Saimonri anan, "Na aw farwen. Na gei digumak danah diardip," eko anan. ¹¹ Qere anew ge, kuh beřwatweg řanwa tewes, ken kunum mineksi ge, Yesus dimlamdeg.

Yesus Danah Os Lepra Waře Ole Sew Pasaoran

¹² Sén os Yesus nug taun oswa dewew, danah os féru kunum lepra waře ole qe gumurko duan. Nug doko Yesus peko ge, gatewa yako duk noko Yesus nuqurko anan. "Nařinah, na ot sew pe, na da féřulwa waře ene sewe kena mar," eko anan. ¹³ Anew ge, Yesus eweg tiorko danah qe féřuwa meko anan. "Da ol de. Waře nasip pasaorar," eko anew ge, usihri lepra waře qe mundan. ¹⁴ Qe dimba, Yesus danah qe gagrag anoran, "Na danah os amegwa awnah anwen. Mosesri Řo yakwa ane qe sillah atka féřun pris* os ismureнна am doř os oka mor. Qeri danahas kunum dolag na waře nasip sew pasaoran," eko anan. ¹⁵ Gam Yesus neihwah qe atu kuřumba tualan. Tualew dueksi ge, danahas nusig né dolagri am waře asilgar kusuqko mardigri kuřumnah uřiyeksi qagleg. ¹⁶ Gam Yesus sén kuřum minarko atko awen danah kawawa delle unuqordé.

Yesus Danah Eweg Féğ Mousak Ole Sew Pasaoran

¹⁷ Deř os Yesus danahas doulag patelle dewew, Farisi os am Mosesri Řo duak danah ole qewa deg. Ag kaw kuřumbari Galiliri Yudiari am Yerusalemri ole uřiyeg. Am Tiwurdi gagragsak waře danah sew pasaorakri qe Yesus dowa dian. ¹⁸ Sén qewa danah os ag danah eweg féğ mousak ole os qarqarwa méksi maweg. Ag maweksi lo owa nuksi Yesus nohwa melagri seg. ¹⁹ Gam danahas kuřumnah, géři awen amban. Ambew ge, waře danah qe uksi owa nolagri seg, gam ih ospi peg. Géři qarqar ole maweksi lo kořgowa teg. Téksi ge, lo kořgo siřeksi oře qewa qarqar ole pařoweg now danahas gamlagwa Yesus nohwa meg. ²⁰ Meweg ge, Yesus olag meře mak qe peko anan. "Lal, hipunin nasip kusqém," eko anoran. ²¹ Anew ge, Řo duak danah am Farisi agégé né kuřum marieksi aneg. "Danah uni nug kér danah qeri Tiwur pihlure? Danah ounté la os hipunin kusuqrigri olele kawa. Qe Tiwur nugé nusig kuak," éksi aneg. ²² Yesus asilag dahmak qe duan, géři amlagwa anan, "Ag keřdi olagwa dahmak qere usi? ²³ Keř né andil qe kug kawa? 'Hipunin nasip kusqém,' te kawa 'Na aska wei,' eko andil qe te kug kawa? ²⁴ Gam ag ere dolag. Tiwur nug Danah Bega wan enewa hipunin kusuqrigri kepařko kuakri wittak moran," eko anan. Yesus buliko ge danah eweg féğ kunum mousak ole qe amegwa anan. "Na aska qarqar nasip oka mouka ole louw eit," eko anoran. ²⁵ Anew ge, usihri danah qe nolagwa asan. Askó qarqar nug nian ole qe oko mouko, Tiwur binag sumelle lougwa atan. ²⁶ Qeri danahas kunum dorlag new Tiwur binag sumessi am ag Tiwurdi gagragsak fardeksi aneg. "Ig gei kowol founah os piam," éksi aneg.

* 5:14 5:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

Yesus Liwai (Matiu) Kepʻran

²⁷ Qe dimba ge, Yesus atko takis wak danah os wénih Liwai† takis wak lowa dewew pian. Peko ge, amegwa anan, “Na doka da dimlamir.” ²⁸ Qere anew ge, Liwai keke kunum minelle asko Yesus dimlamdan. ²⁹ Dimba ge, Liwai nug lougwa Yesusri ke naʻri san. Sew ge, takis wak danah kuʻrum am danah la os ole a ole ninaqireksi dessi ke qe leg. ³⁰ Gam Farisi am Ro duak danah Farisi dilag ag dougwa piareksi deg qe aseksi Yesus bégur agop né né kuʻrum marieg. “Ag takis wak danah am hipunin danah la ole ke am le ole ospi lelew sillah,” éksi aneg. ³¹ Anweg ge, Yesus amlagwa anan, “Danahas waʻre kawa ge dokta dow a pi atsi. Gam danahas waʻre ole qe ih dokta dow a atsi. ³² Da danahas mangu diardildi pi uʻriyin. Gam da hipunin danahas anwi olag bulirigri uʻriyin,” eko anaran.

Kurniak Kowoldi Yesus Koʻrmoreg

³³ Sén qewa, danah qe Yesus ere amegwa aneg. “Le Luarak danah Yon bégur ge sén kuʻrum kurdessi unuqursi. Am Farisi begalgar ag ole qere sési. Gam na begpar ge qere ospi sési ag ke le ole lési,” éksi aneg. ³⁴ Géri nug né tonak ene anaran, “Danah os as owew, ag nug leigur ke gun marlag olele te? Sén nug qe ole deppeg, kawa. ³⁵ Gam dimba geisah danah qe uksi atlag, géri nug foula leigur ole pi daweg. Sén qewa ge, leigur qe ke gun melag,” eko anaran. ³⁶ Yesus nug né tonak os anaran. “Danah ounté nug lamén fou ge parilko sarikh nagur os oko am lamén alag oʻre pi titie. Am danah os qere sérig ge, nug lamén fou qe sew nou mérig. Am lamén sarikh fou qe lamén alag qe ole amnak usih kawa. ³⁷ Am danah ounté os nug wain fou bawrak le witakri doʻr gaʻra alagwa pi yane. Am danah os qere sérig ge, wain fou doʻr gaʻra parilko

wain wanwa gogoʻrdig. Am wain fou doʻr gaʻra le witakri qe ole sew nou mérig. ³⁸ Danah nug wain fou ge doʻr gaʻra fouwa ih yanar. ³⁹ Am danah nug wain alag tatam le ole ge, nug wain fou bawrak qeri ospi sew. Nug ane, ‘Wain alag ge kena,’ ” eko anan.

6

Sabat Deʻrdi Koʻrmak

¹ Sabat deʻr oswa Yesus bégur ole reis dar owa nuksi ateg. Atessi ge, nug bégur reis qieksi ewlagwa mou oʻroleksi damqéksi leg. ² Qere seweg ge, Farisi os piareksi koʻrmareg, “Sabat deʻrwa qere sakri ge gun, gam ag keʻrdi qere séw,” éksi koʻrmareg. ³ Yesus Farisi koʻrlagwa oko anan, “Ag Dewit danah nusgur ole laké aqarew seg qeri, Né yak nie ge ospi te ewqéksi dosi? ⁴ Dewit Tiwur Loug owa noko, Tiwur nohwari ke beret qe wan. Beret qe gun, danah balbal kunum dilag kawa, pris* dilag mangu. Gam Dewit nug beret qe leko am danah nusgur qe ole marew leg. Ag Né yak qe ospi te ewqeg?” ⁵ Yesus buliko anaran, “Danah Bega nug Sabat deʻr gume,” eko anaran.

Yesus Sabat Deʻrwa Kekuan

⁶ Sabat deʻr oswa Yesus nug Yuda dilag binag mak lowa noko danahas Tiwurdi Néri duak maran. Am danah os eweg kenari mousak ole qewa dian. ⁷ Ro duak danah am Farisi os ole ag keʻr ihwa os Yesus yagoʻr morlagri ih marieg. Géri ag Yesus Sabat deʻrwa waʻre danah kusqarew pelagri kaʻréordéw. ⁸ Gam Yesus asilag dahmak qe iril duan. Doko ge, danah eweg mousak ole qe amegwa anan. “Aska danahas gamlagwa sirka da,” eko anaran. Géri danah qe asko sirko dian. ⁹ Dewew ge, Yesus koʻrmaran, “Ag dosi ge, kowol are ge Ro dimlamdak? Ig Sabat deʻrwa danah kowol kena te sarnig, kawa ig gurak te marnig?”

† 5:27 5:27 Wénih os ge Matiu. * 6:4 6:4 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

Ig danah kena dalagri te kehnarnig, kawa ig danah sarhut paral te melag?" eko kořmaran. ¹⁰ Nug anew weiyew danah kunum piarko ge, danah qe anoran. "Ewen tior," eko anoran. Anew danah qe qere sew ge, eweg sew buliko pasaorko koutoran. ¹¹ Gam ag uhřilag bew ge, ag Yesus aregnah sorlagri qe ag agéagé marieg.

Yesus Aposel 12 Qere Kepraran

¹² Qe dimba sén os ge, Yesus Tiwurdi unuqurdigri qoukuwa tan. Teko ge, tuřan usih qe unuqorelle dewew kuagrán. ¹³ Kuagrėw furuwa ge, nug bėgur anew qagleg. Qagulweg ge, nug 12 qere keprarko ag wenlag aposel† maran. ¹⁴ Os ge wėnih Saimon, Yesus wėnih Pita katřan. Am Endru, nug Saimon kamag. Yems am Yon ole. Am Filip, Batolomiu ole. ¹⁵ Matiu am Tomas ole. Am Yems nug Alfius nag. Am Saimon, nug Silot danah ameg qewari. ¹⁶ Am Yudas, nug Yems nag. Am Yudas Iskariotrer, nug dimba geisah Yesus kegeř ewlagwa mėrig.

Yesus Danahas Doulag Patelle Am Kusqaran

¹⁷ Yesus Bėgur 12 ole nukxi ge, nug wanko wan uřemba asko dian. Nug bėgur kuřumnah ole deg. Am danahas kuřumnah Yudia atu kunumbari am Yerusalem taun qewari am Tair, Saidon ole řanwari qe kunum ole deg. ¹⁸ Ag nusig né dolagri am nug feřlagwa waře kusuqrigri ole uřiyeg. Danahas koulli nou sarew nou marak ole ge, Yesus kusqaran. ¹⁹ Yesusri gagragsak wanko danah kunum kusqaran, qeri danahas kuřumnah nug féru ořalagri seg.

O Duak Danah Olag Gamag Asdig

²⁰ Yesus nug bėgur piarko delle anaran, "Danah ag gei o duak dasi, ag olag gamag asar. Keřdi Tiwurdi kingdom ge asilag. ²¹ Danah ag gei laké dasi, ag olag gamag asar.

Keřdi dimba Tiwur sew ag kutuk ospi meweg. Danah ag gei kunnessi dassi, ag olag gamag asar. Keřdi dimba ag imlag. ²² Ag Danah Bega dimlamdepeg, qeri séksi danah ag kegeř maressi ukxi ukxi aqsi am geřaressi am wenlag seweg nou mew ge, ag olag gamag asar. ²³ Ag asilag qere seweg pe, ag sén qewa gamlag asakwa olessi des. Keřdi qe noh asilag saw kappa ge nařinah. Algu alalgar profet‡ dilag ole qere serėw. ²⁴ Gam danah kehlag ole ag kug os pelag. Ag keke sew olag kena diakri iřil oweg olele moran. ²⁵ Danah gei ke léksi koutursi, ag kug os pelag. Ag dimba laké aqardig. Danah ag gei imsi, ag ole geisah Tiwurdi uhřibak pelag. Dimba ag olag nou mew kuanak naři selag. ²⁶ Ag danah kunum binlag sumbeg ge, ag kug os pelag. Algu alalgar profet darmak dilag ole qere serėw," eko anaran.

Kegeř Asilgar Dilag Olag Mousar

²⁷ Yesus doulag patelle anaran. "Gam ag né dasil dosi ole ag anarina. Ag kegeř asilgar dilag olag mousar. Danah os kowol nouni sarweg ge, ag kowol kena sares. ²⁸ Ag danah os wittak nou marweg ge, ag Tiwur kořmorweg wittak kena marar. Am danah nouni sarweg ge, ag asilag unuqores. ²⁹ Danah os na siwen leis ge korew pe, leis ole buliwe korar. Am danah os lamen nasip ow ge, minwe kasuk nasip qe ole war, aw gagansi owen. ³⁰ Am danah os na kekeri kořmirew ge, na mor. Am danah os nasip keke ow ge, na buliko mirdigri wagé meka aw sewen. ³¹ Danah la ag kowol kena sarlagri olag nie qe sillah, ag ole qere sares. ³² Ag danah asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mousew pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ag ole danah are asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mouse. ³³ Am ag kowol

† 6:13 6:13 Danah os Yesus nugégé toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah. ‡ 6:23 6:23 Tiwurdi né oko mariak danah

kena danah os asilag sési ole qe dilag ih seweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag kowol qere ih sési. ³⁴ Am ag danah keke marsi qe noh marlagri olele duessi marweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag hipunin danah leilgar keke marsi qe ag keke noh olele bulieksi marlagri duessi marsi. ³⁵ Gam ag keger asilag dilag olag mousar am ag nouni aw sarweg. Ag keke mareksi am noh olagri aw dahmeweg. Ag qere sepeg ge, ag noh na'ri mardig am ag Tiwur Karannah bégur dalag, kérdi nug danah nou am danah keke marew kena sam éksi pi ansi qe ole nouni pi sare. ³⁶ Ag danah dilag olag duar, Memlag Tiwur o duak nie ole qe sillah."

Ag Leilgar Aw Kep'arweg

³⁷ "Ag danahas dilag kowol nou aw kepreksi am nou arweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danahas kowol nou asilag noh olagri aw anweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danah os nouni sarweg ge, hipunin asilag kusuqqeg, Tiwur ole asilag hipunin kusuqrig. ³⁸ Ag danah la qe keke mares am Tiwur geisah ag keke mardig. Geisah Tiwur keke yanew ambeko letewew mardig. Ag keke gane danah marsi qe sillah Tiwur ag ole mardig," eko anaran. ³⁹ Anko ge, Yesus né tonak os ole amlagwa anan. "Danah os ameg ga'ru nug ameg ga'ru lia omaldigri olele te? Kawa, geisah a olele tolweksa mo'wa no-las. ⁴⁰ Sulnir nug duak nusig duak morak danah nusig pi érde. Sulnir are nug duak morak danah nusig dowari duak kunum oko malako ge, duak morak danah nusig qe sillah bérig. ⁴¹ Areg na liap amegwa kinkak nagurnah de qeri aminna? Gam na amenwa ker masa na'ri de ge, pite dahmorna? ⁴² Na nagégé amenwa ker masa na'ri de ge pite penna am areg liap anorna, 'Lal, da na amenwa kinkak nagurnah de ge

ur'il seina.' Na darmak ga'ranwa ih Tiwur dimlamdak danah! Na tatam na nagégé amenwa ker masa na'ri ge oka, amen kena mew aminka koutorka ge, na kinkak nagurnah liap amegwa de qe ur'ipri olele."

Ker Am Mou Ole

⁴³ "Ker kena nug mou kena nie. Qe sillah ker nou nug mou nou nie. ⁴⁴ Danah ag ker mou tatam peksi ge, ker qe kena te, ker qe nou te ge ag dosi. Danah ag gu'raw mou darér qoum olewari pi usi. Am ag peipé mou ker nagurnah qoum olewari pi tuqsi. ⁴⁵ Danah kena nug dahmak kena ku'rum owa nie. Qeri nug kowol kena se. Qe sillah danah nou nug dahmak nou ku'rum owa nie. Qeri nug kowol nou se. Kérdi nug dahmak nou owa ambak nie qe, ko'rewa bew ane."

Lo Fuakri Kowol Arít

⁴⁶ "Kérdi ag dasil 'Na'rinah, Na'rinah,' éksi ansi, gam ag da ko'rel ospi dimlamursi? ⁴⁷ Danah os da gumirko doko, am da fal doko dimlamurdig ge, da kowol nusig qe mariwi ag dolag. ⁴⁸ Nug danah os lo fuan qe sillah. Tatam ge, nug mo' pesorko oko, wandor lagko kétum qeko koutorko ge lo fuan. Dimba le kue neko lo qe yepian, gam qiakri olele kawa. Kérdi nug fuko koutoran. ⁴⁹ Am danah nug da fal doko pi dimlamde ge, nug danah os mo' oko, wandor diguwa kétum pi qak lo fuan qe sillah. Géri dimba lo qe le kue neko yepew ge, qiko neko ole kadurko nou meko koutoran," eko anaran.

7

Yesus Fan Kuriri Kekuak Nir Sew Pasaoran

¹ Sén Yesus nug danahas né qene marko malako ge, nug Kapernaum taunwa atan. ² Qewa ge, Romdi fan kuri danah nug kekuak nir os ole daré. Kuak nir qeri o na'ri nire ole qe wa'ré meko mousdigri malwak nian. ³ Fan kuri danah nug Yesus

qewa dian né qe doko ge, nug Yuda dilag kuri danah meřarew ateg. Ateksi ge, Yesus amegwa anweg uřiko kuak nir nusig qe sew waře pasaurdigri anoreg. ⁴ Yesus dow a teksi gagragnah ere aneg, "Danah qe kenanah. Na kéhnurdipri olele-nah. ⁵ Nug ig Yuda isanig o niew binag mak lo isanig fuan." ⁶ Géri Yesus ag ole ateksi, fan kuri danah qe loug mourak waneppeg ge, nug leigur os meřarew Yesusri né uksi ateksi ere aneg. "O nařinah, na aw kekuak naři sewen. Na da loul owa neripri olele kawa, kérdi da danah kenanah kawa. ⁷ Qeri da duina ge, da na gumirko wanakri olele kawa. Na qere denna am né ih anwe, dasil kekuak nir waře pasaorar. ⁸ Kérdi da ole danah wénih ole kekuak miře qe kallowa deina. Am da ole fan danah os da kallolwa dasi. Am da usih os amegwa anina, 'Na eit,' eko anwi ge, nug ate. Am da la amegwa anina, 'Na doka,' eko anwi ge, nug do. Am da dasil kekuak nir qe amegwa anina, 'Na kekuak ene se,' eko anwi ge, nug qe se." ⁹ Sén Yesus né qe doko ge, danah qeri o meře mak peko wawtuřko ole o gamag asan. Asew ge, nug buliko danahas ameg naři dimlamdeg qe anaran, "Da ag anarina. Israel olagwa danah usih os o meře mak ere ole ospi pégin." ¹⁰ Qe dimba, fan kuri danah leigur meřarew ateg ge, bulieksi louw uřiyeksi, kekuak nir qe iřil sew pasaoran peg.

Yesus As Qehřas Nag Os Mousew Buliko Qaqran

¹¹ Nagur dimba Yesus taun os wénih Nain qewa atan. Nug bégur am danahas ameg naři qe ole nug dimlamdeg. ¹² Nug atko taun ihřam naři qe mourak wanewew ge, danah mousak os mawessi dog. Danah mousak qe anig nug nag usih qe ih ole am nug as qehřas. Danahas ameg naři taun qewari asessi as qe ole ařié dog. ¹³ Nařinah nug as qe peko ge, o naři dow,

nug as qe amegwa anan. "Na aw kuanwen." ¹⁴ Qere anelle ge, un-aka wanko danah mousak nian ole qařqař qewa eweg man. Eweg mew ge, danah qařqař maweg qe asessi deppeg, Yesus anan. "Nir geiř, da anirina, na as," eko anan. ¹⁵ Anew ge, danah mousak qe buliko asko delle ge, digumeko né marian. Yesus nir qe pařwew anig dow wanan. ¹⁶ Géri danahas kunum fařeksi nou méksi Tiwur binag meg. Ag aneg, "Profet nafi os onigwa bé. Tiwur danah nusgur kehnardigri uřié," éksi aneg. ¹⁷ Danahas Yesusri né qe Yudia wanwa am atu lala talilorak nie qe kunumba mariweg tualan.

Yesus Am Le Luarak Danah Yon Ole

¹⁸ Yon nug bégur ag keke kunum dueg am peg qe nug amegwa anweg, nug békuř ařit uřwatan. ¹⁹ Nug Nařinah ere kořmorlasri anew ates. "Na enan te Tiwur uřiripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?" ²⁰ Sén danah ařit qe Yesus dow a teksi ge, amegwa anes. "Le Luarak danah Yon anew i na kořmirnitti gumdekřu uřiah. Nug ere ané, 'Na enan te Tiwur uřiripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?' " eksi kořmores. ²¹ Sén qewa ih Yesus danahas kuřum waře digu digu ole sew pasaoreg am koulli nou danah feřlagwari kuřum geřaran. Am danah amlag gařu ole kuřum sew amlag kena mew bulieksi amneg. ²² Am danah ařit qe amlaswa anan, "Bulieksa ateksa Yon keke piap am duap ole qe amegwa anes. Amlag gařu ge bulieksi aminsi, félag mousak ge bulieksi weisi, lepra danah ge feřlag buliko pasaore, doulag itwak ge bulieksi né dosi, danah mousak ge bulieksi assi, am o duak danah ag Né Kena dossi. ²³ Am danah os o meře mak gagrag dewew da pi dimiřdig ge, Tiwur nug wittak murdig." ²⁴ Danah ařit Yonri né oksa uřies ole qe mundeksa atwes ge, Yesus digumeko danahas amlagwa Yonri anaran. "Ag awen

danah kawawa keñnah pelagri Yon gumdeksi ateg? Ag ulas qawer os orwew ulle qe te pelagri ateg? ²⁵ Kawa ge, ag ker qewa pelagri ateg? Ag danah bala kena ole te pelagri ateg? Kawa, danah bala kena kena mesi am danah kehlag ole qe king lougwa dasi. ²⁶ Gam ag ker pelagri ateg? Ag profet te pelagri ateg? Yo, da amlagwa anina. Nug profet la kunum erarak. ²⁷ Danah Yon eneri ih Tiwurdi Ne yakwa ane. 'Da dimba geisah mer danah dasil mewi atko na nom oko anuqko nasip ih bawardig.' ²⁸ Da ag amlagwa anina. Yon nug danah wanwa dasi qe kunum erarak. Gam danah nug Tiwurdi Kingdomwa nagurnah de qe nug Yon erdak," eko anaran. ²⁹ (Danahas kunum takis wak danah ole Yesusri ne dueksi olag usihwa "Tiwur ge mangunah," eksi dahmeg. Kerdi ag atweg Yon le luaran. ³⁰ Gam Farisi am Mosesri Ro duak danah ole Tiwur ag ih ismaran qe dimoreg, kerdi ag Yon le luarak mineg.) ³¹ Yesus buliko anaran. "Da ker ne tonakwanah os danahas geiri ismardil? Kowol asilag ge aregnah? ³² Ag nir nounu sillah. Kaw gamagwa dessi nir nounu la urwaressi dasi sillah. 'Ig asilag dum dum yaltu ge, ag kasi sak minew. Am ig ginanig kuktu irtu, gam ag kuanak minew,' eksi ansi. ³³ Le Luarak danah Yon nug uriyen am nug ke wain ole ospi lere. Qeri ag aneg, 'Koulli nou nug feruwa de.' ³⁴ Danah Bega uriyen, nug ke wain ole lewew, ag ansi, 'Danah ene pes. Nug ke wain ole narinah lelle de. Nug takis wak danah am hipunin danah ole liam patak dasi,' eksi ansi. ³⁵ Gam danahas Tiwurdi duak usi ole kowol asilagwa ismigi ge, duak qe keke merenah," eko anan.

Hipunin As Yesus Feg Gořenwa Wařwuran

³⁶ Farisi os nug Yesus ole ke lelasri anew ge, Yesus Farisi qe lougwa atko ninaqirko dian. ³⁷ Hipunin as os taun qewa dare. Nug Yesus Farisi

qe lougwa ke lelle dian ne qe doko ge, nug gořen murdig kenanah ole sine ambak oko uriyen. ³⁸ Sen nug wanko Yesus dimugwa feg mourak kunnelle dewew ge, amri gogořko noko Yesus feg lourew ge, kuri urugwa urtian. Urtielle ge feg kis morko gořenwa feg warwuran. ³⁹ Farisi Yesus nug lougwa uriyen ole qe, kowol qe peko ge, owa ih anan. "Danah uni nug profetnah wen, nug as uni ker as nugnewa eweg me qe dolo am nug as qe hipunin as qe ole dolo." ⁴⁰ Geri Yesus nug danah qeri dahmak doko ge, amegwa anan, "Saimon, da ne os ole na amenwa andildi." Anew ge, Saimon anan, "Aria, duak marak danah, ne nasip ge an." ⁴¹ Yesus anan, "Danah arit os ateksa danah qarag ole qe dowaneksa qarag os anwes matan. Danah os ge anew 10,000 kina moran am danah os ge anew 100 kina ih moran. ⁴² Danah arit qe qarag qe buliko morakri olele kawa, geri danah nugnewa qarag os ole qe nugege kug asilas qe duew doug katian. Qeri danah arit qe olaswa oun nug danah qe o kunum ole murdig?" ⁴³ Saimon anan, "Arte, danah qarag nari wan ole qe." Yesus amegwa anan, "Ne noh nasip qe mangu." ⁴⁴ Am Yesus buliko as qe peko delle ge, Saimon amegwa anan. "Na as ene pena te? Da na lout owa nem, am na da fel isdilri le ospi miram. Gam as ene ge nug amriwa fel ufru oko am kuri urugwa urtie. ⁴⁵ Na da kis ospi miram. Gam sen da owa nem am uriyew geisah e patak as ene da fel bulibuli kis more. ⁴⁶ Na ig kounigwa da kurulwa oliw gořen nagur ospi warwuran, gam as ene gořen murdig olewa da fel warwure. ⁴⁷ Qeri da na amenwa anina. Nug o narinah mire, qeri da hipunin nusig kurumnah kusqem. Gam danah os nug hipunin nagur se eko ane qe kusuqwi ge, nug o nagur ih mire." ⁴⁸ Qe dimba Yesus as qe amegwa anan, "Hipunin nasip

kusqém.”⁴⁹ Danah nug ole ke lessi deg qe agégé nug kořmorew wane morew duak séssi aneg, “Danah ene ounnah qeri nug hipunin kusqe?”⁵⁰ Yesus as qe amegwa anan, “Na dasil ot meře mé qewa buliko wirém! Na aska ot kenawa ih eit,” eko anan.

8

As Os Yesus Dimlamdessi Weiyeg

¹ Qe dimba nagur os dessi ge, Yesus taunwa am kappa ole weiyelle Tiwurdi Né Kena kusuko anan. “Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén uřiyé.” Nug Béğur ¹² qe am as os ole ařié ateg. ² As qe tatam Yesus koulli nou feřlagwari geřaran am waře ole deppeg sew pasaoreg. Os ge wénih Maria taun Makdalari. Tatam Yesus koulli nou ⁷ qere féruwari geřaran. ³ Am Yoana, nug gému Kusa ge Herod loug qeri kuakri kuri danah. Susana am as la kuřum os ole ateg. As qe ag asilag kekewa Yesus béğur ole kehnareg.

Danah Ke Sařeg Tourakri Né Tonak

⁴ Danahas kuřumnah taun lalawari uřiyessi Yesus dowa qagleg. Qagulweg ge, Yesus né tonak os amlagwa anan. ⁵ “Danah os atko dara ke sařeg touran. Nug touřelle atewew ge, ke sařeg os ihwa tolweg. Tolwessi neweg ge danah tapareg am kunum é diareksi lareg. ⁶ Am ke sařeg os ge wan qarqar olewa tolweg. Tolweksi qařa beg, gam wan qe le ole kawa, géri ke qařa wagam kawa ole meřeg. ⁷ Am ke sařeg os ge meř qoum ole gamlagwa tolweg, géri ařié béksi meř qoum ole ke qařa tonarweg meřeg. ⁸ Gam ke sařeg os ge wan kenawa tolweg. Ag béksi mou kuřumnah nieg. Mou ge 100 eřdak qere.” Yesus qere anko ge uřuko anan, “Danah oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar.” ⁹ Yesus nug béğur né tonak qe diguri kořmoreg. ¹⁰ Géri nug anan, “Tiwurdi Kingdomri duak qe algu lariak daré, gam gei nug

sew ag duak lugmak qe dosi. Gam, danahas lala qe duak lugmak qe da né tonakwa anarina. Qeri Né yak qe mou bérig. ‘Ag aminsi gam ospi peweg. Am né qe dosi gam digu ge olag ospi mourew,’ ” eko anan.

Ke Sařegri Né Tonak Digu

¹¹ Yesus anaran, “Né tonak ene digu ge ere, ke sařeg ge Tiwurdi Né. ¹² Ke sařeg os ge ihwa tolasi, qe ge danah né dosi gam dimba nou memeg doko né qe olagwari o. Keřdi nug qere sew ag olag meře pi mew ge, hipunin asilag noh ospi éřurweg. ¹³ Am ke sařeg os wan qarqar olewa tolweg ge, danah né qe dueksi uksi olag gamag ase. Gam ag ke qařa diři wan kunuk pi no sillah. Qeri ag olag meře mak sén kutuk ih de, gam qepiak uřiyewew ge, ag tolasi. ¹⁴ Am ke sařeg os meř qoum ole gamlagwa tolasi qe sillah ge, danah né dossi gam ag sén kuřum asilag kug kowol kowolri dahmési, ag wan ewa keřlag ole am o gamag asakwa dalagri, dahmak qe Tiwurdi Né tone. Qeri ag olag meře mak mou ole kawa. ¹⁵ Am ke sařeg wan kirag olewa tolwe qe sillah ge, danah olag kena am dahmak mangu ole Tiwurdi Né dueksi gagrag ořwessi, am ag olag meře mak gagrag dewew mou kuřum nisi.”

Lam Wa Kallowa Pi Tonsi

¹⁶ Yesus buliko né marian. “Danah os lam kamutko wawa pi tone am qarqar kallowa pi me. Kawa, nug karan eisew nie. Qeri danah lo owa nuksi ge, sarmeré qe pelag. ¹⁷ Keř keř lugmak dasi ge, dimba Tiwur ambo mérig. Am keř keř tonak ge, dimba qe ole ambo mew dolag. ¹⁸ Qeri dosi koutores. Danah are nug né doko ořwe ge, Tiwur sew nug o mourew geisah naři qere murdig. Gam danah are nug né pi duelle ‘da duina,’ eko ane ge, nug nagur os due qe Tiwur buliko kařurdig,” eko anan.

Yesus Anig Am Kamgur Ole

¹⁹ Sén qewa Yesus anig am kamgur ole pelagri uúiyeg. Gam danah kuúumnah qagleg, qeri ag nug gumdeksi unaka wanakri olele kawa. ²⁰ Danah os Yesus anoran, “Na anin am kampar ole peirlagri dimdim ewa aséw dasi.” ²¹ Yesus buliko anaran, “Da anil am kamlar ge danahas Tiwurdi Né dueksi am dimlamursi ole qe,” eko anan.

Yesus Ulas Naúri Anew Toran

²² Deú os Yesus bégur dilag anan. “Doweg, ig le koúre kawa séku leis uwa atet.” Qere anew ge, kuh oswa olessi téksi ateg. ²³ Kuhwa atessi ge, Yesus usameg new nian. Niewew ge, ulas gagrag le koúre kawawa bew, le koú koú naúri qeko kuhwa noko ambew kug naúri owa deg. ²⁴ Yesus bégur gumdessi wanessi qaqrési aneg. “Danah naúri, Danah naúri, ig torinigri sétu.” Géri Yesus asko ulas koúkoú uhúri naúri ole gaúra matew tores. Torwes ge, le ameg mousko nian. ²⁵ Yesus bégur dilag anan, “O meúre mak asilag arewa de?” Gam ag faúessi dahmak kuúum uksi agéagé aneg. “Danah ene oun? Nug ulas le ole gagrag anatew, né nusig dimlamdap,” éksi aneg.

Yesus Koulli Nou Danah Os Féruwari Gérdan

²⁶ Yesus bégur ole kuhwa ateksi Gerasa waneg. Atu qe Galili le koúre kawa nie qe séku leis de. ²⁷ Yesus kuh minko pitiyewew, danah os féruwa koulli nou ole taun os owari nug Yesus gumurko duan. Sén welah nug lamén ospi tagré am louw ospi daré, nug matmatwa ih nire. ²⁸⁻²⁹ Sén kuúum koulli nou danah qe pi paúwurdé. Danah kuúum nusig sansan amneksi koutordéw, am nug sen darér olewa qaqdéw. Gam nug sen darér ole qe tatúardé. Koulli nou souorew awen danah kawawa atté. Danah qe Yesus peko ge, qalko urwelle unaka fégwa wanwa qere tolwan. Tolwew peko ge, Yesus koulli nou danah qe paúwurdigri gagrag anoran. Qeri nug fag gogwa uruko anan, “Yesus, na Tiwur

Karannah Bega. Na kérdi dagrowa uúiyam? Da gurak aw mirwen.”

³⁰ Yesus koúmoran, “Na wénim oun?” Eko anew am nug anan, “Ameg naúri.” Kérdi koulli nou kuúum nug féruwa nog. ³¹ Koulli nou qe qagleksi urweksi Yesus bulibuli koúmoreg. “Na ig aw gérigwe moú aminweg atko kutuk mewa nuhut.” ³² Fo kuúum qouku nagur os qewa ke lessi deg. Qeri koulli nou qe ag Yesus dowá qagleksi urwessi aneg. “Na ig minigwe fo uni férlagwa wanet.” ³³ Am Yesus anew koulli nou ag danah qe mundeksi fo férlagwa waneg. Fo qe gueksi waneksi béwa tolweksi le koúre kawa qewa nuksi le léksi mouseg. ³⁴ Fo gumarak danah ag kowol qe peksi kum atessi taunwa am kaw lalawa ole mariweg tualan. ³⁵ Géri danahas ag kéú ban qe pelagri taun paúweksi ateg. Ateksi Yesus dowá waneksi ge, danah koulli nou paúwureksi ateg qe, dahmak qaorew am lamén tako Yesus nohwa ninapiúko dewew pessi faúreg. ³⁶ Danah os keke qe amlagwa peg ole ge, ag danahas la danah koulli nou ole dewew Yesus areg sew kena man qeri mariweg dueg. ³⁷ Géri danahas kunum Gerasa atu qewari Yesus minarko attigri sinanah anoreg. Kérdi ag olag nouninah faúran. Géri Yesus buliko attigri kuhwa olko tan. ³⁸ Danah koulli nou paúwureg ole qe Yesus nuqurko anan, “Da na ole atnit,” eko anan. Gam Yesus anew buliko atewew ge anoran. ³⁹ “Na bulika kawanwa atka, Tiwur keke kunum nasip san qe mariwe dues.” Géri danah qe taun kunumba atko danahas amlagwa Yesus keke kunum san qe kusuko marian.

Yesus Nir Asin Mousak Qaqran Am Waúe As Sew Pasaoran

⁴⁰ Yesus buliko le koúre kawa séku leis atew ge, danahas kunum nug felqoreg. Kérdi ag kunum nug ameg méksi deg. ⁴¹ Sén qewa danah os wénih Yairus nug Yesus gumurko wanan. Nug Yuda dilag binag mak

lo osri kuri danah. Nug Yesus nohwa gatewa yako gagrag nuquran. “Na da ole loulwa atnit olele te?” eko kormoran. ⁴² Ke’rdi nug nir as usihnah ole am nug maka’ nusig 12 keke qere qe mousdig malwak nian. Géri Yesus wanko atewew ge, danahas ameg na’ri duksi nug omorweg ateg. ⁴³ Am as usih os nug maka’ 12 qere as dilag wa’re qe ole daré. Am nug kéhu kunum dokta agop malwan. Gam danah ounté os sew wa’re nusig ospi pasaoran. ⁴⁴ As qe Yesus dimugwa doko, Yesusri lamén noh o’rwew ole wa’re nusig usihri kawa man. ⁴⁵ Yesus ko’rman, “Oun da ur’wilé?” Eko anew, kunum aneg. “Ig kawa, ig kawa.” Éksi anweg Pita anan, “Danah na’ri, danahas ameg na’ri na omiressi qataoréw dasi.” ⁴⁶ Gam Yesus anan, “Ounte da ur’wilé. Ke’rdi da gagragsak dasil os pa’wilko atew dahmorém.” ⁴⁷ As qe duan ge, nug lugumdigri olele kawa. Géri nug sahr’elle Yesus nohwa doko wanwa duk noko, danahas kunum nolagwa nug ke’rdi Yesus dowa eweg man qe kopatko amegwa anan. “Wa’re dasil ge usihri sew pasaoré.” ⁴⁸ Yesus as qe anoran, “Nir dasil, na dasil ot mére mé qewa na férún sew kena mé. Na aska ot kena ih dewew eit.” ⁴⁹ Yesus né marielle dewew, Yuda dilag binag mak lori kuri danah Yairus qe lougwari mé’ danah os ur’iyan. Ur’iko ge, Yairus anoran, “Na a’ren ge ir’il mousé. Na duak marak danah aw kug morwen.” ⁵⁰ Gam sén Yesus qe doko ge, Yairus amegwa anan, “Na aw far’wen. Na dasil ot mére mew, geisah a’ren séwi kena mérig.” ⁵¹ Yesus nug Yairus lougwa atko ge, nug danah la os minarew nug ole lo owa pi nog. Gam Yesus nug, Pita, Yon, Yems, am nir as qe memeg anig ole ag ih owa nog. ⁵² Danahas kunum nir as qeri masieppég ge, Yesus amlagwa anan. “Ag aw masiwég. Nir qe pi mousé, nug usnie,” eko anan. ⁵³ Anew ge, ag dueg

nir qe ir’il mousan, qeri ag nug imdeg. ⁵⁴ Gam Yesus lo owa noko nir qe ewegwa o’rako qalko anan, “Nir dasil, na as.” ⁵⁵ Anko malwew, nir qeri koulli buliko férúwa ur’iyew foumak oko usihri asan. Yesus amlagwa anan, “Ag ke os morweg lar.” ⁵⁶ Nir qe memeg anig ole dorlas new ole fa’res. Gam Yesus gagrag anatan. “A ounté os aw keke eneri amegwa anwes,” eko anan.

9

Yesus Béгур 12 Qe Kekuak Maran

¹ Yesus Béгур 12 qe ur’warew dog. Doweg ge, nug koulli nou kunum ge’arlagri am wa’re kowol kowol ole kusqarlagri gagragsak am kuakri wittak ole maran. ² Am nug Né Kena “Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri” qe kusulagri am wa’re danah seweg pasaorlagri ole anew ateg. ³ Yesus amlagwa anan, “Ag weiyakri sénwa kité os aw oweg. Ag durqak sokét, baram, ke, qarég am siot a’rit os aw oweg. ⁴ Ag lo arewa diarweg nuksi pe, ag qewa ih dessi ole taun qe mineksi ates. ⁵ Gam danahas ag fel pi qaressi diareksi loulagwa pi atweg pe, ag taun qe mineksi atessi ge félagwari usu’r qeqlessi ates. Ag kowol qe peksi ge, kowol nou asilag qe olag mourdig.” ⁶ Géri Yesus Béгур ateksi kaw kunumba weiyessi, Né Kena kuswessi am wa’re danah atu kunumbari seweg pasaorég.

Herod Yesusri Katat Qan

⁷ Herod Antipas nug Galili dilag king. Nug Yesus Béгур ole kuak seg qeri né doko katat qan. Ke’rdi danah os ge aneg, “Le Luarak danah Yon buliko siran.” ⁸ Am os ge aneg, “Elaisa gumarko duan.” Am la os aneg, “Profet* os algunah mousan qe buliko siran.” ⁹ Géri Herod anan, “Da anwi Yon fag ir’il kotrég. Gam danah qe ounnah nusig kuak am kowol ole mariweg duina?” eko

* 9:8 9:8 Tiwurdi né oko mariak danah

anan. Géri nug Yesus perigri dah-man.

Yesus 5,000 Danah Ke Maran

¹⁰ Yesusri aposel† bulieksi uriyeksi keke kunum seg qeri nug amegwa marieg. Qe dimba ge, nug omlarew, danah la minareksi ag agé kaw os wénih Betsaida qewa ateg. ¹¹ Gam danahas dueksi ge, nug dimlamdeksi ateg. Ag nugnéwa atweg ge, nug felqarelle Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri né qe kuswew dueg. Am danah os waře ole qe sew pasaořeg. ¹² Kem noko tueh manew ge, Bégur 12 qe duksi Yesus amegwa aneg. “Na danahas anwe atares. Ag kaw naři am kaw nounu unaka dassi qewa ateksi niak awen am ke lakri os ole maries. Awen ig datu ole ene ge danah kawa,” éksi aneg. ¹³ Anweg ge, Yesus buliko anaran, “Ag agégé ke mares.” Gam Bégur 12 qe aneg, “Ig ke kuřum ole kawa, beret tanig ole am kaké ařit ole ih de. Ig atektu danahas ene kunum dilag ke daren te méktu marnig?” ¹⁴ (5,000 danah keke qere qewa deg.) Yesus nug bégur amlagwa anan, “Ag danahas amlagwa anweg, qaglak ameg 50, 50 qere qagleksi des.” ¹⁵ Yesus nug anan sillah, bégur né nusig dimlamdeksi anweg danahas kunum ninapiřessi deg. ¹⁶ Yesus beret tanig ole am kaké ařit qe ole oko saw karan annelle kena sam elle keru unuqoran. Malako ge, temelle bégur danahas agop panilagri maran. ¹⁷ Géri danahas kunum ke léksi olag orwew ge, ke big big minareg qe Yesus Bégur diareksi kaleg 12 qere yanareg.

Pita Né Kopatko Yesus Ge Kristus Eko Anan

¹⁸ Deř os Yesus bégur ole dessi am nug nugé kepařko unuqorewew, am bégur gumdeksi doweg kořmaran.

“Danahas dasil ge oun éksi ansi?” ¹⁹ Nug bégur aneg, “Os ge Le Luarak danah Yon éksi ansi. Am os ge Elaisa éksi anirsi. Am la os ge profet os algunah mousan qe buliko siran éksi ansi.” ²⁰ Anweg ge, Yesus bégur kořmaran, “Gam ag ge dasil oun éksi ansi?” Pita anan, “Na Tiwurdi Kristus‡, Tiwur danahas nusgur bulika diardipri toqiran.” ²¹ Géri né qe danah os amegwa anwegri Yesus bégur gun qaran.

Yesus Mousko Am Buliko Asdigri Anan

²² Am Yesus amlagwa anan, “Meřenah, danah Bega geisah gurak kuřum morlag. Kuri danah am pris dilag anqak danah ole am Mosesri Ro duak danah ole geisah nug dimoreksi, am qeweg mousdig. Gam deř kiamba ge buliko sirdig.” ²³ Anko ge, buliko danahas kunum anaran, “Danah os da dimlamiřdigri dew ge, nug nugégé nusig sak am o mourak ole qe dimorko, am ker mawanak nusig deř dorog mouko ge da dimlamřar.Š ²⁴ Danah os nug nugégé nusig sak am o mourak ole dimlamurko ge, nug foumak ospi ow. Gam danah os nug da dimlamřelle mousko ge, foumak oko sansan darig. ²⁵ Am danah nug wan kénih ole delle mousew ge, keke qe ospinah kéhnurweg. ²⁶ Am danah os dasil am né dasildi ura new pe, sén Danah Bega nug nusig kamsahlak gun olewa am Memegriwa am Tiwurdi doup gun dilagwa urig ge, danah qeri ura nérig. ²⁷ Da ag amlagwa meřenah anina. Danah os ewa aséw dasi ge, geisah ag pi mousak, Tiwur king delle danahas nusgur gumarewew pelag,” eko anan.

Yesusri Kamsahlak Gun Ole Bégur Peg

† **9:10** 9:10 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah. ‡ **9:20** 9:20 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran. Š **9:23** 9:23 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

28 Yesus né qe anko malwew, deř 8 keke qere atew ge, nug un-
uqurdigri Pita, Yon am Yems ole
diarew qoukuwa teg. 29 Nug un-
uqorelle dewew ge, nug kitřu ge
buliko sonřewew am nug féru bala
qe ole ampir sillah sonřan. 30 Usihri
danah arit Moses Elaisa ole kam-
sahlak gun olewa dowes nug ole
né marieg. 31 Yesus nug wagam
kawa Tiwurdi Né dimlamurko olele
morko Yerusalem mousdigri danah
arit qe ole marieg. 32 Pita leikuř
arit qe ole amlag kug morew ni-
lag seg. Gam sén amlag fou mew
ge, danah arit qe am Yesus ole
aseksi kamsahlak gun ole qe owa
depeg piareg. 33 Danah arit qe
Yesus mundeksa atepes, Pita Yesus
amegwa anan. “Danah naři, ig
ewa dalom ge kena. Ig laklak kiam
os sénig, os nasip am os Mosesri,
am os Elaisari.” (Pita nug o pi
mourak né qe anan.) 34 Nug né qe
anewew ge, fur os doko tonarew
owa dessi olag fařan. 35 Tiwur
fur owa anan, “Ene nir dasilnah.
Da nug algu toqurin. Ag nug fag
duessi dimlamdes.” 36 Tiwur né
qe anko malwew ge, ag Yesus nugé
dewew peg. Am bégur ag sén qe
keke peg qeri né ospi marieg, asilag
dahmakwa ih dian.

Yesus Nir Os Koulli Nou Ole Sew Kena Man

37 Deř qe dimba ge, Yesus am
bégur kiam qe ole qoukuwari
noppeg, danahas ameg naři uřiyeksi
Yesus ihwa peg. 38 Am danah
os danahas ameg naři qe olagwa
uřwan, “Duak marak danah, na da
nal ene peripri nuqrina. Da nir
danah usihnah enan ih. 39 Koulli
nou os nir qe owa now ge, gelelle
ole usihri atko kauřko kawqelle
sihřu newew nie. Koulli nou qe
nir ofer ospi pařwe, am féru sew
nounah me. 40 Da na begpar koulli
nou ene geřurlagri nuqarin, gam
ag sakri olele kawa.” 41 Géři Yesus
anan, “Danahas geiri, ag olag meře
mak ole kawa am olag ge mangu

kawa. Sén gane da ag ole dettu
olag meře mérigri amlag méřil?”
elle ge anan, “Nir nasip oka ere
do,” eko anan. 42 Nir nag qe Yesus
gumurko dowew ge, koulli nou qe
touřew atko wanwa qeko kawqelle
nian. Géři Yesus koulli nou qe nir
qe pařorigri gařa morko geřdan.
Geřurko nir qe sew kena mew
ge, buliko memeg moran. 43 Géři
danahas kunum Tiwurdi gagragsak
qe peksi dorlag nan. Danahas
qe Yesus keř keř kunum san qe
peksi dorlag new seppeg, nug bégur
anaran. 44 “Né andil seină, ene
dossi koutores! Danah os Danah
Bega kegeř ewlagwa méřig,” eko
anan. 45 Gam bégur ag né qe olag
pi mouran. Tiwur sew né digu qe
larian, qeri ag olag ospi mouran. Am
ag Yesus né qeri kořmorakri fařeg.

Oun Nug Naři?

46 Yesus bégur ag kořlagwa ih oun
nug naři asilag qeri kareg. 47 Yesus
dahmak asilag qe doko ge, nir nag os
oko doko nug dianwa man. 48 Meko
ge, nug amlagwa anan. “Oun os nug
da wénilwa nir nag ene sillah oko
dahmore ge, nug da dahmiře. Keřdi
nug dasil o meře me qeri qere se.
Am oun nug da wiře ge, nug Tiwur
da anew uřiyin qe o. Géři oun ag
kallolagwa de qe, nug naři.” 49 Yon
anan, “Danah naři, ig danah os na
wénimba koulli nou geřarew pektu
anurhut minan. Keřdi nug ig ole pi
weitu.” 50 Gam Yesus anaran, “Ag
nug aw dagorweg. Oun nug ag kegeř
pi mare ge, nug ag leilag,” eko anan.

Samaria Yesus Kawlagwa Nuakri Mineg

51 Yesus wan minko saw kappa
attigri sén durmurew ge, Yesus o
kunum morko ole Yerusalem atti-
gri atan. 52 Am nug danah os
meřarew anqeksi kaw os Samaria
qewa keke dalagri am ke lelagri qe
kunum bawarlagri ateg. 53 Gam
danah kaw qewari ag dueg ge nug
Yerusalem attigri atan qeri Yesus
uksi loulagwa atakri mineg. 54 Yesus

békuř Yems Yon ole, a né qe dueksa anes. “Nařinah, na ot niew pe, i kew saw karandi anhuř ařelle neko danah uni ařardig!” eksa anes. ⁵⁵ Gam Yesus buliko ařit qe gařa matan. ⁵⁶ Qe dimba ge, Yesus bégur ole kaw lawa ateg.

Yesus Dimlamdakri Kowol

⁵⁷ Ag ihwa ateksi ge, danah os Yesusri anan, “Na arewa attip ge, da na dimlamirwi ole atnit.” ⁵⁸ Yesus danah qe kořewa oko anan, “Qé déguř ag wan ořewa nisi am é ag teřlag ole. Gam Danah Bega nug ge niakri lo ole kawa.” ⁵⁹ Nug danah la os amegwa anan, “Na doka da dimlamir,” eko anan. Gam danah qe anan, “Nařinah, na minwe tatam ge da atko mem mousan suhumko am dimlamirdil,” eko anan. ⁶⁰ Yesus danah qe amegwa anan, “Danah mousak qe minwe agé agé mousak leilgar qe suhmares. Gam na atka Tiwurdi Kingdomri* Né kusu.” ⁶¹ Am danah la os Yesusri anan, “Nařinah, da na dimlamirdil. Gam tatam na minwe da louw atwi ke séktu léktu ewlag ořako am na dimlamirdil.” ⁶² Gam Yesus danah qe anoran, “Danah palangis digumeko tořelle am sansan nug buliko dimugwa amne ole qe, nug Tiwurdi Kingdom owa kekuakri olele kawa,” eko anan.

10

Yesus 72 Danah Nusgur Kekual Marew Ateg

¹ Dimba ge, Nařinah nug Bégur 12 qe am danah la os ole keprarko 72 danah qere anew awen are nug attigri ole qe kunumba ařit ařit nug noh uksi anqeksi ateg. ² Nug ere eko anaran, “Ke lep kuřum nie, gam ke lep qe tuřakri kuak danah kuřum kawa. Qeri ag dar memegri unuqorweg nug sew kekuak danah la os ateksi dar nusigwa ke lep tuřlag. ³ Ag ates! Da séwi ag sipsip nagur sillah qé déguř olagwa atsi. ⁴ Ag asilag qarég yanakri sogot am

keke yanakri baram aw oweg, am félag gařa la os ole aw diarweg. Am ag ihagwa danahas piareksi ge, aw félag yeksi né marweg. ⁵ Ag danah os diarko lougwa now ge, ere tatam anares, “Tiwur o maror ag ole dalag.” ⁶ Am lo qe memeg o kenawa diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa darig. Gam pi diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa pi dew buliko agrowa durig. ⁷ Ag lo qewa ih deppeg keř marlag ge, lessi des. Keřdi kekuak danah nug kekuak nusig qe noh urig olele. Ag lo oswari am oswa aw weiweg. ⁸ Ag taun oswa noweg, felqareksi diareksi am keř ke bawresi marlag ge, ag les. ⁹ Waře danah os taun qewa dalag ge, ag seweg waře pasaorar. Am ag Tiwurdi Kingdom* agrowa uřiyé unaka de qe anweg dues. ¹⁰ Gam ag taun oswa noweg fel pi qarweg ge, taun qeri ihwa aseksi dessi anes. ¹¹ ‘Ig fénigwa usuř asilag taunwari de, qe ag pelagri qeqalhut ne. Gam ag dahméksi koutores: Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén unaka de.’ ¹² Da ag amlagwa anina, Tiwurdi uhřibak deřwa geisah Tiwur Sodom kaw kug moran qe eřdak ag kug naři pelag. ¹³ Korasin am Betsaida ole ag olag duak! Ag geisah kug naři pelag. Keřdi da mirakel os agnéwa sein qe Tair Saidon ole selem ben, ag algu olag bulilo. Ag asilag hipunin qeri nouni dueksi neko aqarew am usuř luessi dessi olag bulilo. ¹⁴ Gam Tiwurdi uhřibak deřwa Tair Saidon ole kug olas qe eřdak ge ag olag. ¹⁵ Am Kapernaum, ag te os Tiwur ag binlag karan sumdig? Kawa. Ag ole Tiwur touřarew nuksi paral melag,” eko anan. ¹⁶ Am Yesus buliko anaran, “Oun os nug asilag né dorig ge, nug dasil né due. Am oun os nug ag dimardig ge, nug da dimire. Gam danah da dimire ge, nug Tiwur anew da uřiyin qe dimore,” eko anan.

* **9:60** 9:60 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare.

* **10:9** 10:9 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare.

72 *Keuak Danah Bulieksi Uriyeg*

¹⁷ 72 danah qe bulieksi uriyeksi olag gamag asakwa aneg. “Nařinah, ig na wénimba anektu, koulli nou geřarhut né dueksi ateg.” ¹⁸ Géri Yesus kořlagwa oko anaran, “Da Satan saw karandi ampir sillah usihri tolwewew pégin. ¹⁹ Ag dues. Da ag mat am kappiép ole qarlagwa tapeksi ořollarlagri gagragsak marin. Am kegeř asilagri gagragsak kunum qe seweg kéwsi kawa mérigri gagragsak marin. Qeri ag kité ospi sarew nou meweg. ²⁰ Gam koulli nou ag kořlag dimlamdeg qeri ag aw olag gamag asew. Ag Tiwur saw kappa iril wenlag yan qeri olag gamag asar.” ²¹ Sén qewa Koulli Gun nug sew Yesus o gamag asew anan, “Mem, na wan saw oleri Nařinah. Da binam sumina. Keřdi na keke ene duak danah dowegri sewe larian, gam danah nir nounu sillah ge ismaren. Meřenah, Mem na ere séripri ot nian ole qe sen. ²² Mem gagragsak am keke kunum ole da ewelwa man. Tiwur Bega ge oun qe ounté ospi due, gam Mem ih due. Am Mem ge oun qe ounté ospi due, gam Bega ge due. Am danah are da keprarko ismarin qe ag ole Mem dossi.” ²³ Géri Yesus buliko bégur ih dolagri anan, “Danah keke ag pesi ole qe pesi, qe ag olag gamag asdig. ²⁴ Da ere anarina keřdi ge, algu profet am king kuřum ole keke ag gei pesi ole qe pelagri seg, gam ag pi peg. Am né ag gei dossi ole qe dolagri seg, gam ag ospi dueg,” eko anan.

Samaria Danah Kenari Né Tonak

²⁵ Deř os Řo duak danah os asko Yesus sew perigri seko kořmoran. “Duak marak danah, da areg seko ge foumak sansan diakri uril?” ²⁶ Géri Yesus kořewa oko anan, “Mosesri Řo yakwa keř eko ane? Na dona ge areg?” ²⁷ Géri danah qe anan, “Řo ane: Nařinah nasip Tiwurdi ot mousew, ot kunum ole, kitton

ole, gagragsak nasip kunum ole am dahmak nasip kunum ole Tiwur mor. Am na nagégé nasip ot mouse qe sillah liapri ole qere ot mousar.” ²⁸ Géri Yesus danah qe kořewa oko anan, “Na meře anam. Na qere seka ge, foumak owe Tiwur ole sansan dalas,” eko anan. ²⁹ Gam danah qe nug da mangu elle qeri Yesus kořmoran. “Am oun ge da lial?” eko kořmoran. ³⁰ Am Yesus amegwa anan, “Danah os Yerusalemri noko Yeriko atewew, yawsen danah ihwa ořweksi féru balla nusig kunum urdeksi keke nusig kunum kardeksi, mouraweg ameg tařiew niewew ateg. ³¹ Niewew ge, prist danah os ih qe dimlamurko noko nug danah qe peko ge, ih séku leis wanko nanřurko atan. ³² Qe sillah, Liwaiř danah os ole qere noko peko, nug ole ih leis wanko nanřurko atan. ³³ Gam Samaria danah os ih unari uriko danah qe nianwa doko qere peko ge, o duan. ³⁴ O dow ge, nug danah qe gumurko wanko isiwa gořen am wain ole gogřew now isi witan. Malako ge, danah qe sumew donki nusigwa tew oko řo lo oswa atko qewa meko guman. ³⁵ Kuagřew ge, qarég silwa arit ipko řo lo gumak danah qe morko anan. ‘Na danah ene dahmoreppe da buliko uriko ge na qarég gane tourdip qe noh méril,’ eko anan.” ³⁶ Am Yesus Řo duak danah qe kořmoran, “Danah kiam ene na dona ge danah are ge yawsen danah mourweg ole qe lia?” eko kořmoran. ³⁷ Kořmorew ge, nug kořewa oko anan, “Danah o dow kéhnuran ole qe.” Géri Yesus danah qe anoran, “Na ole atka qere ih se,” eko anoran.

Yesus Mata Maria Ole Piattig Atan

³⁸ Yesus bégur ole Yerusalem atlagri atessi kaw oswa waneg. Yesus kaw qewari as os wénih Mata qe lougwa atew, Mata felqoran. ³⁹ Nug

† 10:31 10:31 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah ‡ 10:32 10:32 Pris kéhnurak danah am nug Liwai fuřuh

mageg os wénih Maria, qe Nařinah fégwa delle né marian qe duelle dian. ⁴⁰ Gam Mata ge ke bawrakri sik nou qan. Géri nug doko Yesusri anan, “Nařinah, da magel ene minřew kekuak dagé seina, qe na areg dona? Na anwe nug ole da kéhniřar,” eko anan. ⁴¹ Gam Nařinah anoran, “O Mata, na keke kuřumřinah ot sik qew ot nou me. ⁴² Gam keke usihri qe na kutuk. Qeri Maria nug keke kenanah kepařko se. Am ounté os nug keke kepré qe pi kařdew,” eko anoran.

11

Yesus Béğur Unuqorakri Ismaran

¹ Deř os Yesus awen oswa unuqoran. Sén nug unuqorko malwew ge, nug bega os anoran. “Nařinah, Le Luarak danah Yon béğur unuqorakri ismaran sillah, ig ole ismig.” ² Géri Yesus anaran, “Sén ag unuqoressi ge, ere anes: ‘Ig Mémnig, na wéhnim gun ole karan sumnig. Na uřika king denna danahas gumardip. ³ Na ig deř dorog ke mig. ⁴ Ig ole oun nouni sige qe kusqektu dohut dounig katie qe sillah, hipunin isanig kusuqka mig. Am ig aw pařwigwe qepiakwa tolahut.’ ” ⁵ Am Yesus béğur dilag anan. “Olagwa usih os tuřan tugamag lia lougwa atko qaqurko kořmurdig. ‘Lal, beret kiam os miřdip olele te? ⁶ Keřdi da lial os weiko uřiko loulwa dué. Gam da ke nug morakri ole kawa.’ ⁷ Géri danah lo owa ge andig, ‘Na da aw kekuak miřwen. Ihřam iřil maném, am da nir dahlar ole niak awenwa nitu. Da asko keke mirakri olele kawa.’ ⁸ Da ag anarina. Nug lia qeri nug asko keke ospi morew. Gam nug pi fařak kořmurdig qeri nug asko keke qe murdig. ⁹ Qeri da ag amlagwa anina. Ag kořmeweg, Tiwur ag mardig. Mariweg ge, nug ismardig. Ag ihřam qouqou orweg, nug ihřam matuldig. ¹⁰ Qeri oun os Tiwur kořmurdig ge, nug urig. Oun os maririg ge, nug

ismurew perig. Am oun os ihřam qouqou orew ge, nug ihřam matulko murdig. ¹¹ Oun os nug nir memeg ge, nir kaké murdigri kořmew ge, mat nou os murdig te? ¹² Am maru owah murdigri kořmew ge, kappiép os oko murdig te? ¹³ Qeri hipunin danah ag ole nir keke kena marlagri qe dueksi koutursi. Am Mem saw kappari danah are kořmési ge meřenah Koulli Gun mew uřirig,” eko anan.

Yesus Belsebul Ole

¹⁴ Deř os Yesus danah os koře kunum féruwa koulli nou qe sew koře kunum daré qe geřdan. Geřdew atew ge, danah qe né buliko mariew danahas peksi dorlag nan. ¹⁵ Gam olagwa danah os ge aneg, “Nug koulli nou dilag kuri Belsebulri* gagragsakwa koulli nou geřare.” ¹⁶ Am olagwa danah la os Yesus mirakel os sérigri kořmoreg. Keřdi ag nug meřenah Tiwur dowari te uřiyan qe pelagri kořmoreg. ¹⁷ Gam Yesus nug asilag dahmak qe doko ge, amlagwa anan. “Danah kaw usihwari ag kopatweg ařit patew fan selag ge, geisah kaw qe paral mérig. Am danah os ag ater usihwari ag kopatweg ařit patew fan selag ge, geisah ater qe kawa mérig. ¹⁸ Am Satan leigur ole kopatweg ařit patew fan selag ge, gagragsak nusig kawa mew ag paral melag. Ag ansi ge da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geřarina, qeri da ere anina. ¹⁹ Da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geřarwi pe, asilgar danah ge oundi gagragsakwa koulli nou geřarsi? Qeri asilgar danah ih qewa ismigsi ge ag darmési. ²⁰ Gam da meře Tiwurdi gagragsakwa koulli nou geřarwi pe, Tiwur danahas nusgur gamlagwa king delle gumardigri agrowa uřiyan.” ²¹ Am Yesus né tonak os anaran. “Danah os gagragsak ole nug fan sakri keke bawarko loug kařiah wite ge, keke

* **11:15** 11:15 Koulli nouri kuri am nug nou memeg Satan

nusig kunum kena dasi. ²² Gam danah gagragnah os beko fan seko éúrko ge, fan sakri keke kunum gagrag qore qe urig. Am nug keke kunum urig qe danah la agop panirig. ²³ Oun nug da lial kawa ge, nug dasil keger. Oun nug da pi kéhniřew sipsip qaglarřu ge, nug sipsip lamarew pihřaursi,” eko anaran.

Koulli Nou Buliko Uřiye

²⁴ Yesus anaran, “Sén koulli nou danah os féruwari géruweg doko atko ge, atu meirakwa sik oko dari-gri awen mariko weiyé. Am nug awen os pi peko ge, ane. ‘Da lo minko uřiyn qewa buliko attil,’ eko ane. ²⁵ Géri nug buliko atko danah qe owa lo qe kinkak ekařko bawarko koutorak pe. ²⁶ Peko ge, nug atko am koulli nou la nug érdak nounah 7 qere diarew uřiyeksi qewa dasi. Géri danah qe tatam dian qe éúrko ole nounah me,” eko anan. ²⁷ Yesus né qe anewew, as os danahas ameg naři qe olagwa uruko anoran, “As na mémnirko ouma mirelle begran ole qe nug o gamag ase.” ²⁸ Gam Yesus anan, “Danah areg Tiwurdi né dueksi dimlamursi ge, ag olag gamag asak nařiwa dalag,” eko anan.

Yesus Mirakel Sew Pelag Aneg

²⁹ Sén danahas kuřum qaglessi omorweg ge, Yesus anaran, “Danahas geiri ag olagwa sak nouninah ambak. Ag da mirakel séwi pelagri kormési. Gam da mirakel usih ospi séwi peweg. Ag profet Yona féruwa kowol nian qe sillah ih pelag. ³⁰ Niniwe danahas kowol Yona dowan ban qe peksi ge, Tiwur nug mew atan qe ag dueg. Qe sillah danahas geiri ag ole Danah Bega qere peksi ge ag dolag. ³¹ Dimba Tiwurdi uhřibak derwa kenariwari kuin sirko danahas geiri ole aseksi dessi asilag sak nou qe ambo marko ismarew pelag. Keřdi kuin qe wan atko patakware Solomonri duak kena qe dorigri uřiyan. Gam ag olagwa danah os Solomon érdak

ge ewa de, am ag nusig né duak minsi. ³² Sén Tiwurdi uhřibak derwa Niniwe danahas sireksi geiri danahas ole aseksi dessi geiri danahas dilag sak nou qe ambo melag. Keřdi ag Yona né kuswew olag bulian. Gam gei ge danah os Yona érdak ge ewa de, am ag olag buliak minsi,” eko anaran.

Féřundi Kamsahlak

³³ Yesus anan, “Danah os lam kamutko pi larew, am wawa pi tone. Kawa, nug karan eisew nie. Géri danah lo owa nuksi ge, lam aře qe pesi. ³⁴ Na amen ge na féřundi lam sillah. Na amen kena dew ge, féřun kunum ole kamsahlakwa darig. Gam na amen nou ge, féřun kunum ole gattuwa darig. ³⁵ Qeri kamsahlak otwa de qe gattu tonewri na dahmeka koutor. ³⁶ Qeri na féřun kunum kamsahlakwa darig am gattu nagur ospi féřunwa darig ole ge, féřun kunum kamsahlelle darig. Lam ařko atko féřunwa kamsahle qe sillah,” eko anan.

Yesus Farisi Am Řo Duak Danah Ole Alaran

³⁷ Yesus né mariko malwew ge, Farisi os nug lougwa atew ke lelasri anoran. Géri Yesus nug lougwa atko ninaqirko dian. ³⁸ Farisi qe Yesus eweg tatam pi isak ke lew peko ge, nug dorog nan. ³⁹ Géri Nařinah anan, “Farisi, ag asilag kap am plet ole dimdim ih issi, gam ag olagwa ge ameg qak am kowol nounah ole ambak. ⁴⁰ Ag né tapewnak danah! Tiwur féřnig ih te kawian? Am onig owa ole pi te san? ⁴¹ Gam asilag kap am plet ole owa keř keř dassi qe o duak danah kehnaressi mares. Ag qere selag ge, Tiwur amegwa ag olag isak perig. ⁴² Gam Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keřdi ag danahas agop sak mangu ospi sési am Tiwurdi olag pi mouse. Ag qané, lombu am darari kes kowol kowol ge watiweg ameg 10 qere new ameg usih qe Tiwur mursi. Gam ag qere sési am ole Tiwurdi olag

mousewew am danahas agop sak mangu ses. ⁴³ Farisi ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag binag mak lowa danah wenlag ole dilag diak awen qewa ih dalagri séssi am ag qaglak awenwa felqareppeg ih weilagri olag naŕi de. ⁴⁴ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag matmat bala pi kehak qe sillah, danahas pi duak qaŕewa tapeksi weisi,” eko anaran. ⁴⁵ Ŕo duak danah os anan, “Duak marak danah, na Farisi dilag né anna qe, na sewe ig ole uŕnig ne.” ⁴⁶ Qeri Yesus né noh meko anan, “Ŕo duak danah, ag ole dahmes! Ag kug os pelag. Ag Ŕo kug ole danahas qaŕlagwa mési, géri ag mawakri kug aqare. Gam ag mawakri kehnareksi ewlag ospi marsi. ⁴⁷ Ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag alalgar profet qe aqareg am ag profet dilag matmatwa bala kehareksi bawarsi. ⁴⁸ Kowol asilag qewa danah ismarsige, ag alalgar algu profet aqareg qe kowol kena seg essi ag matmatwa bala keharsi. ⁴⁹ Qeri Tiwurdi duak kena qewa nug iril anan, ‘Da profet† am aposel‡ ole anwi atlag. Ag os ge nouni sarlag am gurak marlag. Am la os ge ag aqarweg mouslag.’ ⁵⁰ Qeri kug algu wan digumakwa profet aqareppeg uŕiyew gei patak qe noh danahas geiri ag olag. ⁵¹ Algu Abel qakwari uŕiyew pris Sakaraia ge Tiwurdi doŕ manko morakri qaŕéw mourak am Tiwur Loug gamagwa ole qeg. Da meŕe anarina. Kug qe kunum noh qe danahas geiri ag olag. ⁵² Ŕo duak danah, ag dahmes! Ag kug os pelag. Keŕdi ag danahas Tiwur dowegri dagareg. Am ag agégé Tiwur duak mineksi ge danahas Tiwur dolagri seppeg ag dagareg,” eko anaran. ⁵³ Sén Yesus lo qe minko attig sew ge, Farisi am Ŕo duak danah ole uhŕilag bew, kegeŕ moreksi diguméksi gur-

gur koŕmoreg. ⁵⁴ Ag Yesus né nouni os anew dueksi oŕalagri kaŕéordéw.

12

Né Darmak Kowolri Dahmes

¹ Sén qewa ih danahas kuŕumnah 1,000 eŕdak ag Yesus pelagri qa-gleksi agégé nug tapeksi seppeg, Yesus bégur dilag tatam anan. “Ag Farisi danah dilag yis* qeri dahméksi koutores. Yis qe darmak gaŕlagwa ih Tiwur dimlamdak kowol. Qe sillah aw seweg. ² Ag keŕ keŕ lareksi tonak nie ge Tiwur sew ambo melag. Am keŕ laria kwa sési qe ole sew kunum pelag am dolag. ³ Qeri keŕ ag gattuwa lugmeksi agé marilag ge, dimba kémunwa danahas kunum dolag. Am keŕ kutiptip kurugwa marisi ge, dimba tamniakwa mariew kunum dolag.”

Tiwur Ih Faŕdes

⁴ “Da leilar, ag anarina. Ag danah feŕlag qelag seweg qeri aw faŕarweg. Keŕdi ag dimba kite la os pi seweg. ⁵ Gam da ag oun faŕurlagri qe anwi dolag. Ag Tiwur ih faŕdes. Nug ge koulli kaŕwarew mouslagri am ole dimba touŕarew kew pi qouse olewa nolagri gagragsak ole. Meŕenah, da buliko anarina, ag Tiwur ih faŕdes. ⁶ Ag dossi, danah ag é reis anig tanig ole qarég nagurnah usihwa irar mési. Gam Tiwur nug reis anig usih ospi doug katie. ⁷ Am meŕenah Tiwur ag kurlag uŕug kunum ge gane qe nug due. Qeri ag aw faŕweg. Am nug asilag o nie ge, é nounou kuŕum dilag dahme qe eŕdak.”

Yesusri Aw Uŕlag New

⁸ “Da ag anarina. Oun os nug danahas amlagwa nug da dimlamŕeri andig ge, Danah Bega Da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil eko andil. ⁹ Gam ounté os danahas amlagwa nug da

† 11:49 11:49 Tiwurdi né oko mariak danah anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge ole kawlieksi palawa manweg titŕe.

‡ 11:49 11:49 Danah os Yesus nugégé toqarko Yesusri meŕ danah. * 12:1 12:1 Yis ge palawa

dimiréw ge, da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil kawa eko andil. ¹⁰ Danah oun os pi duak Danah Begari nouni andig ge, Tiwur hipunin nusig kusuqrig. Gam oun os nug duelle Koulli Gun oko oko qurdig ge, Tiwur hipunin nusig qe ospi kusqew. ¹¹ Ag da dimlamiŕsi qeri danah os ag oŕwareksi diareksi Yuda dilag binag mak lowa am kuri danah wagé wagé am danah kuakri wittak marak ole qe nolagwa atweg ge, keŕ né am areg anlagri aw dahmak kuŕum oweg. ¹² Keŕdi ag keŕ éksi anlagri ge sén qewa Koulli Gun ag ismardig,” eko anan.

Danah Kéhu Oleri Né Tonak

¹³ Danah usih os danahas amegwa naŕi qe olagwa nug Yesus amegwa anan, “Duak marak danah, na da awal amegwa anwe nug keke i memnitdi ge wasaŕko dasil sillah qe miŕar.” ¹⁴ Gam Yesus né qe noh meko anan, “Lal, oun da asilas ken watiko mattildi keprák danah toqirán?” ¹⁵ Elle ge nug kunum amlagwa anan, “Ag dahméksi koutores! Ag keke kunumdi aw amlag qew. Danah kénih naŕi ole ge, kénih qe sew nug kena ospi dew.” ¹⁶ Am Yesus nug né tonak usih os amlagwa anan, “Danah kéhu ole os dar seko ke kehew mou kuŕumnah nian. ¹⁷ Qewa ge, nug nugégé dahman, ‘Da ke ene oko mew diakri awen olele kawa. Qeri da aregnah séril?’ ¹⁸ Am nug anan, ‘Da ere séril. Geisah da ke makri lo kunum logŕaroko am lo wagé wagé fuaroko ge, ke kunum am keke dahlar kunum ole qewa mardil. ¹⁹ Am da dagégé dasil ere andil, da ke am keke la kunum qe makaŕ kuŕum urwildigri olele qaglin. Aria, da sam delle ke lelle am ke naŕi selle gamal asakwa daril.’ ²⁰ Gam Tiwur nug amegwa anan, ‘Na né tapewnak danah! Gei tuqan ewa na mousdip. Am keke kunum bawren de ene ge geisah oun memeg mérig?’ ²¹ Géri danah keke kuŕumnah wan ewari nugé nusig qagle ole qe dowa qere

bérig, gam Tiwur nohwa ge nug keke kawa,” eko anan.

Wan Kénihri Dahmak Naŕinah Aw Oweg

²² Yesus bégur dilag anan, “Qeri da ag amlagwa anina. Ag wan enewa fou diakri aw dahmak kuŕum oweg. Ag ke lessi fou dalagri am feŕlag balari ole dahmak kuŕum aw oweg. ²³ Ag fou dasi qe ke eŕdak am ag feŕlag qe feŕlagri bala qe eŕdak. ²⁴ Ag kalog dilag dahmes. Ag ke pi kéhsi am ke uksi qagleksi louw pi mési, gam Tiwur ke mare. Tiwur é dahmare qe eŕdak ge ag dahmare. ²⁵ Ounté os olagwa dahmak kuŕum ow fou darigri sén deŕ usih yako terigri olele té? ²⁶ Géri ag keke nagur usih os sakri olele kawa ge, keŕdi ag dahmak kuŕumnah keke lari usi? ²⁷ Ag bala areg besi qe dahmores. Ag teret pi sési am lamén asilag pi sési. Gam da anarina. Bala qe asilag amnak ge king Solomon féru bala kenanah qe eŕdak. ²⁸ Gisgaŕ nug gei de am keŕew ih danah kottaŕko kewba touŕew ardig. Gisgaŕ sam qe Tiwur nug bala mare. Qeri Tiwur ag gumardig qe gisgaŕ gumare eŕdak gumardig. Ag danahas olag meŕe mak kutuk ole! ²⁹ Qeri ag keŕ ke am le ole lelagri aw dahmak kuŕum oweg. ³⁰ Wan ewa danah Tiwur pi dosi ole ag keke qeri marieksi sik aqare. Gam ag ge, Memlag Tiwur ag keke qeri olag nie qe nug iril doko malwe. ³¹ Qeri ag Tiwurdi Kingdom meweg anqew dimlamurweg ge, nug keke qe ole mardig.”

Keke Kena Saw Kappari Qaglakri Kowol

³² “Ag da beglar kuŕum kawa, gam ag aw faŕweg. Ag Memlag Tiwur nug o gamag asakwa Kingdom nusig mardig. ³³ Ag keke asilgar daren marweg qarég uksi o duak danah mares. Qe ge saw kappa keke kena asilag qe qaglak darig. Am qarég yanakri sogot saw kappari ge oŕe ole kawa. Asilag keke kena qe ospi

kawa mew qe darig, yawsen danah ospi yawsen oweg am dirur' ospi seweg nou mew. ³⁴ Asilag keke kenanah arewa de qewa ih ag olag am dahmak asilag kunum ole qewa darig," eko anan.

Nařinah Uřirigra Bawrena Da

³⁵ Yesus anaran, "Ag lamen asilag kutuk mappieksi tageksi am lam kamutweg ařewew bawressi des. ³⁶ Ag kuak nir dilag danah naři danah as wakri mallenwa uřirigri ameg méksi dasi qe sillah bawressi des. Géri sén nug uřiko ihřam qouqou orew ge, usihri ihřam nusig matleksi morlag. ³⁷ Kekuak nir are ag danah naři asilag uřirigri bawreksi us aw niweg ameg méksi deppeg buliko uřiko piarew ge, ag olag gamag asdig. Da meře anarina. Nug nugégé lamén tagko sew ag daweg ke bawarko mardig. ³⁸ Nug tuřan tugamag té kuagařdigri maru gelleppég té uřiko kuak nir ameg méksi deppeg piarew ge, ag olag gamag asdig. ³⁹ Am ag né dasil orwes: Lo memeg os yawsen danah nug lougwa uřirigri sén qe iril diewew ge, yawsen danah qe loug ospi logařko owa now. ⁴⁰ Qe sillah, ag ole sansan bawressi des. Keřdi ag Danah Bega da keř sénwa buliko uřiril qe ag pi dosi," eko anan.

Kekuak Nir Kenari Né Tonak

⁴¹ Yesus né qe anko malwew ge, Pita kořmoran. "Nařinah, na ig amnigwa ih te né tonak ene marina, kawa danahas kunum ole amlagwa te marina?" ⁴² Nařinah kořewa oko anan, "Oun ge kekuak nir kena duak kena ole qe danah naři nusig nug toqorew kuak nir la qe gumarelle ke marak sénwa ke wasařko mardig? ⁴³ Dimba danah naři nusig qe buliko uřiko am kuak nir qe kekuak mangu ih sewew perig ge, kuak nir qe nug o gamag asdig. ⁴⁴ Meřenah anarina, danah naři qe geisah sew kuak nir qe keke nusgur kunum ole gumardig. ⁴⁵ Gam kuak nir os ere dahmelo, 'Danah naři dasil ofer' ospi

buliko uřiyew,' elle nug kuak nir am kuak as la qe digumeko mouřwarko ke naři seko lelle am le gagrag qe leko gar qelo. ⁴⁶ Danah naři qe deř kuak nir qe pi dahmurdig ole qewa am sén os nug pi dorigwa uřiko kuak nir qere peko ge, nug kotřew new danah olag meře pi me dalag awen qewa touřew nurig. ⁴⁷ Kuak nir nug danah naři nusig keřdi o nie qe duelle pi bawarko dimlamdew pe, danah naři nusig sew nouninah qelag. ⁴⁸ Gam kuak nir nug danah naři nusig keřdi o nie qe pi duelle nouni sew pe, danah naři nusig naři pi qew. Tiwur danah are ag naři mare ge, ag naři morlag. Am danahas are ag keke naři gumlagri mare ge, nug ag naři bulieksi morlagri kořmardig."

Yesus Dimlamdakwa Danahas Watilag

⁴⁹ "Da wan ewa kew méřil uřiyin, am da ol se ge kew qe iril digumeko ařan. ⁵⁰ Am da le lourak oswa nuril. Qeri da kug naři iwřewew atew sén qe durig. ⁵¹ Ag dahmési ge diak kena te darigri wan ewa uřiyin? Kawa. Da anarina, da danahas olagwa koptak béřigri uřiyin. ⁵² Gei digumak lo usihwa danahas tanig ole qe watieksi, kiam ge ařit dilas olag usih ospi dew am ařit ge kiam qe dilag olas usih ospi dew. ⁵³ Ag watieksi memeg nug nag ole olas usih ospi dew am nag nug memeg ole olas usih ospi dew. Anig ge ařeg ole olas usih ospi dew am ařeg nug anig ole olas usih ospi dew. Am anig nug aswa ole olas usih ospi dew am aswa nug anig ole olas usih ospi dew," eko anan.

Sén Peksi Olag Mourar!

⁵⁴ Yesus danahas kuřum amlagwa anan, "Ag fur kem nuakwa qaglew peksi ge, ofer' ole ansi. 'Gu néřigri se.' Am qe meře, gu ne. ⁵⁵ Am sén ag ulas kenariwa yalew ge, ag ansi. 'Geisah kem gagařdig.' Am qe meře kem gagra. ⁵⁶ Ag darmak gařlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag

wanwa am saw karan sɛn kitru peko anakri ge dosi koutursi. Gam keɗi ag gei sɛn ewa keɗ keɗ beko ate qe peksi digu olag ospi moure? ⁵⁷ Keɗi ag agɛgɛ kowol mangu ih sakri ospi kepreksi dimlamursi? ⁵⁸ Na danah os na kitɛri yagoɗ mirew pe, kugri ne keprak lowa pi wanak ih umuwa ne qe bawreksa olas usih melasri mena pe. Kawa ge, nug na keprak danah dowa wirko wanew ro danah ewlagwa meirew kalabuswa yanir-lag. ⁵⁹ Da na anirina. Na kug noh qarɛg makri anak qe kunum mewe atew am nagurnah ospi meka malarip ge, na kalabuswari dimdim ospi downen," eko anan.

13

Danah Os O Pi Bulirig Ge, Paral Mɛrig

¹ Danah os Yesus ole sɛn qewa dessi Yesus anoreg. Galili danah os doɗ manko Tiwur morak qe seppag, Pailot anew aqarweg mousweg karlag noko doɗ karag qe ole kawlian. ² Yesus anan, "Ag dosi ge, Galili danah mouseg ole qe hipunin asilag ge Galili danah la kunum dilag hipunin qe erɗak nouninah, qeri te ag kug qe og? ³ Kawa! Da ag anarina, ag olag pi buliew pe, ag ole qere ih paral melag. ⁴ Am danah 18 qere Siloam lo welah naɗi karan uwa qiko aqarew mouseg qe, ag dosi ge, ag qe Yerusalem danahas la erareksi hipunin nouninah te seg? ⁵ Kawanah! Da anarina, ag olag buliar. Kawa ge, ag ole qere ih paral melag," eko anan.

Guɗaw Mou Pi Nieri Ne Tonak

⁶ Am Yesus ne tonak ene amlagwa marian. "Danah os wain dar nusig owa guɗaw ker os kehew dian. Geɗi dimba ge, guɗaw qe mou niew perigri atan, gam mou usihnah ospi niew pian. ⁷ Geɗi nug dar gumak danah nusig qe anoran, 'Da makaɗ kiam qere guɗaw ene mou niew perildi sɛn kuɗum urirɛm, gam mou usih ospi niew pegin. Qeri na kowe

qiar. Keɗi nug awen oko delle wan kirag pi malwew.' ⁸ Gam dar gumak danah qe koɗewa oko anan, 'Danah naɗi, minwe makaɗ usih la os ole dew. Am da diguwa wan kapatko mol morelle am kinkak ole diguwa mɛril. ⁹ Makaɗ os uwa mou niew pe, qe kena. Gam mou ospi niew pe, kuwi qirig,' " eko anan.

Yesus Sabatwa As Os Sew Waɗe Pasaoran

¹⁰ Sabat deɗwa Yesus Yuda dilag binag mak lowa danahas Tiwurdi Neɗi duak maran. ¹¹ Am as os qewa dian ge koulli nou sew nug makaɗ 18 qere gumi tupiak, geɗi nug gumi mangu morakri olele kawa daɗe. ¹² Sɛn Yesus as qe peko ge, urwurew dow anoran, "As, da waɗe nasip sewi pasaore." ¹³ Yesus qere anelle eweg as qe gumiwa mew, usihri asko mangu delle Tiwur binag suman. ¹⁴ Yesus Sabatwa as qe sew kena man, qeri kuri danah Yuda dilag binag mak lori qe Yesusri uhribew danahas dilag anan, "Ag kekuak deɗ la qewa ge uriyeksi anweg waɗe asilag sew pasaorar, gam Sabat deɗwa uriyeksi ge ag aw anweg waɗe asilag sew pasaorew," eko anan. ¹⁵ Geɗi Naɗinah kuri danah qe anoran, "Ag darmak gaɗlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag Sabat deɗwa makau am donki ole asilgar le marlagri pi te kusqareksi diareksi atsi? ¹⁶ Qeri as Abraham fuɗuh ene Satan waɗewa dagorew makaɗ 18 qere dian. Nug Sabatwa kusqak murdil ge nuni te?" ¹⁷ Sɛn Yesus qere anew ge, danah nug kegeɗ moreg qe ag urlag nan. Gam danahas ge nug kuak kunum kenanah san qeri olag gamag asan.

Mastet Egri Ne Tonak

¹⁸ Geɗi Yesus anaran, "Tiwurdi Kingdom ge kite sillah? Da qe kite sillah eko andil? ¹⁹ Qe ker os wenih mastet eg sillah qe danah os oko dar nusigwa kehan. Ker qe beko naɗi mew ewegwa e kuɗum uriyeksi sik

uksi dasi," eko anan. ²⁰ Am nug bu-liko anaran, "Da Tiwurdi Kingdom ge kité sillahnah eko andil? ²¹ Qe yis sillah. As os yis oko palawa nařiwa gogrew now kawlian. Yis qe sew palawa titiřko naři me qe sillah," eko anan.

Ihřam Nagurdi Né Tonak

²² Yesus Yerusalem attigri atelle taun am kaw eřaran ole qe danahas doulag patelle atan. ²³ Danah os kořmoran, "Nařinah, danah usih usih te foumak uksi sansan dalag?" Qere anew ge, Yesus anaran. ²⁴ "Ag ihřam nagur qewa nolagri gagrag mes. Da anarina, danahas kuřum ihřam qewa nolagri selag, gam ospi noweg. ²⁵ Sěn lo memeg asko ihřam manew ge, ag dimdim aseksi dessi ihřam qouqou oressi anlag, 'Danah naři, ihřam matulwe ig ole not,' éksi anlag. Gam nug kořlagwa oko andig, 'Da ag pi duarina am ag arewari uřiyeřw.' ²⁶ Qere anew ge, ag anlag, 'Ig na ole ke am le ole let am na ig kawngwa dounig paten ole qe,' éksi anlag. ²⁷ Gam nug kořlagwa oko andig, 'Da ag pi duarina am ag arewari uřiyeřw. Ag kunum kowol nou sak danah, ag uwa wanes! ²⁸ Sěn qewa ge Abraham, Aisak, Yakop am profet kunum saw kappa deppeg piarlag. Gam ag ge minarak dimdim dessi, qeri olag nou mew kuanessi élag gařmessi dalag. ²⁹ Geisah danahas kem bakwari, kem nuakwari, kenariwari am nanettiwari am wan atu kunumbari ole uřiyeřki awen asilag uksi saw kappa mallen naři qewa dalag. ³⁰ Meřenah, danahas gei ag wenlag kawa dasi ge Tiwurdi Kingdom owa ag wenlag ole dalag. Am danahas gei ag wenlag ole dasi ge ag wenlag kawa dalag,' " eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

³¹ Sěn qewa ih Farisi os duksi Yesusri aneg, "Na awen ene minka awen oswa eit, keřdi king Herod Antipas na iwirdigri se." ³² Géři nug kořlagwa oko anan, "Ag ateksi qe

déguř qe ere anores, 'Da gei keřew ole am atak ge danahas feřlagwa koulli nou geřardil am waře danah séwi waře pasaorlag. Am sěn dasil uřiyeřw ge kekuak dasil malaril.' ³³ Areg darig ge da gei, keřew, am éřul attil. Keřdi Tiwurdi profet ge Yerusalem ih aqarweg moussi! ³⁴ O Yerusalem, Yerusalem! Ag ih Tiwurdi profet agrowa uřiyeřw ge, qar touřeg am aqarweg mouseg. Sěn kuřum da maru anig nagur sougwa qaglarko tonare qe sillah, nir asilgar qaglardil sein, gam ag mineg. ³⁵ Ag qere dues! Gei Tiwur ag minarko loulag dimurdig. Da ag amlagwa anina. Ag da bulieksi ospi peiřweg atew sěn uřiyeřw ag ere anlag, 'Ig Nařinah Tiwur wéniřwa Danah uřiřig qe binag ménig,' éksi anlag," eko Yesus anan.

14

Yesus Sabat Deřwa Waře Danah Os Sew Kena Man

¹ Sabat deř oswa Yesus Farisi dilag naři os lougwa ke lakri atan. Atew ag nug kařeoreksi koutoreg. ² Qewa ge, nug nohwa aminko danah os waře féřu titřarak ole qe dewew pian. ³ Yesus Farisi am Řo duak danah ole kořmaran. "Sabatwa waře danah sew kena mak ge Řo dimlamdak te?" ⁴ Gam ag né kawa deg. Géři Yesus danah qe ořako sew kena mew ge anorew atan. ⁵ Atewew ge, Yesus kořmaran, "Ag eneri olagwa usih os nag te kawa makau nusig te os Sabat deřwa moř ořewa tolako now pe, ag ofeř pi te beřuweg bew?" ⁶ Am ag né ospi aneg.

Mallen Memeg Am Řo Danah Ole Dilag Né

⁷ Sěn Yesus danah mallenwa ke lakri uřięw qe danah wenlag ole dilag awen qewa dalagri seweg peko ge, né tonak ene anaran. ⁸ "Sěn danah os ag nug wakri mallenwa atakri anew ateksi ge, ag danah wenlag ole dilag awen qewa aw

daweg. Keŕdi danah os wénih naŕi ole na erdak úrwurweg úfiring ge na pi dona. ⁹ Qere dew ge, mallen memeg a aŕié úrwattig ole qe doko anirdig. ‘Na danah ene awen mor,’ eko anew úran newew atka danah wenlag kawa dasiwa darip. ¹⁰ Gam sén na anew atka ge, awen danah wenlag kawa dasi qewa deppe, mallen memeg doko anirdig, ‘Lal, na aska atka awen kena danah wenlag ole dasiwa da,’ eko anirdig. Qe ge danah mallen qewa úfiring ole leipar qe nolagwa na wénim sumdig. ¹¹ Danah oun os nug nugégé wénih sumdig ge, Tiwur danah qe wénih qew nérig. Am danah oun os nug nugégé wénih pi sumdig ge, Tiwur nug wénih karan sumdig.” ¹² Géri Yesus mallen memeg qe amegwa anan, “Sén na ke naŕi os seka ge, na leipar, awnar kampar ole, nasipwari am leipar kehlag ole na mourirak dasi qe aw úrwarwen. Na qere sérip ge, ag ke séksi noh méksi na úrwirlag. ¹³ Gam na ke naŕi seka ge, o duak danah, danah ewlag félag nou ole am amlag gaŕu ole qe úrwarwe ates. ¹⁴ Qere sérip ge, ag noh makri olele kawa. Gam sén danahas mangunah ag Tiwur nohwa sirlag ge, Tiwur na noh mirko wittak mirdig,” eko anan.

Mallen Naŕiri Né Tonak

¹⁵ Danah os ke lelle Yesusri né qe doko ge anan, “Danah os mallen naŕi Tiwurdi kingdom owa ke lérig ge, nug Tiwur wittak kena morew o gamag asdig.” ¹⁶ Yesus né qe noh meko anan, “Danah os mallen naŕi oŕwelle danah kuŕum úrwaran. ¹⁷ Sén keke kunum bawarko malako ge kekuak nir anew atko danah úrwaran qe anaran, ‘Keke kunum bawakra doweg atet,’ eko anaran. ¹⁸ Danah úrwaran ole qe kunum ole ag kekuak la ole, géri ospi atweg éksi aneg. Danah anqak qe anan, ‘Da wan fou os daren mein, géri

minwe da atko wan qe kitalko peril,’ eko anan. ¹⁹ Os ge nug anan. ‘Da tuménah makau 10 qere daren marin. Géri ag areg kekolag qe seweg peril qeri da ospi attil,’ eko anan. ²⁰ Am la os ge anan, ‘Da tuménah as win, géri ospi attil,’ eko anan. ²¹ Kekuak nir qe buliko atko lo memeg qe amegwa anan. Anew ge, lo memeg qe uhŕibew kuak nir nusigri anan, ‘Ofeŕnah atka taunwa ih naŕi am nounu olewa o duak danah, ewlag félag nou ole am amlag gaŕu ole qe diarka úri,’ eko anan. ²² Kekuak nir qe qere seko ge anan, ‘Danah naŕi, na aníŕam sillah sém, gam lo ospi ambé.’ ²³ Géri mallen memeg kekuak nir nusigri anan. ‘Na atka taun dimdim ih naŕiwa am nounuwa ole keigarwe úriweg da loul ambar. ²⁴ Da anarina, da danah tatam úrwarwi mineg ole qe kunum mallen dasilwa ke nagurnah ospi leweg,’ eko anan,” Yesus qere anaran.

Yesus Dimlamdakri Kug

²⁵ Danahas ameg naŕi Yesus dimlamdeppig, nug buliko danahas qe anaran. ²⁶ “Oun os dagrowa durigri dew pe, nug dasil o naŕi mousar. Am nug memegri am anigri, wawri, nir nusgur dilag, awgur kamgur dilag, am kéwingur dilag am nugégé nusig o naŕi niew pe, nug da begal diakri olele kawa. ²⁷ Am oun os nug nugégé nusig ker mawanak ospi mouko am da pi dimlamiŕko pe, nug da begal diakri olele kawa*.” ²⁸ Am ag olagwa danah usih os lo welah am karan os furigri ge, nug dako qarég gane touŕko lo fuko malarigri qe dahmeko peko am digumérig. ²⁹ Keŕdi nug digumeko lo lagko am pi malarig ge, danah kunum lo qe peksi siwegkoleksi ere anlag. ³⁰ ‘Danah ene lo digumeko fuan gam nug malwakri olele kawa,’ éksi anorlag. ³¹ Am king os 10,000 fan danah ih ole nug king os 20,000

* **14:27** 14:27 Ker mawanak mouko dimlamdakri digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

fan danah ole fan selasri ge, nug lia qe érudigri ge delle dahmeko koutorko peko digumeko fan sérig. ³² Nug olele kawa dew pe, king os qe lawar dewew danah os anarew ker ihwa olas usih melasri kormorlagri atlag. ³³ Am ih qewa, ag oun os nug ker ker nusig qe kunum pi dimorko pe, nug da begal diakri olele kawa.”

Sol Mumda Kawa

³⁴ “Sol ge keke kena, gam nug mumda kawa mew ge, areg seweg am buliko mumda ole darig? Kawa. ³⁵ Sol mumda ole kawa qe nug ker os diguwa wanwa meko ker ke morakri kawa, nug kekuak ole kawa. Qeri sol qe tourweg ate. Oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar,” eko Yesus anaran.

15

Sipsip Lariakri Né Tonak

¹ De’ os takis wak danah am hipunin danahas ole qe ag Yesus né mariew dolagri ufiyeksi qagleg. ² Gam Farisi am Mosesri Ro duak danah ole né né marieksi aneg, “Danah ene hipunin danah ole liam pateksi arié ke lési.” ³ Géri Yesus né tonak ene anaran. ⁴ “Ag olagwa danah os nug sipsip 100 qere ole darig am sipsip usih os larium ge, nug areg sérig? Nug 99 qe minarew awen gisgar olewa deppeg am nug atko sipsip usih larium ge pi te mariko pew? ⁵ Am sén nug peko ge, o gamag asew sipsip qe sumko guqawa meko mouko louw ate. ⁶ Atko ge, nug leigur am nusigwari qe ole urwarew ufiyeksi qagulweg anare. ‘Ig onig gamag asar. Kerdi da sipsip dasil usih larium qe peko buliko wém.’ ⁷ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, saw kappa ole olag gamag asak narinah nie am danah mangu 99 olag buliakri olele kawa qe dilag olag gamag ase qe erdak.”

Qarég Lariakri Né Tonak

⁸ “Qe sillah, as os qarég silwa* ¹⁰ qere ole am usih os larium pe, nug areg sérig? Nug lam kamutko louw kinkak ekrelle yamorko mariko mariko peko urig. ⁹ Am sén nug peko oko ge, leigur am nusigwari qe ole urwarew uriweg anare. ‘Ag da ole onig gamag asar, kerdi qarég silwa dasil larium qe peko buliko wém.’ ¹⁰ Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, Tiwurdi doup qe ag ole olag gamag ase,” eko anan.

Nir Geir Memeg Munurko Atanri Né Tonak

¹¹ Yesus né ene buliko anaran, “Danah os békur arit ole daré. ¹² Géri nag dimbari ge memegri anan, ‘Mem, na keke wasarka dasil sillah qe mir.’ Géri memeg keke kunum naku’ dilas wasarko matan. ¹³ Wagam ole kawa, nag dimbari qe keke nusig kunum qaglew daren meg. Meweg qarég oko orwelle atu os una qewa atan. Atko qewa delle ge, nug o mourakwa ih nouwa qarég sew kawa man. ¹⁴ Kawa mew dimba ge, atu qewa laké nari nian. Niew ge, nug digumeko qagrakwa dian. ¹⁵ Géri nug atu qewari danah os dowwa kekurigri atew ge, danah qe sew atko awen qewa fo nusig ke marelle gumardé. ¹⁶ Nug laké qew fo tounam gone mardé ole qe lérigri o nari daré, gam ounté kite ospi mordé. ¹⁷ Sén dahmak kena nugrowa ufiyew ge, nug nugégé anan, ‘Da memri kekuak nir ge ag ke olele, gam da ge ewa lakéri mousdil sein. ¹⁸ Da mem dowwa buliko atko andil, “Mem, da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. ¹⁹ Da na nam eka anirdipri olele kawa, gam sewe da kekuak nir nasip de,” eko andil, eko anan. ²⁰ Géri nug asko buliko memeg dowwa atan. Gam nug ih una ufiyewew memeg peko nusig o dow guko atko qagru orako gamnurko kis moran. ²¹ Géri nag memegri anan, ‘Mem,

* 15:8 15:8 Silwa qarég ene drakma. Qe de’ usihri kekuak noh.

da Tiwur nohwa am na nomba ole hipunin sein. Da na nam diakri olele kawa.' ²² Gam memeg kekuak nir nusgur dilag anan, 'Ag oferé féru bala kenanah qe uksi méksi mores. Eweg do'ohwa ring o'raweg now am fég ga'ra méksi mores. ²³ Am makau yu titráknah qe qéksi ke na'ri seweg lettu onig gamag asar. ²⁴ Ke'rdi ig da nal ene mousko malwan qere dahmet, gam buliko u'riyé. Nug larian, gam buliko peko wém.' Géri ag olag gamag asakwa ke na'ri qe leg. ²⁵ Sén qe, nag digam nug dara dian. Nug u'riko lo mourko dolle ge, kasi sepeg uttulag duan. ²⁶ Géri nug kekuak nir os ur'wurew wanew ge, ko'rmoran, 'Uni ke' sessi sési?' ²⁷ Kekuak nir qe anan, 'Na kamap ge buliko u'riyé. Am na memen makau yu titráknah qe qew ke na'ri sam. Ke'rdi nug nag larian qe gurak ospi wan kena ih buliko u'riyew o gamag asew sé,' eko anan. ²⁸ Gam awag ge uh'ribew lo owa nuak minan. Géri memeg dimdim wanko lo owa nurigri sinanah ko'rmoran. ²⁹ Gam nug memegri anan, 'Na pe! Da maka' ku'rum nasip kekuak sam sein am né nasip ospi tappi nan. Gam qeri na meme yu usih ospi mi'rwé da leilar ole ke nag ospi séktu let. ³⁰ Sén na nam ene qarég nasip na'ri oko atko o mourakwa ih nouwa am ihwari as férlagwa sew kawa mew, am buliko louw u'riyew ge, na makau yu titráknah qeka mo'ram,' eko anan. ³¹ Géri memeg anan, 'Da nal, na sansan da ole da'ru. Am keke dasil kunum qe nasip. ³² Gam ig ke lettu onig gamag asé, ke'rdi na kamap ene mousan gam fouman. Nug larian gam buliko kappa u'riyew ge, ig buliektu piam,' eko anan," Yesus qere anaran.

16

Kekuak Gumak Danah Duak Kena Ole

¹ Yesus bégur anaran, "Sén os danah kéhu oleri kuak nir dilag anqak danah keke nusig kunum

gumardé ole qe daré. De' os danah os atko danah kéhu ole qe amegwa kekuak nir nusgur dilag anqak danah qe qarég nusig sew kawa meré qeri anoran. ² Géri nug ur'wurew now ko'rmoran, 'Danah nasip marisi qe me're te? Ke'rdi na kuak qewari malwirdil, na qarég areg gumen qe kunum ole yaka mi'f,' eko anan. ³ Géri kekuak gumak danah qe nugégé anan, 'Danah na'ri da gum'fe ge kuakwari gé'ri dig, géri da aregnah séril? Da dar kekuakri gagragsak ole kawa am da nuqak u'al ne. ⁴ Sén da kekuak ewari malwi'rew ge, aregnah séwi danahas wirweg loulagwa danigri ge da duina,' eko anan. ⁵ Géri nug né mew danah na'ri nusig qeri qarég noh makri danah qe usih usih u'riyeg. Anuqko u'riyan qe ko'rmoran, 'Na keke gane bulika noh meka danah na'ri dasil murdip?' ⁶ Danah qe né noh meko anan, 'Oliw go'ren siné 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Na pepa bulika noh makri ene oka oferé qere daka siné 50 ih qere ya,' eko anoran. ⁷ Qe dimba am danah os dow ko'rmoran, 'Am na ge keke gane noh mérip?' Danah qe ko'mak noh meko anan, 'Reis bek 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Pepa bulika noh makri nasip enan da oka 80 bek ih qere ya.' ⁸ Qeri danah na'ri qe kekuak gumak danah kena kawa qeri 'Kena sam. Na duak kena ole,' eko anoran. Ke'rdi danah wan ewari ag keke gumarakri duak qe ag dosi koutursi, danah kamsahlak owari dilag duak qe e'arak. ⁹ Da amlagwa anina. Keke wan ewariwa ag leilgar kehnares, geisah keke qe ole diakri sén olele morew, Tiwur ag sumarew saw kappa awen ole dalag. ¹⁰ Oun os nug keke nagur pesorko gumdig ge, nug keke na'ri ole pesorko gumdig. Am oun os nug keke nagur nouni gumdig ge, nug keke na'ri qe ole nouni gumdig. ¹¹ Géri wan kéhu nouni gumarlag ge, oun nug saw kaw kéhu me'renah

ge gumlagri mardig? ¹² Am ag danah osri keke nouni gumarlag ge, oun nug keke asilagnah ge mardig? Kawa. ¹³ Kekuak nir os danah nañi añit dilas sén usihwa kekuakri olele kawa. Nug os ge dimorelle am osri ih o nirig. Nug os ge dimlamdelle am os ge mindig. Qe sillah ag Tiwur mériwanessi am keke wan ewari ole mériwanakri olele kawa," eko anan. ¹⁴ Qere anew ge, Farisi qarégri olag niré ole ge dueksi Yesusri né siwkolessi aneg. ¹⁵ Né siwkolessi anweg ge, nug anaran. "Ag ansi, 'Danah amlagwa ig mangunah,' gam Tiwur ge ag olag pe am due. Danah ag keñ kekeri olag nañi nie ole ge, Tiwur amegwa keke ge nouninah."

Yesus Né Ene Ole Marian

¹⁶ "Mosesri Río am profet dilag né kusweppeg uñiyew Yonwa patan. Qe dimba ge, Tiwurdi Kingdomri né kena qeri kusweppeg uñiye. Am danahas kunum qewa nolagri kekuak nañi sési. ¹⁷ Wan saw ole ge kawa mérigri kug kawa, gam Tiwurdi Río Yak ge nagurnah ospi kawa mew. ¹⁸ Danah oun os waw munurko am as la urig ge, nug doñ dilag kowol ge sérig. Am danah os as gému mundak urig ge ole nug doñ dilag kowol ge sérig," eko anan.

Danah Kéhu Ole Am Lasarus Ole

¹⁹ Yesus né marielle am né ene ole anaran. "Danah os kéhu ole am nug féru bala kena kenanah meré. Nug deñ dorog keke kunum olele daré. ²⁰ Nusig kar ihñamba ge o duak danah os wénih Lasarus ge niré. Lasarus nug féru kunum isi olele morak. ²¹ Am nug danah kéhu ole ge loughwari ke le minak biñra os lelemba daré. Am o duak danah ge qé isi meñweppeg daré. ²² Sén dow o duak danah Lasarus mousew, Tiwurdi doup maweksi ateksi awen kena Abraham dianwa Abraham wañutqorweg des. Danah kéhu ole ge ole mousew suhmeg. ²³ Nug kew pi qouse olewa gurak nañinah olle delle amnew tew ge, Abraham unanah uwa

pian. Lasarus ole wañutqorak dewew pian. ²⁴ Géri nug Abraham uñwuran, 'Mem Abraham, da nuqrina. Na dasil ot dow Lasarus anwe eweg guñ noh lewa meko lémrul oug mérigri mar. Keñdi da kew ewa gurak nañinah wina,' eko anan. ²⁵ Gam Abraham noh meko anan, 'Nir dasil, na dahmor. Na wanwa keke kena ot nian ole ge kunum on, gam Lasarus ge keke nou ge diaran. Gam gei ge nug gamag asewew ewa de am na ge gurakwa dana. ²⁶ Am ole, ig gammigwa kuhañ nañinah nie, géri oun ewari agrowa wanakri olele kawa am qewari ole igrowa ewa matañko duakri olele kawa.' ²⁷ Danah kéhu ole ge Abrahamri anan. 'Da nuqrina, mem! Lasarus anwe da memel loughwa atar. ²⁸ Keñdi da awlar kamlar tanig ole ena dasi. Nug gagrag anarew da gurak duina awen enewa ag aw uñiweg,' eko anan. ²⁹ Abraham noh meko anan, 'Mosesri Río am profet dilag né yak nie, géri minwe ag ge dues.' ³⁰ Géri nug anan, 'Kawa, mem Abraham. Qe olele kawa. Danah os mousko am buliko asko atko amlagwa andig ge ih ge, ag dueksi olag bulirig.' ³¹ Abraham nug anoran, 'Ag Moses am profet ole dilag né dueksi pi dimlamurlag ge, danah mousko am sirko anarew ge ole ospi dueksi dimlamurweg,' " eko Yesus anan.

17

Yesus Hipuninri Anan

¹ Yesus bégur anaran, "Sak o kowol seweg danahas hipuninwa tolalagri ge uñilag, gam danah ge sérig ole ge nug kug os perig. ² Danah ge sew nir nagur ene os hipunin sew pe, nug fagwa qar nañi eiseksi tourweg iwba nurig olelelah. ³ Qeri dahméksi koutores. Na liap nagrowa hipunin sew pe, gañra morwe buliko aw sew. Am nug o buliew kowol ge minko dimorew ge, hipunin noh nusig kusuqka dowe dout katiar. ⁴ Am nug deñ usihwa

nagrowa hipunin seko 7 qere patko am buliko sén 7 qere patak uriko 'Kowol qe nouni sém,' elle o buliew pe, hipunin nusig kusuqka dowe dout katiar," eko anaran.

O Meře Mak

⁵ Aposel* Nařinah anoreg, "Na sewe ig nasip onig meře mak naři mar." ⁶ Nug noh meko anaran, "Ag olag meře mak nagurnah kapis ég sillah darig ge, ag ker naři giřam eneri anlag, 'Na siřka atka iwba diřin noka be,' éksi anweg nug dimlamurko qere sérig."

Kuak Nirdi Kowol

⁷ "Né os anwi dolag. Ag olagwa usih os nug kuak nir nusig wan kopattig am sipsip gumardig. Sén nug kuak awenwari uriyew ge, danah naři nusig 'Na ere daka ke le,' eko anurdig te? ⁸ Kawa. Nug ere andig, 'Na le loka bawarka ke dasil se. Na amel meka deppe da ke lewi tatam, am na ke le.' ⁹ Kuak nir nusig né dimlamurko keke kunum sérig, qeri danah naři nusig 'Kena sam,' eko ospi anew. ¹⁰ Géři ag ole Tiwur keř sakri ane qe kunum séksi malweksi ge, ag anes, 'Ig kuak nir nasip sam. Ig kekuak migak qe sam,' éksi anes," eko anaran.

Yesus Lepra Danah 10 Qere Sew Pasaoreg

¹¹ Sén Yesus Yerusalem attigri atelle Samaria atu uriko patak qe dimlamurko atan. ¹² Nug atko kaw oswa nowew, danah 10 qere leprasi ole peksi unaka pi waneg lawar deg. ¹³ Dessi ge, ag urweksi anoreg. "O danah naři, Yesus! Na isanig ot duar!" ¹⁴ Sén nug piarko ge anaran, "Ag ateksi feřlag pris† ismares." Ag atessi ge, ihwa feřlag pasaorew peg. ¹⁵ Danah 10 qe kunum feřlagwa leprasi pasaorew peg. Gam danah usih os sén féru pasaorew peko ge, fag nařiwa qalko Tiwur binag

sumelle buliko uriyen. ¹⁶ Nug atko Yesus nohwa ole fégwa gatewa yako duk noko "Kenannah sam," eko anoran. Am nug ge Samaria danah. ¹⁷ Yesus kořman, "Danah 10 qere séwi feřlag pasaoré. Am danah 9 qere ge arewa dasi? ¹⁸ Areğri uriyak danah usih ene ih Tiwur binag mérigri buliko uriyé?" ¹⁹ Qere anelle Samariarer qeri anan, "Aska eit, na ot meře mak qewa Tiwur férun sew pasaoré," eko anoran.

Danah Bega Buliko Uriyewew Sén Areg Darig

²⁰ Deř os Farisi danah Yesus kořmoreg. "Ganeh Tiwur king beko danahas nusgur gumardig?" Yesus noh meko anaran, "Tiwurdi Kingdom digumeko bérig ge ag amlagwa peppeg pi bew. ²¹ Danahas 'Enan de,' am 'Unan de,' éksi ospi anweg. Keřdi Tiwurdi Kingdom iřil uriyen danahas gamlagwa de," eko anan. ²² Yesus bégur dilag anan, "Sén qe uririg qewa ag da Danah Bega deř usih os peiřlagri selag, gam ag ospi peiřweg. ²³ Danah anarlag, 'Mesaia† nug unan de,' am 'Nug enan de,' éksi anlag. Gam ag aw gueksi dimlamareksi atweg. ²⁴ Keřdi Danah Bega da uririldi deřwa saw karan ampir oko atu kunum olele more qe sillah peksi ge dolag. ²⁵ Gam tatam ge, da gurak naři uril am geiri danahas dimiřlag. ²⁶ Nuari sénwa danahas kowol nou seréw qe sillah Danah Begari uriyak sénwa ole qere ih selag. ²⁷ Danahas ke leg, le leg, danahas nug oppeg atew atew ole Nua kuh nařinah qe owa nuan. Sén qewa gu naři neko le kue naři bew paral meg. ²⁸ Qe sillah Lotri sénwa ole qere seréw. Danahas ke lessi, le lessi, keke darendi maressi, keke fou daren maressi, ke keharessi am lo fuaressi daréw. ²⁹ Gam Lot Sodom minko atewew sén qewa ge, Tiwur sew kew am qar

* **17:5** 17:5 Danah os Yesus nugégé toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah. † **17:14** 17:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah ‡ **17:23** 17:23 Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

ařelle saw karandi gu sillah neko ařarew kunum ole paral meg. ³⁰ Qe sillah danahas pi bawrak deppeg deř qewa Danah Bega kamsahlak gun olewa uřirig. ³¹ Deř qewa danah os loug dimdim darig ge, lo owa keke nusgur diardigri pi now. Qe sillah danah os dara darig ge, lougwa keke diardigri buliko ospi atew. ³² Keř ihwa Lot waw paral man qe dahmores. ³³ Oun os nug nugégé kowol kunum nusig dimlamurko ge, foumak sansan diakri ospi ow. Gam oun os kowol kunum nusig dimorko da dimlamřelle mousdig ge foumak sansan diakri urig. ³⁴ Da anarina. Danah Bega uřirig sėn qewa danah ařit os tuřan ařié nieppes ge, os ge olle am os ge munurdig. ³⁵ As ařit os ařié ke sagřessa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.” ³⁶ (Danah ařit os ařié dar usihwa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.) ³⁷ Yesus né mariko malwew, ag kořmored. “Nařinah, qe arewanah bėrig?” Nug kořmak noh meko anaran. “Awen arewa doř mousak os niewew ge, tum qewa řagulsi. Qe sillah, da lugmak ospi uřiwin ag dueppeg uřiril,” eko anaran.

18

As Qehřas Am Né Keřřak Danah Ole Dilas Né Tonak

¹ Am Yesus nug Bėgur 12 unuřorak pi minweg sansan unuřorlagri né tonak ene amlagwa anan. ² Nug anan, “Né keřřak danah os taun oswa daré. Nug Tiwur pi fařurdé am danah dilag ole pi dahmeré. ³ Am as qehřas os taun qewa daré. Nug bulibuli né keřřak danah qe dow atko nuřurko andé. ‘Kegerř dasil nouni siřan. Qeri na da dimulwa daka né dasil kepař,’ eko anan. ⁴ Sėn welah né keřřak danah qe kité ospi san, gam dimba nug nugégé anan. ‘Da Tiwur pi fařdina am danah dilag ole pi dahmeina. ⁵ Gam as ene bulibuli dagnėwa uřiyew séřiag iwře, gėri né nusig

kepařko mangu murdil. Keřdi nug sew da kéwsil kawa ospi mew!’ eko anan.” ⁶ Am Yesus anan, “Né keřřak danah mangu kawa nug keř eko anan qe dues. ⁷ Am Tiwur nug danahas nusgur keřřaran qe dilag kug tuřan kėmun ole unuřorakwa mursi ge, asilag seko pi te mangu morko mare? Nug qere duelle te darig? Kawa. ⁸ Da anarina. Nug oferđi mangu morko mardig. Gam sėn Danah Bega da wan ewa buliko uřiko ge, o meře mak danah os piardil te?” eko kořmaran.

Farisi Danah Am Takis Wak Danah Ole Dilas Né Tonak

⁹ Danah os ag dueg ge ag mangu essi am la kunum ge sam sillah duardėw qeri Yesus né tonak ene anaran. ¹⁰ “Danah ařit os unuřorlasri Tiwur Lougwa ates. Os ge Farisi danah am os ge takis wak danah. ¹¹ Farisi danah qe asko lawař delle nug unuřoran. ‘Tiwur, da na kena sam eko anirina, keřdi da danah la kunum sillah kawa. Da yawsen danah kawa, sak nou sak danah kawa, danah la walgar diko weiyak danah kawa, am takis wak danah ene sillah kawa. ¹² Da kuha usihwa kurdako ařit patina am keke kunum wina ge watiwi ameg 10 qere new ameg usih qe na mirina,’ elle unuřoran. ¹³ Gam takis wak danah ge lawař asko delle saw karan os ole pi amnan, gam eweg damkowa meko delle unuřoran, ‘Tiwur, da hipunin danah. Na dasil ot dow hipunin dasil kusuřka miř,’ eko anan. ¹⁴ Da anarina. Takis wak danah qe Tiwur hipunin nusig noh kusqew Tiwur nohwa danah mangu delle lougwa atan. Gam Farisi danah ge qere kawa. Keřdi oun due nug wėnih ole ge, Tiwur sew nug wėnih kawa darig. Am oun nug due nug wėnih kawa ge, Tiwur sew nug wėnih ole darig,” eko anan.

Yesus Nir Nounu Wittak Kena Maran

¹⁵ Danahas Yesus nir yu feřlagwa eweg meko wittak kena mardigri

dieksi dog. Sén Yesus bégur ag pi-areksi ge, gaía mareg. ¹⁶ Gam Yesus nir nounu urwarew nugrowa doweg ge anan. “Nir nounu parwarweg dagrowa dos. Ag aw dagarweg. Kerdi danahas nir nounu ene sillah qe Tiwurdi Kingdom ge asilag. ¹⁷ Da meñenah anarina. Danahas are nir nounu ene sillah ag Tiwurdi Kingdom pi dalag ge, ag Tiwurdi Kingdom owa ospi noweg,” eko anan.

Yuda Dilag Kuri Danah Kéhu Ole

¹⁸ Yuda dilag kuri danah os Yesus kořmoran, “Duak marak danah kena, da aregnah seko foumak sansan diakri uril?” ¹⁹ Yesus kořewa oko anan, “Na kerdi dasil kena eka anam? Ounté kena os kawa. Tiwur nug nugé ih kena. ²⁰ Na Tiwurdi Ró 10 dona: ‘Na watnah dewew as la ole aw weiwes, danah aw dug kowen, yawsen aw sewen, né dar aw mewen, am anin memen ole kallolaswa denna kořlas dimlamur,’ ” eko anoran. ²¹ Anew kuri danah qe anan, “Ró qe kunum ole da nir nagurwa delle dimlamurwi uřiyani,” eko anan. ²² Sén Yesus né qe doko ge anoran, “Na ih usih os tuqren. Na kéhun kunum anwe daren meweg am qarég oka o duak danah marka ge, na saw kappari wittak kena qe urip. Qere seka ge, doka da dimlamir,” eko anan. ²³ Gam nug danah kéhu naři ole géri, sén Yesus qere anew doko ge neko qan. ²⁴ Géri Yesus danah qe neko qew peko anan, “Danah kéhu ole os keke nusig kunum minko Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug ole. ²⁵ Meñenah, doř naři wéniñ kamel ge keke titiyakri nil ořewa nurigri ge kug ole, gam danah kéhu ole ge Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug qe erđak.” ²⁶ Danahas né qe dueksi Yesus kořmoreg, “Amoun ge foumak sansan diakri urig olele?” ²⁷ Yesus kořmak noh meko anaran, “Keř os danah sakri olele kawa ge, Tiwur ge sérig olele,” eko anan. ²⁸ Anew Pita anoran, “Ig na dimlamirigri keke isan-gar kunum minaret,” eko anan.

²⁹ Anew Yesus anaran, “Da meñenah anarina. Danah os nug Tiwurdi kingdomri seko loug minko, waw minko awgur kamgur minarko, anig memeg ole am nir nusgur minarko asdig ge, ³⁰ nug sén wan ewa dewew saw kappari wittak kena kuřum tatam moran qe erđak murdig am keřew né foumak sansan diakri ole murdig,” eko anaran.

Yesus Mousko Am Asdigri Buliko Anan

³¹ Yesus Bégur 12 qe urwarew wanweg agé dessi anaran, “Ig Yerusalem tehut ge, Danah Begari né profet yeg qe kunum mou bérig. ³² Danah ag Danah Bega uksi Yuda danahas kawa la qe ewlagwa melag. Meweg ag geisah nug siwegkolessi uksiuksi qoressi sunu qessi qisleksi am qeweg mousdig. ³³ Gam deř kiamba ge nug buliko asdig,” eko anan. ³⁴ Nug Bégur ag né qe kunum dueg, gam olag ospinah mouran. Né digu lugman, géri ag nug keř eko marian ge sam sillah dueg.

Yesus Danah Ameg Gařwak Ole Sew Kena Man

³⁵ Yesus Yeriko wandigri wanewew, danah os ameg gařu ole ih dougwa ninapiřko delle nuqran. ³⁶ Sén nug danahas ameg naři duksi erđeksi ateppeg uttulag doko kořman, “Areg sé?” ³⁷ Danah os anoreg, “Yesus Nasaretrer qe doko wane,” éksi anoreg. ³⁸ Anweg ge, nug uruko anan, “Yesus, Dewit fuřuh, na dasil ot dow pe kéhniř!” eko anan. ³⁹ Danah anqeksi waneg qe gařa moreksi, “Na torka da,” éksi anoreg. Gam nug qalko urwan, “Dewit fuřuh, na dasil ot duar!” eko anan. ⁴⁰ Yesus fég yako delle nuqak danah qe omalko nugrowa duakri anan. Unaka dow Yesus kořmoran. ⁴¹ “Na da keř sérildi ot nie?” eko anan. Anew danah ameg gařu ge anan, “Nařinah, da amindil ol nie,” eko anan. ⁴² Anew Yesus anoran, “Na amin. Na ot meře mak qewa Tiwur sew kena mam.” ⁴³ Usihri nug ameg koptew ole Tiwur binag

melle Yesus dimlamdan. Sén danah kunum qe peksi ge, ag ole Tiwur binag meg.

19

Sakias Takis Wak Danah

¹ Yesus Yeriko taun owa noko ih dimlamurko atan. ² Danah os wénih Sakias nug qewa dian. Nug takis wak danah qe dilag kuri am nug kéhu ole. ³ Nug Yesus ge oun qe perigrinah san gam olele kawa. Kerdi nug danah kutuk am danah kurum am qataorak. ⁴ Géri nug anuqko guko atko guraw ker nañi os teko Yesus qere wanew perigrini qewa ameg meko dian. ⁵ Sén Yesus awen qewa wanko amnew tew peko ge anoran, “Sakias, na ofeñ ne. Kerdi da gei ole na loutwa daril.” ⁶ Géri Sakias usihri neko gamag asakwa Yesus gamnurelle omlew lougwa ates. ⁷ Danahas kunum qere peksi Yesusri né né marieg, “Nug aregri hipunin danah enenah lougwa ró até,” éksi aneg. ⁸ Louw ge Sakias asko Nañinahri anan, “Nañinah, na né ene doka. Da keke dasil kunum gamagwa watiko leis ge o duak danah mardil. Am da oun os darmakwa qarég kardin ge waños patak noh meko murdil,” eko anan. ⁹ Yesus anoran, “Gei ole Tiwur na fénarwa ole dilag hipunin noh kusqé. Am danah ene ole Abraham fuñuh. ¹⁰ Qeri Danah Bega nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhñibak éñurdigri uríyan,” eko anan.

Kekuak Nir 10 Dilag Né Tonak

¹¹ Yesus né qe mariew duepppeg, nug Yerusalem mourak nuan am danahas ag Tiwurdi Kingdom usihri wanwa bérig éksi dahmeg. Géri Yesus né tonak ene anaran. ¹² “Danah binlag ole qe fuñuh os atu una oswa atew king darigri wittak morew ufirigri atan. ¹³ Géri nug kekuak nir nusgur 10 qere anew noweg usih usih qarég gol mina*

awen awen qere maran. Marko ge anan, ‘Qarég ene uksi kekuak morepppeg da buliko uríril,’ eko anaran. ¹⁴ Gam danah nusgur os danah nañi qeri olag pi nian ole qe danah la os nug dimugri meñarweg danah nañi qe atanwa ateksi, ‘Ig danah ene king isanig diakri onig pi nie,’ ellagri ateg. ¹⁵ Gam nug king beko buliko kawagwa uríyan. Uríko ge, kekuak nir nusgur 10 qere qarég maran ole qe dilag né man. ‘Ag qarégwa kekuak areg seg?’ qe dorigri koñmaran. ¹⁶ Kekuak nir anuqko duan qe anan. ‘Danah nañi, qarég na miñen qe kekuak murwi qarég gol mina 10 la ole qañewa ban,’ eko anoran. ¹⁷ Anew king nusig doko ge anan, ‘Kena sen. Na kekuak nir dasil kena. Na qarég nagurwa kekuak kena sen, géri gei na taun ten qere gumardipri anina.’ ¹⁸ Am arít patak qe doko anan, ‘King dasil, qarég nasip kekuak murwi qarég gol mina tanig ole la qañewa ban,’ eko anan. ¹⁹ Anew ge king nusig anoran, ‘Na taun tanig ole gumardip.’ ²⁰ Am kekuak nir kiam patak qe doko anan, ‘King dasil, qarég gol mina usih nasip na miñen ge enan. Da lamén qariwa saputko pesorko méwi dian. ²¹ Na danah gagñan ole. Ker os na pi kehna qe na funa, am danah la os keke mési qe ole na ona. Qeri da na fañirko qere sein.’ ²² King nusig qe koñewa oko anoran, ‘Na kekuak nir nou am né nasip dimlamdak ge séwi noh urip. Na duen ge da danah gagñal ole am danah la os keke mési qe da wina am danah la kéhsi qe ole da fuina. ²³ Na kerdi qarég dasil buliko uríko qañewa noh la ole olem, gam na qarég lougwa pi men?’ eko anan. ²⁴ Anko ge, danah aseksi deg qe dilag anan, ‘Qarég nusig kardeksi danah qarég gol mina 10 la qañewa sew ban ole qe mores.’ ²⁵ ‘King nañi, nug qarég gol mina 10 ge iril wé,’ éksi aneg. ²⁶ Anweg anaran, ‘Da anarina,

* **19:13** 19:13 Mina usih ge kalam kiam kekuakri noh olele.

oun os keŕ os pesorko gumdig ge, fou la ole urig. Gam oun os keŕ nagur ole am nouni gumdig ge, da nug qe kaŕurdil. ²⁷ Gam kegeŕ dasil da king asilag diakri mineg ole qe diareksi duksi da nolwa aqares,' " eko Yesus anaran.

Yesus Yerusalem Nuan

²⁸ Yesus qere anko ge, Yerusalem attigri anuqko atan. ²⁹ Yesus kaw aŕit Betfage am Betani ole Oliw qouku éksi ansi qe sékuwa dasa qe mouratak wanan. Wanko ge, békuŕ aŕit meŕ atew anqeksa atepes anatan. ³⁰ "A kaw uniwa ateksa waneksa ge, donki os fou kena mak ounté os pi teko weiyen ole qe qagak dewew pelas. Peksa ge, kusqeksa oksa uŕiyes. ³¹ Oun os a keŕdi donki kusuqsa eko koŕmew ge anores. 'Naŕinah kekuak murdigri kusuqŕu,' eksa anores," eko anan. ³² Békuŕ aŕit qe ateksa ge nug anan qe sillah ole pes. ³³ A donki fou kena mak qe kusqepes donki memeg koŕmateg. "A keŕdi donki kusuqsa?" éksi aneg. ³⁴ A koŕmak noh meksa anes. "Naŕinah kekuak murdigri," eksa anares. ³⁵ Géri donki oksa Yesus dow a uŕiyeksa ge, siot asilas qaŕewari qe uŕeksa donki qaŕewa duqessa, Yesus eweg oŕawes teko donki karan dian. ³⁶ Yesus donkiwa atewew, danahas siot asilag qaŕewari uŕeksi ihwa duqareppeg nug qaŕewa atan. ³⁷ Sén nug Oliw qouku minko nuakri ih qewa dowew ge, nug bégur dimlamdeg qe kunum ole olag gamag asakwa diguméksi qaleksi Tiwur binag sumeg. Keŕdi ag Yesus mirakel sew piareg. ³⁸ "King Tiwur Naŕinah wénihwa uŕiye ge nug wittak more. Saw kappa Tiwur ole maror norig am Tiwur karannah nug binag karan sumnig." ³⁹ Am Farisi la os danah ameg naŕi qe owa deg qe Yesusri aneg, "Duak marak danah, na begpar gaŕa marwe mines," éksi aneg. ⁴⁰ Yesus noh meko anaran, "Da anarina. Danah ene torweg ge,

qar koŕlag koptew uŕwessi binag sumlag," eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

⁴¹ Sén Yesus atko unaka wanko Yerusalem taun naŕi qe peko ge, o dow kuanelle anan. ⁴² "Yerusalem danahas, ag olag duaknah! Ag Tiwurdi maror owa kena diakri qe dollewri kenanah. Gam ag amlag gaŕwé dasi. ⁴³ Sén qe uŕiyew ge, kegeŕ asilag fanlag uŕiyeksi kaŕ asilag taliloreksi wan qagulweg tew, o mareksi dalag. ⁴⁴ Am taun asilag logréksi ag aqeksi keke kunum ole seweg nou mérig. Am qar usih os minweg lia qaŕewa ospi dew. Keŕdi ag sén Tiwur agrowa uŕiyan ge, peksi olag pi mouran," elle kuanan.

Yesus Tiwur Lougwa Duak Maran

⁴⁵ Yesus Yerusalem noko Tiwur Lougri kaŕ owa atko qewa danah keke irardi méksi deppeg nug piarko ge digumeko lamaran. ⁴⁶ Nug ere anelle lamaran, "Tiwurdi Né yak ere ane, 'Da loul ge unuqorakri lo.' Gam ag seweg yawsen danah dilag lariak awen sillah beko se," eko anan. ⁴⁷ Nug sansan Tiwur Lougri kaŕ owa danahas doulag patté. Gam pris dilag anqak danah, Mosesri Ró duak danah am Yuda dilag kuri danah ole ag Yesus qeweg mousdigri ih mariréw. ⁴⁸ Gam ag ih ospi peg, keŕdi danahas kunum né nusig dolagri seréw.

20

Kuri Danah Yesus Kuakri Wittak Sew Pelagri Koŕmoreg

¹ Deŕ os Yesus Tiwur Lougri kaŕ owa danahas duak marelle am Né Kena kuswewew, pris dilag anqak danah, Mosesri Ró duak danah am Yuda dilag kuri danah ole duksi anoreg. ² "Na anwe ig duet. Na kuakri wittak arwari oka Tiwur Lougwa kuak ene sena? Na oun kuakri wittak qe mirew sena?" ³ Nug koŕlagwa oko anan, "Da ole ag koŕmardil. ⁴ Ag anweg due, Yon le luaran ge kuakri wittak Tiwur

dowari te, kawa danah dowari te oko san?"⁵ Ag agégé marieksi aneg, "Saw kappari ektu annig ge nug kořmigdig. 'Ag keřdi nusig kuak qeri olag meře pi man?'⁶ Am ig Yonri kuakri wittak danah agopri éktu annig ge danahas uni kunum qar uksi kuiglag, keřdi ag olag meře me ge Yon ge Tiwurdi profet."⁷ Géri ag Yesusri aneg, "Arewari té ge ig pi dotu."⁸ Qeri Yesus anan, "Da ole oun kuakri wittak miréw kekuina ge ospi anwi doweg," eko anan.

Wain Dar Gumak Danah Nou Dilag Né Tonak

⁹ Am Yesus né tonak ene danahas amlagwa anan. "Sén danah os wain dar naři kehko am nug danah os wain dar nusig gumeksi morlagri mine marelle ge, nug atu una oswa atko wagam darigri atan. ¹⁰ Wain mou wegak sénwa nug sew kekuak nir nusig os wain dar gumak danah qe agop wain mou os morlagri atan. Gam wain dar gumak danah qe mourweksi anweg eweg sam buliko atan. ¹¹ Nug kekuak nir la anew atan, gam qe ole mourweksi nouni sorweg eweg sam am buliko atan. ¹² Wain dar memeg kiam patak kekuak nir os mew atew ge, mourweksi karag moreksi keigoreweg dar dimdim atan. ¹³ Géri wain dar memeg anan. 'Da aregnah séril? Da nir dasil ol mouse ole qe attig ge, né nusig dueksi dimlamurlag té,' elle anew wain dar gumak danah qe agop atan. ¹⁴ Gam sén wain dar gumak danah dar memeg nag qe peksi ge, ag agégé né qageksi aneg. 'Danah ene wain dar memeg mérig. Doweg qéhut mousew dar qe isanig darig,' éksi aneg. ¹⁵ Géri keigoreksi beřweksi dar dimdim ateksi qeweg mousan. Qeri wain dar memeg ge aregnah sardig? ¹⁶ Nug uriko wain dar gumak danah qe sew aqarweg mousweg am dar oko danah la gumlagri mardig," eko anan. Sén danahas né tonak qe dueksi ge aneg,

"Qere aw bew."¹⁷ Yesus kittarko delle kořman, "Qere ge Né yak ene digu areg? 'Lo fuak danah wandor mineksi gerdeg ole qe lo memeg wandor qe oko gamagwa lagew delle lo mawe.'¹⁸ Danah wandor qe qařewa tolalag ole ge, kunum ole kaduřlag. Am wandor qe oun os qařewa tolarig ge, maduřew nounu nérig. Qe sillah, oun os nug da dimiřdig ge nug paral mérig," eko anan. ¹⁹ Mosesri Řo duak danah am pris dilag anqak danah ole ag dueg ge, né tonak qe asilag nou qe urameko marian. Géri sén qewa ih ag ih os peksi ořalagri seg, gam ag danahas dilag fařeg.

Yuda Danahas Sisari Takis Melag Te?

²⁰ Mosesri Řo duak danah am pris dilag anqak danah ole ag Yesus kařéordéw. Géri ag danah os darmak danah anweg danah mangu sillah ateksi yawsen amneksi Yesus pelag ateg. Ag nug keř os nouni anew qewa ořweksi wan atu dilag kuri danah kuakri wittak morak am gagragsak ole qe ewegwa melagri ateg. ²¹ Géri yawsen amnak danah qe Yesus kořmoreg. "Duak marak danah, ig dotu ge na né mangu ih marina, ismigna am na danah kunum nouni ospi sarna. Am na né meře Tiwur danahas areg dalagri o nie qe ismarna. ²² Na an, ig sétu sillah Sisari takis touřnig kena te, kawa te?" ²³ Yesus darmak dahmak asilag qe doko anaran. ²⁴ "Qarég silwa os seweg pewi. Oun dorogrog am wénih ole qewa de?" eko kořmaran. ²⁵ Ag kořewa uksi aneg. "Sisa dorogrog am wénih ole." Nug anaran, "Aria! Sisari ge Sisa mores, am Tiwurdi ge Tiwur mores," eko anan. ²⁶ Ag Yesus né nouni os anew dolagri dahmeg, gam sén nug danahas ole dessi nug né nouni usih ospi anew dueg. Ag nug né noh man, qeri dorlag new ole toreksi deg.

Mousko Am Dimba Diakri Kořmak

²⁷ Sadusi* os danah mouseksi am bulieksi pi asweg éksi andéw ole qe uñiyeksi Yesus kořmoreg. ²⁸ “Duak marak danah, Moses Řo isanig yan ge danah os mousko as nir kawa mundew ge, kamag as qe oko awagri nir os memandig. ²⁹ Sén os awag kamag 7 qere daréw, géri awlag digam as os wan, gam as qe nir kawa dewew gému qe mousan. ³⁰ Mousew am dimugwari qe wan, am qe ole as nir kawa dewew mousan. ³¹ Qe sillah kiam patak am atko 7 patak qe kunum ole as qe og, gam nir kawa dewew mouseg. ³² Qe dimba as qe ole mousan. ³³ Am buliko sirak sénwa as qe awag kamag 7 qe kunum og, géri as qe oun waw darig?” éksi kořmoreg. ³⁴ Yesus né qe noh meko anan, “Danahas wan ewa dasi ag nug usi. ³⁵ Gam Tiwur sew danahas mousak sireksi foumak olag ole qe nug wak ospi niew. ³⁶ Ag saw doup sillah dalag, géri ag ospi mousweg. Ag Tiwurdi nir dalag, kérdi ag Tiwur sew sireksi foumak olag. ³⁷ Am Moses ole ker nagur os ařakri né yakwa ismige ge, mousak bulieksi sirlag. Qeri nug Nařinah Tiwurdi ere anan, ‘Abrahamri Tiwur, Aisakri Tiwur am Yakopri Tiwur ole,’ eko anan. ³⁸ Géri ig Mosesri né qewa dotu ge Abraham, Aisak am Yakop ge Tiwur ole fou dasi. Kérdi mousak danah Tiwur binag pi mési, gam danah fou dasi qe Tiwur binag mési. Kérdi nug nohwa danahas nusgur ge kunum fou dasi,” eko anan. ³⁹ Mosesri Řo duak danah os Yesusri aneg, “Duak marak danah, na né noh mangu anam.” ⁴⁰ Qeri ounté kořmak fou la ole ospi san.

Yesus Dewit Fuřuhri Kořman

⁴¹ Am Yesus kuri danah qe kořmaran, “Aregri ere ansi Kristus† ge Dewit fuřuh? ⁴² King Dewitri Kasi Yakwa ere ane, ‘Nařinah Tiwur, Nařinah dasil Kristusri anan: Na ewel kenariwa deppe, ⁴³ da

kegeř nasip taparko séwi nuksi na kallonwa dalag,’ eko ane. ⁴⁴ Dewit nug ‘Nařinah,’ eko anore, gam areg nug Dewit fuřuh darig?” eko kořmaran.

Yuda Kuri Danah Dilag Kowol Nou

⁴⁵ Danahas kunum dueppeg Yesus bégur dilag anan. ⁴⁶ “Ag Mosesri Řo duak danah dilag dahmes. Ag feřlag bala welah kena méksi maket awenwa weiyeppeg danahas pi-areksi felqarlagri sési. Am Yuda dilag binag mak lowa danah wenlag ole dasiwa dalagri sési. Am mallen sénwa danah wenlag ole dilag diak awenwa dalagri sési. ⁴⁷ Ag as qehřas dilag keke kunum darmak ihwa memeg mési am qe tonlagri dessi unuqorak welah welah sési. Danah qere ge sak nou noh asilag qe nouninah mardig,” eko anan.

21

As Qehřas Ofa Man

¹ Yesus Tiwur Lougwa delle danah keřlag ole Tiwurdi ofa mak awenwa qarég meppeg piaran. ² Am nug as qehřas os o duak ole qarég 10 toia ařit ih ole mewew pian. ³ Peko ge nug anan. “Da meřenah anarina. As qehřas uni o duak, gam nug qarég ofa mé ge, danahas uni kunum eřarak naři mé. ⁴ Danahas la kunum ge qarég asilag naři dewew am qarég siřin ge méw, gam as uni ge o duak as gam nug keř os oko lellori sillah ge qarég qe kunum ole mé,” eko anaran.

Tiwur Loug Qiko Nérig

⁵ Sén qewa nug bégur os aneg. “Tiwur Loug ene qar kena kenawa fueg am Tiwurdi ofa meg qewa bala moreksi koutoreg,” éksi aneg. Gam Yesus anan. ⁶ “Sén os uñiyew ge, keke kunum pesi qe qiko neko kad-duřdig am qar usih os lia qařewa ospi dewew peweg,” eko anan.

* **20:27** 20:27 Sadusi pris ameg os danah mouseksi pi bulieksi assi qeri olag meře me. † **20:41** 20:41 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

Yesus Kug U'irig Qeri Anan

⁷ Ag ko'rmog, "Duak marak danah, na anam keke qe ganahnah bérig? Ig kérnah pektu am donig ge qe bérigri sén unaka de?" ⁸ Yesus anan, "Geisah ag darmarwegra, dahméksi koutores. Geisah danah ku'rum da wénilwa béksi 'Da Kristus,' am 'Geiri kuagrak sén uriko malwé,' éksi anlag. Gam danah qe aw dimlamarweg. ⁹ Sén ag wan atu oswa fan neihwah am karak neihwah dueksi ge, ag aw farweg. Keke qe tatam belag, gam malwakri sén qe ofer' ospi bew." ¹⁰ Yesus buliko anaran, "Wan atu os asweg wan atu la ole fan selag am king os asew king la ole fan selas. ¹¹ Mim na'ri atu ku'umba nérig am atu ku'rum laké na'ri niewew kousarlag am wa're nouni ole belag. Am saw karan farakri keke am kowol wagé wagé ole béksi atlag. ¹² Gam keke qe kunum pi bak dewew, ag da dimlami'rag qeri o'wareksi be'wareksi Yuda dilag binag mak lo owa nolag am gurak maressi nouni saressi kalabuswa yanarlag. Am ag dieksi king am wan atu dilag kuri danah agop ole wanlag. ¹³ Sén qewa ag dasil olag mére me qe ag anarlagri sén darig. ¹⁴ Qeri ag olag mére mak gagrag diar. Ag ké' éksi anarlagri tatam aw dahmeweg. ¹⁵ Da ag keger' asilgar dilag né noh melagri né am dahmak kena ole mardil. Qeri ag keger' asilgar né asilag ospi qeweg new am ospi kota'weg. ¹⁶ Sén qewa ag da dimlami'rag, qeri ag memelgar anilgar am awalgar kamalgar am leilgar ole keger' marlag. Am geisah ag la os ge aqarweg mouslag. ¹⁷ Ag da dimlami'rag, qeri danahas ku'rum asilag olag nou mew keger' marlag. ¹⁸ Gam ag kurlag urug usihnah ospi lariewra, qeri ag aw farweg. ¹⁹ Ag da dahuhul dalag ge, ag foumak sansan diakri olag."

Yerusalem Taun Logar'dig

²⁰ "Sén ag fan danah uriyeksi Yerusalem o morweg peksi ge, ag dolag ge wagam kawa nug loga'rag. ²¹ Sén qewa danahas Yuda dalag ge, kum oleksi qoukuwa ates. Am danahas taun qewa dalag ge, taun qe mineksi kum ates. Am areg os taun dimdim dalag ge, aw bulieksi owa noweg. ²² Kerdi sén qe Tiwur Yerusalem danahas kug asilag qe noh mardig am Tiwurdi Né yakwa nie qe kunum ole mou bérig. ²³ Sén qewa ge, as olag ole am nir yu ole ge kug nafinah pelag, kérdi ag kum atakri olele kawa. Kerdi kug narinah atu qewa bérig am Tiwurdi uh'ribak danahas qewari dilag qe noh meko mardig. ²⁴ Danahas os ge fan barinwa kot'rarlag. Am os ge o'wareksi diareksi wan atu la kunumba kalabuswa atlag. Am Yerusalem taun ge Yuda danah kawa danah la qe tutuweg atew Tiwur sén moran qewa pattig," eko anan.

Danah Bega Buliko U'irig

²⁵ Yesus buliko anaran. "Sén qewa kowol os kamba kalamba am so'rwéwa ole beweg piarlag. Wanwa danahas kunum iw ko'ko' na'ri qelle urwag nérig qe dueksi olag fa'ew am dahmak ka'warew kité ospi seweg. ²⁶ Danahas ku'rum wan ewa ké' bérig qe peksi olag fa'ew amlag ta'irig. Kerdi saw karan keke gagragsak na'ri ole qe kunum saha'rag. ²⁷ Sén qe ge Danah Bega da lombigwa gagragsak na'ri ole am kamsahlak na'ri gun olewa uriyepi kunum pei'rag. ²⁸ Sén keke qe kunum digumeko bewew ge, ag gagrag méksi aminweg karan tew des, kérdi Tiwur ag gattu owari buliko diarko kusqak mardigri sén unaka durig," eko anan.

Gu'aw Kerdi Né Tonak

²⁹ Yesus né tonak ene bégur anaran. "Gu'aw ker am ker la ole piales. ³⁰ Sén ker qere lounweg ge, ag agégé dolag qe kem sén durig

* **21:31** 21:31 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardig.

malwe. ³¹ Qe sillah, da aném qere bew peksi ge ag dues. Wagam kawa ge Tiwurdi Kingdom bérig*. ³² Da meñenah anarina. Geiri danahas pi mousak deppeg keke aném qe kunum bérig. ³³ Wan saw ole ge qerórdig, gam né dasil ge nagurnah ospi kawa mew.”

Yesus Buliko Uñirigri Dahmessi Des

³⁴ “Dahmessi des! Ag ke lelle am le leko gar qakri aw dahmeweg. Ag wan ewa kena diakri nañi aw dahmeweg. Ag kowol qere séssi dalag ge, da agrowa pi duepppeg uñiril. Kerdi dasil uñiyak deñ qe pelem sillah darig. ³⁵ Geisah wanwari danahas kunum kug qewa dessi pelag. ³⁶ Dahméksi koutoressi am bulibuli Tiwurdi unuqorweg gagrag qarar. Qewa ge, kug belag qe erðessi deppeg Danah Bega da uñiwi nolwa sirlag,” eko anaran. ³⁷ Yesus kemunwa deñ dorog Tiwur Lougwa duak mardé. Am tuqan ge nug atko Oliw goukuwa daré. ³⁸ Danahas kunum furwanah Tiwur Lougwa Yesus duak mardigri qaguldéw.

22

Yudas Yesus Keger Ewlagwa Mérigri Ih Marian

¹ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri wénih Nanñurak Deñ* qe unaka duan. ² Am pris dilag anqak danah am Mosesri Ró duak danah ole ag danahas fañareksi larieksi Yesus orweksi qeweg mousdigri ih marieg. ³ Sén qewa ge, nou memeg Satan, Yesus Béгур 12 qe olagwa usih os wénih Yudas Iskariotrer qe owa nuan. ⁴ Now ge Yudas atew pris dilag anqak danah am Tiwur Loug gumakri felag tutu dilag kuri danah ole Yesus areg ag ewlagwa mérigri né marieg. ⁵ Qeri ag olag gamag asew Yudas qarégwa daren morlagri né fag qeg. ⁶ Yudas ag

aneg qeri o niew digumeko ih are os peko, danahas pi duepppeg Yesus ag ewlagwa mérigri ih marian.

Yesus Békuñ Nanñurak Deñdi Ke Bawres

⁷ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri qe duan. Deñ qewa ge Yuda danahas Nanñurak Deñdi sipsip yu aqeksi mallen qewa lelagri sén. ⁸ Yesus Pita Yon ole meñatko anatan. “A ateksa Nanñurak Deñdi ke lakri isanig bawres,” eko anan. ⁹ Gam a koñmores, “Nañinah, i ke arewa bawarnit?” ¹⁰ Yesus anatan, “A Yerusalem taunwa noksa ge danah os le witko mouko wanew pelas. Peksa ge, dimlamurwes lo nug nurig ole qewa nos. ¹¹ Sén a lo qewa noksa ge, lo memeg ere koñmores. ‘Duak marak danah nasip ere ané: Da Beglar 12 qe ole kurug arewa Nanñurak Deñdi ke lenig?’ eka anes. ¹² Lo memeg ge lo karan awen nañi os tewol ole keke kunum bawrak ismattig. Qewa ge, ig Nanñurak Deñdi ke lenigri bawres,” eko anatan. ¹³ A ateksa ge, Yesus anan qe sillah keke kunum pes. Peksa ge, Nanñurak Deñdi ke qewa bawres.

Nañinahri Ke

¹⁴ Sén Nanñurak Deñdi ke qe lakri dow ge, Yesus aposel† nusgur 12 qe ole lo qe karan ke bawres awen qewa tewol o moreksi ninaqireksi deg. ¹⁵ Dessi ge, nug anan. “Da ol nañi nie ge ag ole Nanñurak Deñdi ke ene léktu tatam am da gurak oko mousdil. ¹⁶ Da anarina. Da Nanñurak Deñdi ke fou la ospi léwin atew ole mallen ene digu ambo meko Tiwurdi Kingdomwa bérig,” eko anan. ¹⁷ Anko malako ge, Yesus wain kapwa qériak oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko Béгур dilag anan. “Ene uksi arié les. ¹⁸ Da anarina. Gei digumak da buliko wain ospi léwin atew sén uñiyew Tiwur wan eneri King bérig,” eko

* **22:1** 22:1 Nanñurak Deñ ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanñaran qe dahmorakri sén. † **22:14** 22:14 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meñ danah.

anan. ¹⁹ Am Yesus beret os oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko temew nounu new marko anan. "Ene ge da férul. Da asilag seko mardil. Ag ere sesissi da dahmires," eko anan. ²⁰ Ke léksi malweksi ge, Yesus kap wain ole os oko ge anaran. "Wain kap owa ene da karal. Qewa Tiwur titwanak fou danahas dilag sérig. Da karal qe asilag seko gogoórdig. ²¹ Gam ag peksi! Danah da keger ewlagwa meirdig ole qe da ole tewol usihwa arié ke leú. ²² Danah Bega ge Tiwur ih man qewa mousdig. Gam danah oun nug keger ewlagwa mérig ole qe ge nug kug os perig," eko anan. ²³ Sén Bégur ag né qe dueksi ge, ag agégé ounnah qere sérig essi kořmeweg wane meweg duan.

Ag Olagwa Oun Naři Darig

²⁴ Yesus Bégur ag agégé oun asilag naři qeri néwa ih kareg. ²⁵ Karweg ge, Yesus anaran. "King wan eneri ge gagragsak asilagwa danahas gumaressi bilagwa qesi. Am wan ewa danah gagragsak ole qe ag danahas kehnařak danah éksi anarlagri feřlag mési. ²⁶ Gam ag ge qere aw seweg. Oun os asilag naři de ge, nug danah sam sillah ag kallolagwa diar. Am danah oun ag gumardig ole ge nug asilag kekuak nir sillah diar. ²⁷ Qeri da kořmarina. Oun ge danah naři? Danah tewolwa sam dewew ke bawreksi morweg le ole qe te? Kawa, danah ke bawre ole qe te? Ag dosi ge danah tewolwa de qe ge danah naři. Gam da ge enan. Ag olagwa danah ke bawarko mare ole qe sillah deina. ²⁸ Ag da ole kug dasil kunumba datu. ²⁹ Géri Mem da king delle danahas gumardilri kekuakri gagragsak miřan. Qe sillah ag ole danahas gumarlagri kekuakri gagragsak marina. ³⁰ Qeri Kingdom dasil owa ag ole tewol dasilwa arié dettu ke am le ole léksi am kingri sia awen awenwa dessi Israel ater 12 qe gumarlag," eko anan.

Yesus Pita Nug Dimurdig Qeri Anan

³¹ Yesus Saimonri anan. "Saimon, Saimon, na doka. Reis ulaswa gogrepeg kéwsi am kar ole yalew ate qe sillah Satan o meře mak asilag qeperigri kořman. ³² Gam Saimon, da na ot meře mak pi tolwewri unuqurin. Géri sén na ot buliew dagnewa bulika doka ge, kuak usih leipar olag meře mak gagrag qor," eko anan. ³³ Anew, Pita anoran. "Nařinah, da na dimlamirwi ole arié kalabuswa atnit am mousnitri ole bawrém deina." ³⁴ Yesus kořewa oko anan, "Pita, da anirina. Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak da pi duiřna eka andip," eko anoran.

Yesus Bégur Gagrag Dalag Anan

³⁵ Qe dimba Yesus Bégur dilag anan. "Sén tatam da kuak marwi ateg ge, ag qarég yanakri sogot, baram, am félag gařa aw oweg eko anin. Sén qewa ag kitéri os qagreg te?" "Kawa," éksi aneg. ³⁶ Yesus anaran, "Gam gei ge oun os sogotwa qarég ole ge war am baram ole os. Am oun os fan barin kawa ole ge siot qařewari qe qarégri mew oweg am fan barin os daren mar. ³⁷ Tiwurdi Né yakwa ane, 'Danahas nug řo tapewnak danah sillah peg.' Am Né yakwa dasil ane qe olele murdig am dasil Né yakwa ane qe sén mou bérigri qe unaka do," eko anan. ³⁸ Anew nug Bégur aneg, "Nařinah, fan barin ařit enan," éksi anweg am Yesus anan. "Malwew, qe olele," eko anan.

Yesus Oliw Qoukuwa Unuqoran

³⁹ Yesus sansan seré sillah Oliw qoukuwa atewew Bégur ole dimlamurweg arié ateg. ⁴⁰ Ateksi ge, Bégur anaran. "Ag qepiakwa pi tolweg qeri Tiwurdi unuqores," eko anan. ⁴¹ Nug Bégur minarko nagur lawař qar tourweg atko qe, qe sillah wanko ge gatewa yako delle unuqoran. ⁴² Unuqorko anan, "Mem, na ot niew pe, na kug nařinah wiřdig ene moutina miř. Gam da

ol mourak aw dimlamurwen, na ot mourak qe dimlamur," eko anan. ⁴³ Anew ge, saw kappari Tiwurdi doup os gumurko doko nug gagrag qoran. ⁴⁴ Yesus kug nařinah doko gagrag unuqoran. Unuqorewew ge sėri qeko karag sillah katře katře wanwa nan. ⁴⁵ Nug unuqorak malako asko ge, buliko Bėgur agop wanan. Wanko ge, ag olag kug qew usniepppeg piaran. ⁴⁶ Piarko ge anan, "Ag keřdi usnisi? Aseksi qepiak uřiyew tolawegra unuqores," eko anan.

Yesus Orweg

⁴⁷ Yesus nė mariewew, danah ameg naři teg. Yesus Bėgur qe olagwa usih os wėnih Yudas qe omlarew teg. Nug Yuda koulagwa Yesus kiss murdigri unaka wanan. ⁴⁸ Wanew Yesus anoran, "Yudas, na Danah Bega da keger ewlagwa meirdipri te kiss mirdip sena?" ⁴⁹ Sėn Yesus Bėgur ag kug bėrig sew peksi ge, kořmoreg. "Nařinah, ig fan barinwa fan sėnig te?" ⁵⁰ Bėgur qe usih os fan barinwa pris dilag kuri danahri kekuak nir doug kenari qe seiyan. ⁵¹ Yesus qere peko ge anan, "Aw! Malwam genan," elle doug oko meko lamsiew buliko duřduan. ⁵² Yesus pris dilag anqak danah, Tiwur Lougri felag tutu am Yuda dilag kuri danah ole nug ořalagri uřiyeg qe dilag anan. "Ag tapewnak danah te ořalagri fan barin am ker qetak ole kahweksi uřiyew?" ⁵³ Da ag ole deř dorog Tiwur Lougwa daram, gam ag da ospi uřwileg. Am gei ge asilag sėn gatturi gagragsak ag gumare," eko anaran.

Pita Yesus Pi Duina Eko Anan

⁵⁴ Anko malwew ge, Yesus ořweksi omleksi pris dilag kuri danah qe lougwa ateg. Atepppeg ge, Pita nug dimqeko nagur lawař qere dimlamaran. ⁵⁵ Danah os kař owa lo ihřamba kew yaleksi uřgessi depppeg, Pita ole wanew qere kew o

moreksi deg. ⁵⁶ Lo qewari kekuak as os Pita kew uřgelle dewew peko kitturko de de ge anan. "Danah ene ole Yesus dimlamdak weirėw," eko anan. ⁵⁷ Gam Pita anan, "Kawa, da danah qe pi duina," eko anan. ⁵⁸ Am wagam kawa danah os peko anan, "Na os ole enan," eko anan. Anew Pita anan, "Kawa, da ole kawa." ⁵⁹ Kem ameg usih keke qere atew ge, danah os gagrag anan. "Meřenah! Danah ene Galilire; qeri nug Yesus ole weirėw," eko anan. ⁶⁰ Anew Pita noh meko anan, "Na kitėri tė marina ge da pi duina," eko anewew ole maru gelan. ⁶¹ Sėn qewa ole Nařinah buliko mangu ole Pita amegwa amnan. Pew ge Pita Nařinah ere anoran qe dahmoran. "Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak na da pi duiřna eka andip," eko anan qe dahmoran. ⁶² Pita dimdim wanko delle ge, owa qetko atew qalko kuanan.

Yesus Siwegkolessi Uksiuksi Qoressi Am Koreg

⁶³ Tiwur Lougri felag tutu Yesus gumessi deg qe nug digumėksi siwegkolessi am koreg. ⁶⁴ Ag Yesus lamewna ameg qageksi koreksi am kořmoreg. "Na profet daka pe, anwe duet. Oun na kuirė?" ⁶⁵ Ag nė nouni kowol kowol Yesusri aneg.

Yudari Kuri Danah Dilag Qaglakwa Yesus Kořmoreg

⁶⁶ Kuagřew ge Yuda dilag kuri danah, pris dilag anqak danah am Mosesri Řo duak danah ole qagulweg ge, Yesus omleksi qaglak qewa waneg. ⁶⁷ Kuri danah wagė wagė qe Yesus kořmoreg. "Na anwe duet. Na Kristus† qenan te?" ěksi aneg. Yesus kořlagwa oko anan, "Da anwi ge, ag dasil olag meře ospi mew. ⁶⁸ Am da os ag kořmardil ge, ag nė qe noh ospi meweg. ⁶⁹ Gam gei digumeko atak Danah Bega Da Tiwur gagragsak ole eweg kenariwa daril," eko anan. ⁷⁰ Anew

† 22:67 22:67 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

danah wagé wagé qe kunum bulieksi kořmoreg. “Qenan géri na Tiwur Bega te?” éksi anweg, nug anan. “Ag anéw ge da qenan.”⁷¹ Qewa danah wagé wagé aneg, “Ig né gagrag qorakri né la ospi marihut. Ig igégé nou nusig qe nug kořewa duam qe olele,” éksi aneg.

23

Yesus Uksi Pailot Dowa Ateg

¹ Yudari kuri danah wagé wagé qe kunum qaglakwari aseksi Yesus omleksi Pailot* dowa ateg. ² Qewa ge nug diguméksi yagoř moreksi aneg. “Ig danah ene danahas isangar nouni omlardig sew pet. Am Sisari takis pi tourwegri doulagwa nolle am ole nug ane, ‘Da Kristus am da king,’ eko anew orwektu uki uřiyam,” éksi aneg. ³ Géri Pailot Yesus kořmoran, “Meře te na Yuda danah dilag king?” Yesus né noh meko anan, “Na anam qenan.”⁴ Pailot pris dilag anqak danah am danah ameg naři ole dilag anan. “Da danah ene piém ge nug kité nouni ospi san.”⁵ Gam ag duessi bulibuli gagrag aneg. “Nug Yudia atu kunumba weiyelle né mariyelle danahas olag ye. Nug Galili tatam diguman am gei ge ewa uřiyam se,” éksi aneg.

Yesus Uksi Herod Dowa Ateg

⁶ Sén Pailot qere doko ge nug kořmaran. “Danah ene Galilirer te?”⁷ Ag kořewa uksi aneg, “Yo, nug Galilirer.” Pailot qe doko ge, ag Yesus uksi king Herod dowa ates eko anaran. Kerdi Herod nug Galili gumdé am sén qewa Herod nug ole Yerusalem dian. ⁸ Sén nug Yesus peko ge, o gamag naři asan. Kerdi nug Yesus neihwah mařiweg doko sén welah perigri o nian. Am nug Yesus mirakel os sew piardigrinah dahmeré. ⁹ Qeri Herod Yesus kořkoř moran, gam Yesus kořewa ospi wan. ¹⁰ Pris

dilag anqak danah am Mosesri Řo duak danah ole qewa dessi ge, Yesus gagragnah yagoř moreg. ¹¹ Qe dimba Herod fan danah nusgur ole Yesus uksiuksi qoressi siwegkollessi kingri bala kena urwurweg now uksi Pailot dowa bulieksi ateg. ¹² Tatam ge Herod am Pailot ole a olas usih pi daré, gam deř qewa ih ole a liam pates.

Pailot Yesus Ker Mawanakwa Katullag Anan

¹³ Pailot anew pris dilag anqak danah, danahas gumarak danah am danahas ole qagleg. ¹⁴ Qagulweg nug anaran, “Ag danah ene uksi dagnéwa uřiyeksi anéw, ‘Nug danahas isangar nouni omlardigri olagwa ye,’ éksi anéw. Gam da ag nolagwa kořmorko piém ge, ag yagoř moreksi aneg sillah nug kité nouni ospi san. ¹⁵ Qeri Herod ole qere peko mew buliko ignéwa uřiyé. Danah ene anwi qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. ¹⁶ Qeri da anwi siwirwa qisleksi am pařoweg attig.”¹⁷ (Pailot qere anan, kerdi sansan Nanřurak Deřwa kalabus danah usih os danahas ag nusig olag nie ole qe pařoweg doko dimdim ate.)¹⁸ Gam danahas kunum urweksi aneg. “Danah qe qewe mousar! Barabas matulwe do migar!”¹⁹ Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak naři seg am nug danah os ole qew mousan. Qeri nug kalabuswa yaneg. ²⁰ Pailot nug Yesus mundew attigri o dian, qeri buliko danahas kořmaran. ²¹ Gam danahas bulibuli urweksi aneg, “Ker mawanakwa katul! Ker mawanakwa katul!”²² Pailot kiam patak danahas anaran, “Kitéri? Nug keř kugnah san, qeri anwi qeweg mousdigri? Danah ene qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. Géri qisleksi am pařoweg attig,” eko anan. ²³ Gam gagragnah urweksi Yesus ker mawanakwa katlakri aneksi Pailotri né qeweg

* **23:1** 23:1 Pailot nug Rom danah am Yudia wan atu qe gumdé.

nan. ²⁴ Géri Pailot minko ag aneg qe dimlamurko Yesus qeweg mousdigri anan. ²⁵ Yuda aneg sillah, Pailot anew tapewnak danah Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak nañi seg am nug danah os ole qew mousan, qeri kalabus dian qe matlew duan. Am Yuda olag nian sillah, Yesus ge qelagri Rom fan danah ewlagwa man.

Yesus Ker Mawanakwa Katleg

²⁶ Qewari ge ag Yesus uksi taun dimdim ateppeg danah os wénih Saimon Sairinirer qe uriko taun owa nurig sewew orweg. Orweksi keigoreksi ker mawanak sumeksi guqawa meweg mouko Yesus dimlamdan. ²⁷ Danahas ameg nañi Yesus dimlamdeg. Qe olagwa as os Yesusri kunnessi dimlamareg. ²⁸ Yesus pi- arko anaran. “Yerusalem as, ag dasil aw kuanweg. Ag agégé asilag am nir nounou asilgar ole dilag kuanes. ²⁹ Keñdi geisah sén os uñiyew danahas anlag, ‘As olagwa nir kawa, as nir pi memnak am as ouma asilag nir ospi lak ole qe ge kena.’ ³⁰ Sén qewa danahas qouku wagé wagé am nounu dilag ole anlag, ‘Ag néksi tonigweg mouset,’ éksi anlag. ³¹ Keñdi ag da kité nouni ospi séwi am qere sirilag ge, ag ge nouninah sarlag,” eko anan. ³² Sén qewa Rom fan danah tapewnak danah arit os Yesus ole arié ker mawanakwa katlarlagri diareksi ateg. ³³ Ateksi awen os wénih mousak danah kuri kéwsi éksi ansi qewa ge Yesus ker mawanakwa katleg. Am tapewnak danah arit qe os ge kenariwa katleksi am la os ge nanettiwa katleg. ³⁴ Yesus unuqorko anan, “O Mem, hipunin asilag kusuq. Keñdi danah ene duessi pi sési,” eko unuqoran. Danah ameg nañi amneksi deppeg fan danah ag oun Yesus féru bala qe urigri ker masawa namba

yeksi touressi sagorweg. ³⁵ Am Yuda dilag kuri danah Yesusri né siwkolessi aneg. “Nug danahas la ge kehnarko kusqaran. Géri gei ge nug meñenah Kristus Tiwur toqoran dako pe, nug nugégé kusqak urig,” éksi aneg. ³⁶ Fan danah ole Yesusri né siwkolessi unaka waneksi wain qew morlagri seg. ³⁷ Qere séssi aneg, “Na Yuda dilag king daka pe, na nagégé kusqak o,” éksi aneg. ³⁸ Karan kuriwa ker mawanakwa ker masa oswa né os ere yak qe dian. “Ene Yuda Dilag King.” ³⁹ Danah nou os arié ker mawanakwa katlareg ole qe Yesus okoko qorko anan. “Na Kristus meñe Tiwur toqiran dew pe, na nagégé kusqak oka am i ole sewe kusqak or.” ⁴⁰ Gam tapewnak danah os ge lia gaña morko anoran, “Na nug mousdig sillah ih usih qewa mousdip, qeri na Tiwur pi te fañurna? ⁴¹ I ge isanit sak nou qe ih noh mawekru mousnit, gam nug ge kité nouni ospi san,” eko anan. ⁴² Anko ge Yesusri anan, “Yesus na king beka ge, da dahmir.” ⁴³ Yesus koñewa oko anan, “Da meñenah anirina. Na gei da ole paradaiswa† danit,” eko anan.

Yesus Mousan

⁴⁴ Kémun kem ameg 12wa keke qere usihri atu qe kunumba gattu tonko niewew atko tueh kem ameg 3wa keke qere malwan. ⁴⁵ Kem ameg orwew gattu tonko niewew, Tiwur Lougwa gun awen owa lamén nañi eisak nian ge gamagwa karilko neko arit patan. ⁴⁶ Géri Yesus gagrag uruko anan, “O Mem, da koullil na ewenwa meina,” elle ole mousan. ⁴⁷ Sén Rom fan danah dilag kuri qe kunum peko ge Tiwur binag meko anan, “Meñenah, danah ene mangunah,” eko anan. ⁴⁸ Am danahas kunum qe pelagri uñiyeg ge peksi olagwa qetko atew bulieksi loulgarwa ateg. ⁴⁹ Gam danahas Yesus doréw qe kunum ole am as Galiliri dimlamdeksi uñiyeg qe ole

† 23:43 23:43 Saw kappa awen kenanah. O meñe mak danah mouseksi ge qewa Yesus ole dasi.

lawar assessi dessi ke' ke' beko atan qe kunum ole peg.

Yesus Uksi Ateksi Matmatwa Meg

⁵⁰ Danah os wénih Yosep nug Yudia atu owa taun Arimatearer am nug ole Yuda dilag kuri danah qaglak qewa delle kug keparde. Nug danah kena am danah mangu am nug Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri sén qe ameg meré. ⁵¹ Nug ole Yuda dilag kuri danah qagleksi kug peréw qewa daré. Gam nug kuri danah la aneg am seg qeri o olele ospi dian. ⁵² Nug Pailot dowa atko Yesus ga'ra oko suhumdigri ko'morew, Pailot mundew wan. ⁵³ Géri nug Yesus ga'ra ker mawanakwari oko neko lamén kena sagahwa saputko am oko atko matmat os qar o're kutlak qewa man. Matmat qe fou am danah ga'ra la ospi mak ole. ⁵⁴ De' qe Sabatri keke bawrak sén, am Sabat digumerigri sén unaka duan. ⁵⁵ As Yesus dimlamurweg Galiliri u'riyeg qe Yosep dimlamurweg matmatwa ateg. Ag Yesus ga'ra areg matmatwa meg qe pelagri ateg. ⁵⁶ Peksi ag bulieksi loulagwa ateksi ge, go'ren mu'rdig kena ole qe Yesus ga'ra warwurlagri bawreg. Malaweg ge Sabat diguman. Géri Mosesri Ro dimlamdak ag sik og.

24

Yesus Mousko Am Buliko Asan

¹ Kuhawa furwanah as os go'ren mu'rdig kena ole bawreg qe uksi matmatwa ateg. ² Ateksi qewa ge, matmat ko're megleg qar na'ri qe bitlew dougwa wanak dewew peg. ³ Peksi ole ag owa nog, gam Na'rinah Yesus ga'ra qewa ospi peg. ⁴ Qeri ag katat aqarew aseksi deppeg ge, usihri danah arit bala ampír son're sillah mak ole qerlagwa aseksa des. ⁵ As qe fa'reksi nou méksi duk nuksi gatlagwa yeksi wan kittureksi deppeg ge, danah arit qe anes. "Ag danah gei fou de ge ke'rdi mousak danah dilag awenwa marisi? ⁶ Nug

ewa os kawa. Nug mousan gam buliko asan. Nug Galili dessi ke' eko anaran qe dahmores. ⁷ Nug anan, 'Danah Bega hipunin danah ewlagwa meweg ker mawanakwa katulweg mousdig, gam de' kiamba buliko asdig,' eko anan." ⁸ Qewa ge, ag Yesus anan ge bulieksi dahmoreg. ⁹⁻¹⁰ As qe Maria Makdalarer, Yoana am Maria Yems anig am as la os ole a'rié matmatwa ateg. Ag bulieksi matmatwari louw ateksi ge, Béгур 11 qe am danahas la Yesus dimlamurdéw ole qe kunum ke' ke' ban qe anweg dueg. ¹¹ Gam ag as né aneg qe ulas né essi olag me're ospi man. ¹² Gam sén Pita asko guko atko duk noko amnew matmat o're owa now ge, lamén sapteksi meg ole qe ih qewa niewew pian. Peko ge, ke' ke' ban qeri dahmew te mewewewew buliko louw atan.

Danah Arit Emeus Atakri Ihwa Yesus Pes

¹³ De' qewa ih Yesus dimlamdak danah arit os Emeus kappa atlasri ates. Yerusalemri Emeus atak ge 11 kilomita sillah. ¹⁴ A até até ke' ke' Yerusalem ban qe kunum mariessa ates. ¹⁵ A qeri mariessa su'riessa atepes ge, Yesus nugégé dow ole a'rié ateg. ¹⁶ A pes, gam nug oun qe a olas ospi mouran. ¹⁷ Nug ko'rmatan, "A kitérinah né mariessa atsa?" A olasnah dow kilas nou mew aseksa des. ¹⁸ Danah os ge wénih Kliopas qe asko ko'moran. "Na Yerusalemri u'rina, gam na nagé té de' gane atan qewa ke' ke' ban qe ospi duen?" eko anan. ¹⁹ Anew ge, nug ko'rmatan. "Ke'rnah ban?" eko anew, a ko'rewa oksa anes. "Nasaretrer Yesusri né mari'ru. Nug gagragsak na'ri ole né marian am ke' ke' san. Qewa ge, Tiwur amegwa am danahas amlagwa ole nug profet gagragsak ole. ²⁰ Gam pris dilag anqak danah am gumarak danah isanig ole orweksi ewlagwa meweg ker mawanakwa qeweg mousan. ²¹ Ig Israel nug ig kug owari buliko wigrigri onigwa

niewew dahmoretu weiram. Gam qenan ih kawa, qeweg mousan am gei ole de' kiam ate, gam kite' ospi be. ²² Am as isangar os gei furwanah matmat nusigwa ateksi am bulieksi u'riyeksi seweg durnig new katat iqe'. ²³ Ag Yesus ga'ra qewa ospi niewew piéw, gam Tiwurdi doup piatweg Yesus buliko ase' eksa anap. ²⁴ Danah isanig os matmatwa ateksa ge, as anéw qe sillah ole Yesus ga'ra qewa ospi piap," eksa anap. ²⁵ Géri Yesus anan, "A dahmak kutuk ole. Profet dilag né yak algurer nie, gam ag nagur olag mére ospi me. ²⁶ Ag pite dosi ge Kristus kug na'ri ene oko mousko tatam am buliko asko ge kamsahlak gun olewa darig?" eko anan. ²⁷ Am nug digumeko Mosesri am profet la kunum dilag Né yakwa nugégé nusig yeg qe kunum a dolasri nug digu kusuko ismatan. ²⁸ Ag kaw ateg ole qe mourak waneksi ge, Yesus nug kaw qe é'urko attigri san. ²⁹ Gam danah a'rit qe gagrag meksa anes, "Na i ole ninig, kérdi ene gattu mane am kem noko malwé," eksa anes. Géri nug a ole nilagri louw ateg. ³⁰ Ag ke lelagri a'rié dessi ge, Yesus beret os oko Tiwurdi kena sam elle unuqorko temko matan. ³¹ Qere sew ge, usihri a amlas fur kougwew peksa olas mouran ge nug Yesus. Gam a sén qewa nug ospi peppes ole qero'an. ³² A atété né marieksa anes. "Ig ihwa u'riyettu nug Tiwurdi Né yak digu kusuko marié ge ku'unit koré," eksa anes. ³³ Géri a usihri aseksa ole Yerusalem bulieksa ates. Ateksa qewa ge Yesus Bé'gur 11 qe am leilgar la ole qagulweg piales. ³⁴ Qewa ge aneg, "Me're! Na'rinah buliko asan am ole Pita gumurko wanew nug pian," éksi aneg. ³⁵ Am danah a'rit Emeusri qe a attowa ké' ké' ihwa san qe marieksa am beret temko matew ge peksa olas mouran qeri anes.

Yesus Peg

³⁶ Sén ag né qeri marieppég, Yesus nugégé gumarko doko olagwa qere asko delle anan. "Tiwur o maror ag ole dalag." ³⁷ Ag peksi ole dore piam essi olag fa'ko nou man. ³⁸ Gam Yesus anan, "Ag kérdi fa'essi am olag a'rit ole de? ³⁹ Da ewel fé'le ole du'fal ene pes. Da enan! U'rwileksi pes, da dore os kawa. Kérdi dore ge téhu am kéwsi ole kawa." ⁴⁰ Nug qere anko ge eweg am fé'g ole ismaran. ⁴¹ Ag olag gamag asewew dahmak ku'rum og, qewa ag olag mére ospi man. Qeri Yesus ko'maran, "Ag kite' lakri ewa os de te?" eko anan. ⁴² Anew ge ag kaké a'rak os uksi moreg. ⁴³ Morweg ge, nug oko ag peppeg ole lan. ⁴⁴ Nug anaran, "Da ag ole dettu anarin. Mosesri Ro yakwa, profet dilag Né yakwa am Dewitri Kasi Yakwa dasil ane qe kunum mérenah mou bé'rig," eko anan. ⁴⁵ Anko ge, nug Tiwurdi Né yak olag mourdigri sew dahmak asilag matlan. ⁴⁶ Nug anaran, "Tiwurdi Né yakwa ane, 'Kristus qe nug kug na'ri oko mousko am de' kiamba ge buliko asdig. ⁴⁷ Danahas olag buliew Tiwur dowa doweg am hipunin asilag kusuqrigri né qe nug wénihwa danahas kunum agop ag Né Kena qe kusulag. Am qe Yerusalem digumelag,' eko ane. ⁴⁸ Ag qe ih ké' ké' ban peg qe kunum ole mariweg dues. ⁴⁹ Da Mem né fagqan qe dimlamurko Koulli Gun méwi u'irig. Am ag taun ewa ih daweg atew Tiwur gagragsak mardig," eko anan.

Yesus Saw Kappa Atan

⁵⁰ Qe dimba Yesus bé'gur omlarew taun pa'weksi Betani mourak ateksi eweg sumko wittak maran. ⁵¹ Nug wittak marewew Tiwur sumko oko tew minarko saw kappa atan. ⁵² Géri ag Yesus binag méksi am olag gamag asak na'riwa bulieksi Yerusalem ateg. ⁵³ Am ag Tiwur Lougwa dessi Tiwur binag sumdéw.